

SANATIN ENERJİSİ İSTANBUL'U KUŞATIYOR

İki dev sanat etkinliği, Contemporary Istanbul ve İstanbul Bienali başlıyor. Dünyanın en ünlü sanatçılarından Jeff Koons kente geliyor. Taner Ceylan ve Hüseyin Çağlayan uzun aradan sonra yeni sergi açıyor. Şehrin dört bir yanındaki etkinliklere yaklaşık 600 bin sanatsever bekleniyor

Tersane İstanbul'da ziyaret edilebilecek 17. CONTEMPORARY İSTANBUL'dan Richard Bartle eseri Bosphorus Bridge

TANER CEYLAN'ın Mehmet Emin Ağa Yalısı'nda açılan Aheste Çek Kürekleri, Mehtâb Uyanması sergisinden Lucas

Bienal 12 ayrı mekanda 50 projeye yer veriyor. Contemporary İstanbul'da ise 558 sanatçının 1476 eseri var

17. CONTEMPORARY İSTANBUL: Melankolik Sahipler / Gülşin Karamustafa

HÜSEYİN ÇAĞLAYAN'ın Sakıp Sabancı Müzesi'ndeki Souffleur adlı sergisindeki Sahte Kutlamalar serisinden...

İKSİV tarafından düzenlenen 17. İSTANBUL BİENALİ'nin en merak edilen performanslarından, Bread&Puppet kuklaları

Ekrandaki kraliçe

II. Elizabeth 70 yıl boyunca tahtta kalınca tabii ki pek çok belgeselin, filmin ve dizinin de kahramanı oldu. Tüm dünyada son yıllarda *The Crown* çok izlendi ama onun karakteri ve hayatı, orada anlatılardan çok daha fazlasıydı. 23'te

The Crown'un beşinci sezonunda Kraliçe Elizabeth'i Imelda Staunton canlandırdı.

Derin Mermerci: "Eser toplarken çok hatalar yaptım tabii. Tek avuntum, bu hataları 20'lerinde yapmış olmam."

"Eser alırken haddimi bilir, kalbimi dinlerim"

Derin Mermerci 20 yaşından beri sanat eseri toplasa da kendine koleksiyoner demiyor. Babasının "haddini bilme" konusundaki uyarısını hiç aklından çıkarmıyor: "Eser alırken hep kalbimin sesini dinledim. Güçlü, dimdik kadınlar ve onların yarattığı eserler biriktirdim. Benim hayata karşı duruşumu da sembolize ediyor." Elif Ergü'nün röportajı 8'de

14'te
'Şifa' dolu bahçeden sanatsal izlenimler
SİBEL ORAL

15'te
Kolektif ruhla yakın temastaki Barn Han
NAZLI PEKTAŞ

18'de
Saatın gösterdiği yolda yaşamak
MARIO LEVİ

21'de
'Ayrımcılık yanlış' diyen dizi ve filmler
BURAK GÖRAL

Netflix'in belgesel serisi *Terim* yayında. Ülke futbolunun pek çok önemli karakterinin konuştuğu dört bölümlük belgeselde, Fatih Terim'in kariyer planına eşinin yaptığı yorum da dahil olmak üzere pek çok yeni şey öğreniyoruz. Bağış Erten yazdı 23'te

Hoca olamazsın fazla sinirlisin

İSTANBUL DANS EDİYOR Türkiye'den ve dünyadan tiyatro, dans ve performans disiplinlerinde üretilen alternatif işleri katılımcılarla buluşturan İstanbul Fringe Festivali, 4'üncü edisyonu ile 17 Eylül'de başlıyor.

Cool İstanbul'a ne oldu?

Sanatın her alanında her şeyin büyük yaşandığı zamandı 2000'ler. Çok şey değişti. Bugünlerde şehirdeki sanat etkinlikleri kente başka bir enerji veriyor

Cool İstanbul' lafı bize 2005ten miras. O zaman, ünlü Newsweek dergisi şehrimizi bu sözlerle kapağına taşımıştı. Hakikaten o günlerde İstanbul'da bir şeyler oluyor, kent kelimenin tam manasıyla kabına sığmıyordu. İstanbul Bienali'nin attığı tohumlar o kadar hızlı büyümüşü ki dünya çapında müze, galeri ya da bienalde birkaç buralı sanatçının yer alması artık haber bile sayılmıyordu.

Batı, Türkiye'yi merak ediyor, İstanbul'u arzuluyor. Çünkü burası yeni dünya düzeninin keşişme noktasında, tam da kıvamında bir kimlikler bileşimiydi. Ama İstanbullular için esas değişim ülkede hissedilen özgürlük esintileri ve ekonomik istikrar sayesinde orta sınıfın güçlenmesi ve bu kesimin 'kentli' yeni bir yaşam kültürü talep etmesiyle gerçekleşti. Bu dönemde Efes Pilsen Blues Festivali, Rock'n Coke, Akbank Caz Festivali, Efes One Love gibi Pozitif organizasyonları İstanbul Müzik, Caz, Sinema, Tiyatro festivalleri gibi İKSV etkinlikleri kentin bahar ve yaz aylarını tatile gidenin üzüldüğü bir yoğunlukla dolduruyordu. Bu süreçte dünyanın neredeyse bütün ünlü müzisyenlerini, Eric Clapton'dan Madonna'ya, Rolling Stones'dan Metallica'ya herkesi dinleme fırsatı bulduk.

Art arda müzelerin kurulması harikaydı

2000'lerin ilk yarısında Türkiye sanatı için çok önemli bir şey oldu ve arka arkaya özel sanat müzelerimiz kuruldu: Sakıp Sabancı Müzesi (2002), İstanbul Modern (2004), Pera Müzesi (2005) Santralistanbul (2007), SALT Galata ve Beyoğlu (2011). Bu arada 'sanat piyasası' epey hareketlenmiş müzayedeler gündem yaratmaya, Türk resminin rekor fiyatlarla satılan klasikleri kendini göstermeye başlamıştı. Ve tabii ki galerilere sığamayan bu çağdaş sanat piyasası çüsesini gösterebileceği ideal ortamı fuar alanında buldu: Contemporary İstanbul (CI) 2005 yılında Lütfi Kırdar Kongre Merkezi'nde kapılarını açtı.

Benzer bir kentsel dönüşüm projesi, eski Haliç tersanelerinin yerine yapılmaya başlanan yat limanı, otel ve rezidans projesi Tersane İstanbul da sanat fuarımızın önemli mekan oldu. 2021 yılından bu yana Contemporary İstanbul Çağdaş Sanat Fuarı (CI) Haliç kıyısındaki inşaat alanını aydınlatıyor, kentin varlıklı kesimlerini birkaç günlüğüne burada ağırılıyor.

Cool İstanbul'u var eden, sergi ve performans mekanına dönüşmüş o eski metruk yapılar, yıkık dökük ama eğlenceli mahalleler, tıklım tıklım konser salonları ve sokaklar gençleri bir araya getiren açık hava festivalleri artık gündemde değil. Onların yerini belirgin biçimde şık konut ve alışveriş alanlarıyla buralara yatırım yapan üst sınıfların sanat zevki almaya başladı. Ama bir yandan da o arka mahallelerde küçük galeriler, genç sanatçılar var olmaya devam ediyor. Bu yılki İstanbul Bienali'nde ya da Almanya'daki Documenta'da olduğu gibi iş birliklerine, sivil topluma, geniş katlıma bilginin ve yaratıcılığın kolektif ruhuna inanan bakış açıları öne çıkıyor. Sanki kente yeni ve bambaşka bir enerji pompalayacak olan da buralardan bir yerden çıkacak... Öyle görünüyor.

İstanbul trendi ne zaman durdu?

Orhan Pamuk'un Nobel Edebiyat Ödülü aldığı, Nuri Bilge Ceylan'ın Cannes Film Festivali'nde yıldızlaştığı hepimizin başını döndüren, sanatın her alanında her şeyin büyük yaşandığı bir zamandı 2000'ler. Bu trend ne zaman durdu ve sönmeye başladı? Ben kendi adıma çok eleştirip yapılanlar hiç beğenmediğimiz 2010 Avrupa Kültür Başkenti sırasında İstanbul'un kendi zirvesini yaşadığını düşünüyorum. Hiç değilse kentimiz resmen Avrupa'nın 'kültür başkenti' ilan edilmişti ve hala cool ve hala çok enerjiktir... Ne var ki ardından işler değişti. 2011'de Beyoğlu'nda başlayan dışarıya

masa koyma yasağı kamusal alanın neşesini kaçırdı. Emek Sineması'nın yıkılmasına karşı 2012 yılı boyunca süren eylemler ise bütün sinemaseverleri ayağa kaldırdı ve çatışmayı belirginleştiren en önemli olaydı. Ancak iktidar ve kentli laik orta sınıf arasındaki ipler 2013 yılında Gezi Parkı olaylarıyla koptu. Bu tarihten itibaren her şey farklı bir yönde ilerleyecekti... O yılın eylül ayında yapılacağı duyurulan 13. İstanbul Bienali'nin teması müthiş bir öngörüyle 'Anne Ben Barbar Mıyım?' diye belirlenmişti. Temayı belirleyip sergiyi hazırlayan bienalin küratörü, bu yıl kaybettüğümüz Fulya Erdemci'ydi. Kamusal alan sergileriyle tanınan Erdemci de sokaklara ve parklara taşacak bir dizi sergi planlamıştı.

Büyük sermayeden sanata destek geldi

Gezi Direnişi'nden bu yana geçen yaklaşık on yıl boyunca o pırıltılı ortamı, o 'dünya çapında olma' coşkusunu bir daha hiç o kadar kuvvetli hissetmedik. Ama tabii ki kültür sanat ortamımız kendini geliştirmeye devam etti. Bu kez ihtiyaç duyan enerji büyük sermayeden gelecekti. Sanat alanında en önemli gelişmelerden biri Vehbi Koç Vakfı'nın Dolapdere'de açtığı Arter oldu. 2000'li yıllar boyunca başta binal sergileri olmak üzere pek çok büyük sanat etkinliğini ve İstanbul Modern'i ağırlayan eski antrepoların tamamı yıkıldı. İstanbul Modern, Renzo Piano imzalı yeni ve güzel bir binaya kavuştu. En az bunun kadar önemli bir gelişme de İstanbul Resim Heykel Müzesi'nin 2012 yılında çıktığı tarihi mekanın yerine burada yeni bir müze binası yaptırılması oldu.

Benzer bir kentsel dönüşüm projesi, eski Haliç tersanelerinin yerine yapılmaya başlanan yat limanı, otel ve rezidans projesi Tersane İstanbul da sanat fuarımızın önemli mekan oldu. 2021 yılından bu yana Contemporary İstanbul Çağdaş Sanat Fuarı (CI) Haliç kıyısındaki inşaat alanını aydınlatıyor, kentin varlıklı kesimlerini birkaç günlüğüne burada ağırılıyor.

Cool İstanbul'u var eden, sergi ve performans mekanına dönüşmüş o eski metruk yapılar, yıkık dökük ama eğlenceli mahalleler, tıklım tıklım konser salonları ve sokaklar gençleri bir araya getiren açık hava festivalleri artık gündemde değil. Onların yerini belirgin biçimde şık konut ve alışveriş alanlarıyla buralara yatırım yapan üst sınıfların sanat zevki almaya başladı. Ama bir yandan da o arka mahallelerde küçük galeriler, genç sanatçılar var olmaya devam ediyor. Bu yılki İstanbul Bienali'nde ya da Almanya'daki Documenta'da olduğu gibi iş birliklerine, sivil topluma, geniş katlıma bilginin ve yaratıcılığın kolektif ruhuna inanan bakış açıları öne çıkıyor. Sanki kente yeni ve bambaşka bir enerji pompalayacak olan da buralardan bir yerden çıkacak... Öyle görünüyor.

Cool İstanbul' lafı bize 2005ten miras. O zaman, ünlü Newsweek dergisi şehrimizi bu sözlerle kapağına taşımıştı. Hakikaten o günlerde İstanbul'da bir şeyler oluyor, kent kelimenin tam manasıyla kabına sığmıyordu. İstanbul Bienali'nin attığı tohumlar o kadar hızlı büyümüşü ki dünya çapında müze, galeri ya da bienalde birkaç buralı sanatçının yer alması artık haber bile sayılmıyordu.

KONUK YAZAR
CEM ERCİYES

masa koyma yasağı kamusal alanın neşesini kaçırdı. Emek Sineması'nın yıkılmasına karşı 2012 yılı boyunca süren eylemler ise bütün sinemaseverleri ayağa kaldırdı

ve çatışmayı belirginleştiren en önemli olaydı. Ancak iktidar ve kentli laik orta sınıf arasındaki ipler 2013 yılında Gezi Parkı olaylarıyla koptu. Bu tarihten itibaren her şey farklı bir yönde ilerleyecekti... O yılın eylül ayında yapılacağı duyurulan 13. İstanbul Bienali'nin teması müthiş bir öngörüyle 'Anne Ben Barbar Mıyım?' diye belirlenmişti. Temayı belirleyip sergiyi hazırlayan bienalin küratörü, bu yıl kaybettüğümüz Fulya Erdemci'ydi. Kamusal alan sergileriyle tanınan Erdemci de sokaklara ve parklara taşacak bir dizi sergi planlamıştı.

Contemporary İstanbul'un 17'nci edisyonu başlıyor

22 ülkeden 65 çağdaş sanat galerisini ve girişimi bir araya getirecek olan Contemporary İstanbul'da 19-22 Eylül günlerinde 558 sanatçının 1476'dan fazla eseri sergilenecek

Contemporary İstanbul, Haliç'in kıyısında, İstanbul'un tarihi atmosferi Tersane İstanbul'da gerçekleşecek 17. edisyonunda ziyaretçilerini ağırlamaya hazırlanıyor. Akbank ana partnerliğinde gerçekleşecek olan CI'nın, 17-18 Eylül'de ön izlemesi, 19-22 Eylül'de ise genel kabulü gerçekleşecek. En az 22 ülkeden 65 çağdaş

sanat galerisini ve girişimi bir araya getirecek olan fuarda 558 sanatçının 1476'dan fazla eseri sergilenecek. Tersane'nin dış avlusunda gerçekleştirilecek olan, CI kapsamında düzenlenen The Yard sergisinde ise Anke Eilergerhard, Ardan Özmenoğlu, Ayla Turan, Bedri Baykam gibi sanatçılara ait 24 mekâna özel yerleştirme ve heykel yer alacak.

Etkinlik biletleri CI'nın resmi internet sitesi contemporaryistanbul.com'da satışa sunuldu. Biletlerin fiyatları ise şöyle: 17-18 Eylül günleri, 11.00-15.00 saatleri arası ön izleme 650 TL, 15.00-20.00 saatleri arası 300 TL. 19-22 Eylül tarihleri saat 11.00 için ise genel satış 240 TL, öğrenci 150 TL. Öğrenci biletleri, 19-22 Eylül günlerinde etkinlik alanındaki bilet satış girişinden kimlik ibrazı ile satın alınabilecek.

Jeff Koons'tan BMW'ye özel tasarım

Amerikalı heykeltıraş Jeff Koons'un tasarladığı BMW M850i xDrive Gran Coupé CI'da...

Popüler kültürü ve günlük yaşama dair objeleri odağına alan işleriyle dikkat çeken, günümüzün en ünlü çağdaş sanatçılarından Jeff Koons, CI'nın 17'nci edisyonunda BMW Türkiye ve Borusan Holding'in davetlisi olarak İstanbul'da sanatseverlerle buluşuyor. BMW'nin otomobillerle sanatı buluşturan

BMW Art Car Projesi kapsamında, 2010 yılında Le Mans'ta yarışan BMW M3 GT2 için özel bir çalışma hayata geçiren Jeff Koons, bu kez de sınırlı sayıda BMW M850i için yaptığı tasarımla 17. CI'da yerini alıyor. BMW M850i'yi "Rüya Otomobil/Dream Car" olarak tanımlayan Koons'un vizyonu BMW Group'un Dingolfing ve

Landshut'taki fabrikalarında onlarca mühendis ve tasarımcının katkılarıyla yaratıldı. Maviden gümüş rengine, sarıdan siyaha kadar 11 farklı renge gövdesinde yer aldığı modelde, BMW M'in ve süper kahramanlar dünyasının ikonik kırmızı ve mavi renkleri de otomobilin koltuklarında kendine yer buluyor.

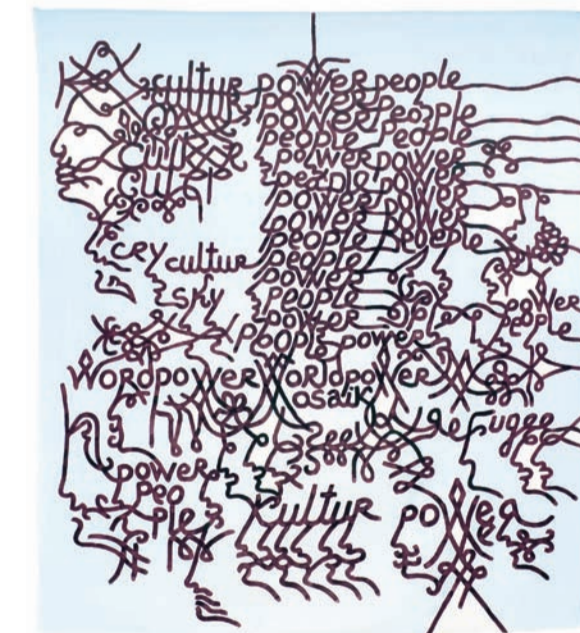
Yapı Kredi Kültür Sanat hayatın en temel kavramlarına göndermede bulunan Hayat, Ölüm, Aşk ve Adalet isimli grup sergisini ağırılıyor

NİL BİLGİN

Dünyanın her yerinde yaşanan sosyal, siyasi, ekolojik ya da toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı sebeplerden kaynaklanan adaletsizlikler küresel salgın ile daha da belirgin hale geldi. Hayat, Ölüm, Aşk ve Adalet sergisinde Türkiye'de ve yurt dışında yaşayan güncel sanatçılar, içinde bulunduğumuz bu durumu ele alıyor. Serginin küratörü Didem Yazıcı ile sergi sürecini ve sergide yer alan çalışmalarını konuştuk.

Sergi için üretilen eserlerden bahsedermisiniz?

İstanbul'da yaşayan sanatçı Larissa Araz'ın çalışması *Umut Arşivi: Mektuplar* aslında ilk olarak 2015 senesinde bir ses çalışması olarak üretilmişti, sergi için duvar yerleştirilmesi olarak yeni görsel bir form buluyor. Araz'ın bu çalışması 2015 ile 2017 arasında hapsettiren *Cumhuriyet* gazetesi çalışanlarının mektup alma yasağıyla ilişkili. Sanatçı Şafak Şule Kemancı, suyun akışkanlığından

Babi Badalov, Culture Power People, değişik ölçülerde kumaş, 2022

ve durdurulamazlığından yola çıkarak aşkın ve tutkunun durdurulamaz oluşuna atıfta bulunuyor ve kumaş malzemelerle mekâna özgü bir eser üretiyor. Aslı Uludağ ise "Günümüzde ve tarih boyunca yeraltı, yüzeyde ne tür dünyalar oluşturmuştur?" sorusundan yola çıkıyor ve mekâna özgü yeni bir video-yerleştirme üretiyor.

"Haksızlıklar pandemi ile iyice keskinleşti"

Hayat, ölüm, aşk ve adalet kavramlarına sizi götüren ne oldu?

Birçok insanın gündelik hayatının parçası olan haksızlıklar pandemi döneminde iyice keskinleşti. Ölüm, konfor alanlarına çok yaklaştı ve hayat-ölüm döngüsünü daha çok düşündürdük. Yine bu dönemde ekonomik eşitsizlikler küresel anlamda kendini daha çok belli eder oldu. Benmerkezçilik ve paylaşımcılık

SERGİDE YER ALAN SANATÇILAR

Forensic Architecture, Larissa Araz, Adalet Atlası, Sevgi Aka, Babi Badalov, Savaş Boyraz, Mustafa Emin Büyükoçkun, Ayşe Draz, Marianne Fahmy, Dana Kavelina, Jasper Kettner & İbrahim Arslan, Şafak Şule Kemancı, Rojda Tuğrul, Hale Tenger, Aslı Uludağ, Viron Erol Vert, Cansu Yıldırım, István Zsiros

dengeyi bu süreçte hem bireysel hem de toplumsal anlamda sınıandı. Bugün pandemi kontrol altında, ama ardında bıraktığı durum ve düşünceler hepimizi hâlâ meşgul ediyor.

Serginin afiş görseli çok çarpıcı! Kalabalığın ortasında öpüşen bir çift. Bu fotoğrafın hikâyesini anlatır mısınız?

István Zsiros fotoğrafı savaşın yarattığı mülteci krizinin tartışıldığı 2015 yazında çekiyor. Macar yetkililerin Budapeşte'nin Keleti tren istasyonundan Avusturya'ya geçmek isteyen mültecilere izin vermediği bir an bu. Yaklaşık 3 bin insan istasyonda sabahlamak zorunda kalıyor. Zsiros orda çadırın içinde tutkuyla öpüşen bir çifti fotografliyor.

2 Ocak'a dek Yapı Kredi Kültür Sanat'ta ziyaret edebilirsiniz.

Aşk ve hayatı kutlayan umut dolu bir yaklaşım

Didem Yazıcı

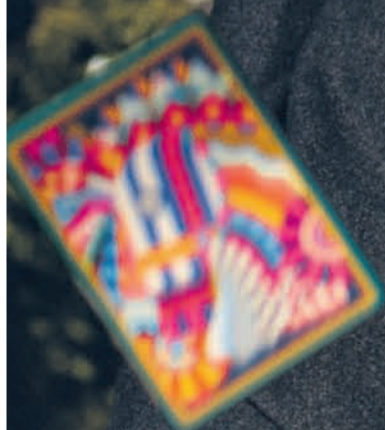
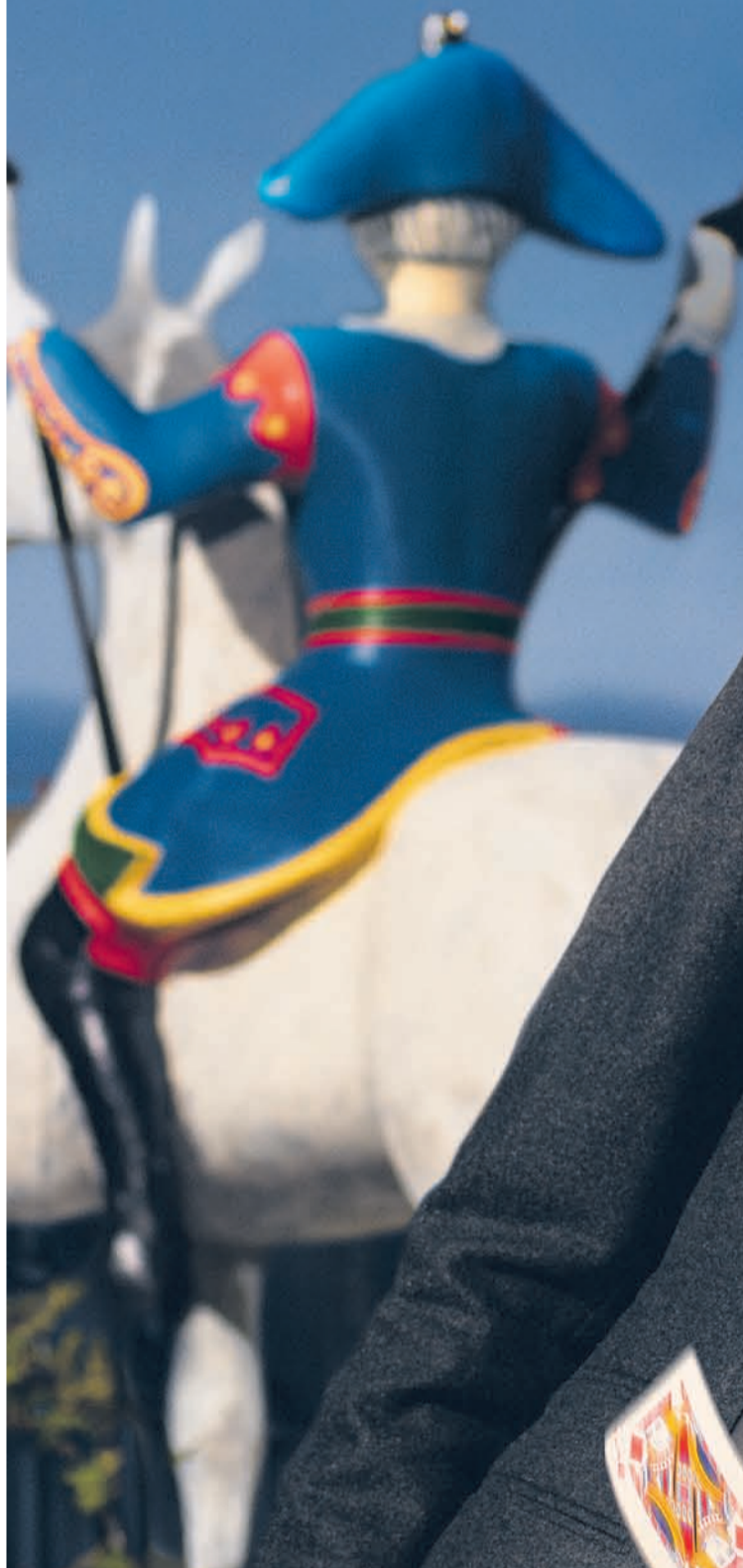

+

Publicité EtNous

HERMÈS
PARIS

A lighthearted day

+

YENİDEN AMADEUS Yeni sezonda başrollerini Selçuk Yöntem (Antonio Salieri), Tansu Biçer (Wolfgang Amadeus Mozart) ve Dilan Çiçek Deniz (Constanze Weber)'in paylaşıcağı *Amadeus* 21 Eylül'de Zorlu PSM'de seyirciyle buluşuyor.

ELİF TANRIYAR
eliftanryar@gazeteoksesjen.com

17 yaşında Tersane İstanbul'da, 558 sanatçının 1.476 eserini izleyicilerle buluşturacak Contemporary İstanbul'un ticari kimliğinin yanında bu sene; ikinci edisyonuyla *The Yard* dış mekan heykel, video ve enstalasyonlardan oluşan sergisi, Jeff Koons'un BMW işbirliğindeki araba tasarımı, Contemporary İstanbul Vakfı - *Artist in Residence* projesi, CIF Dialogues by TAV Passport konuşmaları ve İstanbul çemberinin dışında taşan çağdaş sanat girişimlerinin eserleri sanatseverlerin karşısına çıkacak. 17-18 Eylül ön izleme, 19-22 Eylül genel ziyaret günlerinde Akbank ana sponsorluğunda sanatseverlerle buluşacak olan Contemporary İstanbul'a (CI) dair tüm merak edilenleri Contemporary İstanbul Yönetim Kurulu Başkanı Ali Güreli'den dinledik.

Bu yıl bizi hangi sürprizler bekliyor?

Contemporary İstanbul, İstanbul'un dünyanın önde gelen ilk üç sanat destinasyonu arasında yer alması amacıyla kuruldu. Bu amaçla, Tersane İstanbul'da galerilerin yerleştirildiği T7 ve T8 binalarında CI'nın ticari alanları yer almakta. 65 galeri, sanat inisiyatifi ve kurumu bu alana yerleştirdik. 2023 yılı ve takip eden yıllar fuar ve diğer etkinlikler planlamamızı, partnerlerimizin yanı sıra

“558 sanatçının 1476 eseriyle buluşuyoruz”

Contemporary İstanbul Yönetim Kurulu Başkanı Ali Güreli: “16. CI'da ulaşılan 40 bin ziyaretçi sayısının üzerine çıkılacağını öngörüyoruz. Tersane İstanbul'un özellikle geniş açık alanları bu artışa imkân sağlıyor.”

çeşitli kurumlarla ticari fuar alanı dışındaki sergi ve sanatın çeşitli alanlarını kapsayan etkinlikleri artırarak yapacağız. Sadece İstanbul'da değil, ülkede hızla gelişmekte olan, sanatın sağlıklı gelişmesi için önem taşıyan bu gelişmeyi sergileme amaçlı çağdaş sanat girişimlerine yer verdik. Bu inisiyatifler arasında, Antalya'dan Are Projects, Bursa'dan İmalat-hane, Diyar-

bakır'dan Loading Art Space, İstanbul'dan EKAV, Noks Art Space ve Viable, Düzce'den Videoist yer alıyor. Yer verdiğimiz kurumlar arasında Tiflis'te yeni kurulan Kvareli Foundation for Contemporary Art, Bayburt'tan Bakısı Museum ve Eskişehir'den OMM bulunuyor.

CIF Dialogues by TAV Passport adlı konuşma programında bu yıl, 2015-2016 yıllarında CI Sanat Direktörü olan Marc Oliver Wahler mo-

deratörlüğünde “Bugünün ve yarının sanat alanları” konulu (Testing the Elasticity of the Museums /Art Spaces of Today and Tomorrow) bir konuşma gerçekleştirecek.

Son iki sene Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA) ile birlikte yürüttüğümüz uluslararası basın davetlerini bu yıl da gerçekleştireceğiz. Basını çağdaş sanat galerilerine, müzelere ve İstanbul'un önemli mimari projelerine rehber eşliğinde götürüyoruz. *Artnet*, *Artforum*, *Financial Times*, *Ocula*, *The Art Newspaper*, *Wallpaper*, *Tagespiegel* gibi birçok basını birlikte ağırlıyoruz. Kültür, sanat, tarihi mimari ve gastronomiyi öne çıkararak programladığımız turlar var. Basın programı ile müze grupları dediğimiz dünya genelindeki Museo Reina Sofia, The Bass Museum, Montreal Museum of Fine Arts, Centre Pompidou, Manege, Tretyakov Gallery,

Tsaritsyno Museum-Reserve, Warsaw Institute for Modern Contemporary Asian Art, Art Circle Abu Dhabi, Arts Club Dubai, Ural Biennial'in aralarında bulunduğu 11 önemli müze ve binal direktörünü de Contemporary İstanbul'da ağırlayacağız.

“Gelecekte karşı kıyıda da yayılacağız”

22 ülkeden katılacak galeriler arasında sizi heyecandıran yeni katılımlar, ön bilgi sahibi olduğunuz sanatçılar hangileri?

Pandemi sonrası 16 ayrı yurt dışı sanat fuarında CI ve İstanbul'a ilginin arttığını tespit ettik. Çalışmalarımız neticesinde 17. CI'da 12 adet ilk kez katılan galeri yerlerini aldı: 193 Gallery/ Paris; Anca Poterasu Gallery/ Bükreş; Firetti Contemporary/ Dubai; Hestia/ Belgrad; Hofa Gallery/ London; Los Angeles; İramart/ Ahmedabad; Mucciaccia Contemporary/ Roma; Navahi Projects/ Tahran; Oblong Contemporary Art Gallery/ Dubai; Forte dei Marmi; Prime Cut Culture/ Bratislava; Roya Khadjavi Projects/ New York; Waldenström Tönneheim/ Marbella, Malmö. New York'tan sonra Dubai'de de galeri yönetimi yapan Leila Heller Gallery, birkaç yıllık aradan sonra 17. CI'da yerini aldı. CI'da Leila Heller'in dört sanatçısı içinde sanatçımız Melis Buyruk yer alıyor.

En dikkat çekici isimlerinden biri Jeff Koons ve onun BMW iş birliğindeki otomobil tasarımı... Nasıl geliştirdi bu proje?

Contemporary İstanbul'un BMW Türkiye ile partnerlik iş birliği içinde Jeff Koons yer almakta. Sanatın içinde var olarak, sanatçıları destekleyerek, ortak projeler üretmek marka değerinin artırılması ve bu değer için ürün fiyatına yansıtılması bir anlayış, görüş ve kararlardan ibaret. BMW'nin uzun yıllardır bu anlayışın içinde olan bir kurum olması ve bu yılki iş birliğimizin içine Jeff Koons'u yerleştirmesi bizi memnun etti. Yaptığı tasarımı Art Dubai'de yer aldı ve büyük ilgi gördü. CI'da da benzer ilgi, aynı zamanda birçok kurumun da sanatın içine daha planlı girmesine yol açacak bir örnek olacaktır diye düşünüyorum.

İkincisi gerçekleştirilecek olan heykel ve enstalasyonlardan oluşan *The Yard* açık alan sergisinde de çok değerli sanatçılar var yine. Ona dair neler söylemek istersiniz?

Contemporary İstanbul'un BMW Türkiye ile partnerlik iş birliği içinde Jeff Koons yer almakta. Sanatın içinde var olarak, sanatçıları destekleyerek, ortak projeler üretmek marka değerinin artırılması ve bu değer için ürün fiyatına yansıtılması bir anlayış, görüş ve kararlardan ibaret. BMW'nin uzun yıllardır bu anlayışın içinde olan bir kurum olması ve bu yılki iş birliğimizin içine Jeff Koons'u yerleştirmesi bizi memnun etti. Yaptığı tasarımı Art Dubai'de yer aldı ve büyük ilgi gördü. CI'da da benzer ilgi, aynı zamanda birçok kurumun da sanatın içine daha planlı girmesine yol açacak bir örnek olacaktır diye düşünüyorum.

İkincisi gerçekleştirilecek olan heykel ve enstalasyonlardan oluşan *The Yard* açık alan sergisinde de çok değerli sanatçılar var yine. Ona dair neler söylemek istersiniz?

Biz ilk yılımıza dünyada 21. sanat fuarı olarak başladık, 2019 yılında bu sayı 350'ye yaklaştı. İstanbul Bienali aynı

şekilde dünyada 31. binal olarak yerini alırken yine 2019 yılında dünyada binal sayısı 230'lara geldi. Netice olarak dünya sanat takviminde yer alan bu gelişmeler büyük bir rekabet ortamını doğurdu. Çünkü bu etkinlikleri izlemek isteyen insan sayısı artsa da seyahat etme planlamasını bu etkinliklerin içerik, nitelikleri yanında çeşitliliği ve o şehrin sunduğu farklılık ve özgünlükler silsilesine göre yapıyor. Artık tek bir binal, fuar ya da müzenin tek başına cazibe yaratması mümkün olmuyor.

House of Brothers'ın da bu yıl yine sizinle olduğunu ve yapay zekâ ile bir projeye hazırlığı içinde olduklarını biliyorum. Bu proje hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Partnerlik anlayışımız içinde HOB Pernod Ricard Türkiye CI Özel Projeler içinde başarılı şekilde yerini aldı. *Distruption* isimli heykel performansı ile teknoloji ve sanat ilişkisi ha-har, Hande Şekerciler, Arda Yalın ikilisi tartaşmaya açılıyor. Bu projede yapay zekâ ile beraber hayli imkânlı bir heykel tasarlayarak, fuar alanına getirdikleri robot kol yardımıyla da eseri canlı olarak alanda üretecekler. Sanat, makine ve yapay zekâ ilişkisi arasındaki iletişimi fuar boyunca izleyiciler, bu yaratıcı sürecin günlük seyrinde izleyecekler.

Son iki fuarın da verileri ışığında bu yeni edisyonun da ne tür beklentileriniz var?

Son 15 ayda, 2021 Haziran'da 15. CI yerli galerilerle, Ekim 2021'de 16. CI yerli ve yabancı galerilerle, Mayıs 2022'de

CI Bloom yine yerli galerilerle tahminlerimizin üzerinde yüksek satış seviyeleri gerçekleştirdi. Contemporary İstanbul 17. edisyonunun benzer başarı göstereceğine, kuvvetli satış eğrisini yukarı taşıyacağına inanıyorum. Nitelikli sanat ve akıllı fiyat politikası uygulayacak yabancı galerilerin memnun olacaklarını görüyorum. Bunun yanında 16. CI'da ulaşılan 40 bin ziyaretçi sayısının üzerine çıkılacağını öngörüyoruz. Tersane İstanbul'un özellikle geniş açık alanları bu artışa imkân sağlıyor.

“Bir fuarın tek başına cazibe yaratması mümkün olmuyor”

Bu yıl 17. İstanbul Bienali'yle de aynı zamanda gerçekleştireceğiz. Ortaya çıkacak sinerji ve Türkiye sanat piyasasına katkıları için neler söylemek istersiniz?

Biz ilk yılımıza dünyada 21. sanat fuarı olarak başladık, 2019 yılında bu sayı 350'ye yaklaştı. İstanbul Bienali aynı

şekilde dünyada 31. binal olarak yerini alırken yine 2019 yılında dünyada binal sayısı 230'lara geldi. Netice olarak dünya sanat takviminde yer alan bu gelişmeler büyük bir rekabet ortamını doğurdu. Çünkü bu etkinlikleri izlemek isteyen insan sayısı artsa da seyahat etme planlamasını bu etkinliklerin içerik, nitelikleri yanında çeşitliliği ve o şehrin sunduğu farklılık ve özgünlükler silsilesine göre yapıyor. Artık tek bir binal, fuar ya da müzenin tek başına cazibe yaratması mümkün olmuyor.

17. Contemporary İstanbul, 17. İstanbul Bienali yanında sanat galerilerinin ağırlıklı 9 Eylül'le başlayan sergi açılışları ve şehirdeki farklı etkinliklerle doğacak sinerji, İstanbul için önem taşıyor. Bunun çıktılarını, kamuoyu üzerindeki etkilerini hep birlikte izleyeceğiz. Bu sinerjiden İstanbul'un ve giderek gelişmekte olan sanat ve kültür odaklı bu turizm ürününden ülke ekonomisinin yararlanacağından emin olduğumu belirtmek isterim.

Yeni projeler var mı?

Ana hatları ile 2023'le başlayarak CI'nın nitelik yönünden gelişmesi, İstanbul dışındaki kentlere yönelmek ve uluslararası etkileşimimizi geliştirmek olarak özetleyebilirim. •

“Amaç herkesin memnun ayrılması”

Yeme-içme, ulaşım ve sosyal hizmetler konusunda bizi neler bekliyor?

Bizim görevimiz herkesin azami en rahat şekilde ulaşması, yeme içme yanında diğer hizmetlerden memnun kalması ve evlerine ya da otellerine huzurlu dönmeleri.

Ulaşım konusunda 550 araç kapasiteli otopark hizmet veriyor. Bu yıl İBB Ulaşım Koordinasyon Birimi ile deniz yolu ulaşımı konusunda çeşitli toplantılar yaptık. Teknelerle ulaşım planlaması ancak 2023 yılından itibaren Haliç'te hizmete girebilecek. Bu yıl CI ve Tersane İstanbul ortak bütçeleri ile 17-22 Eylül arasında günün çeşitli saatlerinde hareket edecek bir deniz yolu ulaşım planlaması yapıldı. Bu hizmet bedelsiz olacak. Buna göre Kadıköy-Tersane ve Kabataş/Karaköy-Tersane tekne ulaşımı gerçekleştirilecek. İBB Deniz Taksi aynı günlerde hizmet verecek.

Yiyecek & İçecek hizmetleri ise iyi hizmet ve fiyat kistasına göre seçilen markalarla Contemporary İstanbul'da yerlerini aldılar. House of Brothers, Lucca, Petra, Sailloft, Momo, İly, Nappo ve Wu Bomonti belirlenen markalar olup birlikte CI özel menüleri çalışıldı.

Ali Güreli

mey | DIAGEO

Sanatı destekleyen, tüm canlıların haklarını savunan ve çevreye pozitif etki yapan bir şirket mümkün!

17. İstanbul Bienali'nin kurumsal destekçisi olmaktan gurur duyuyoruz.

Çevreye net katkı sağlayan çalışmalarımızı derlediğimiz Sürdürülebilirlik Raporlarımıza QR kodu okutarak ulaşabilirsiniz.

Sanatçı: Halil Sercan Tunalı
@the_cloud_collector

İKSV BİENALİ 2022 KATKI SAĞLAYAN KURULUŞ MEY | DIAGEO

Yıl: 2 Sayı: 65 İmtiyaz Sahibi: Haftalık Yayıncılık A.Ş. adına Nüket Mutlu	
Yazı İşleri: İlke Gürsoy Pınar Çelikel	İçerik Editörleri: Kitap-Sanat: Elif Tanrıyar
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Sema Yaşarlar	Dijital Platformlar: Elçin Yahşi
Yönetim Yeri: Haftalık Yayıncılık AŞ Levent Mahallesi Karanfil Sokak No: 21 Beşiktaş 34330 İstanbul	Baskı: Turkuvaz Haberleşme Yayıncılık AŞ Güzeltape Mahallesi Mareşal Fevzi Çakmak Caddesi B Blok No 29/1/1 34060 Eyüpsultan/İstanbul
Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım Pazarlama AŞ Güzeltape Mahallesi Mareşal Fevzi Çakmak Caddesi B Blok No 29/1/1 34060 Eyüpsultan/İstanbul	Yerel süreli yayın

ODA MÜZİĞİ KONSERİ II. Uluslararası Oda Müziği Festivali kapsamında Storioni Trio, 18 Eylül'de CRR Konser Salonu'nda müzikseverlerle buluşuyor.

Sanat

Gerçek Haliç'in kıyısında dijital Haliç

Güvenç Özel'in dev LED yüzeylerden oluşan yerleştirmesi **SPEKTRUM**, Contemporary Istanbul'da dünya prömiyerini yapıyor

Mimar, sanatçı ve teknolojist Güvenç Özel, UCLA Mimarlık Fakültesi IDEAS Master programının teknoloji direktörü ve Los Angeles başlı mimari ofisi Ozel Office'in kurucusu. 'Amerika'da yaşayan en etkili Türkler' arasında gösterilen Özel, aynı zamanda 3D baskı

HÜLYA ÇELİK
hlycdgnmr@gmail.com

teknisiyle hazırladığı, "NASA tarafından Mars'ta inşa edilecek ilk koloninin yaşam alanı" projesiyle yüzlerce proje arasında ilk dörde girmiş önemli bir isim. Bu yıl CI'da yer alan ve Özel'in bugüne kadarki en büyük mekânsal yerleştirmesi olan **SPEKTRUM**, dünyada ilk kez İstanbul'da seyirciyle buluşuyor. "Belki de insanlık olarak, mimarlar olarak yapmamız gereken en önemli şey, daha az inşa etmek" diyen Güvenç Özel'le konuştuk.

SPEKTRUM'un ortaya çıkış hikâyesini dinleyebilir miyiz?

"Spektrum" kelimesi aslında gerçeklik spektrumu anlamına geliyor; sanallıktan fiziksel dünyaya uzanan bir gerçeklik algısı. Günümüzde tasarımlar ve sanat enstelasyonları, hayal etme sürecinden uygulama sürecine, sonrasında insanların bunu algılamaya sürecinden onunla iletişime geçme sürecine kadar farklı teknolojik medyumlar üzerinden yapılıyor. Bu

Bu yıl CI'da yer alan SPEKTRUM, etkinliğin bugüne kadarki en dikkat çekici yerleştirmelerinden biri.

da benim çok ilgimi çekiyor. Burada insanın medyaya olan yaklaşımı çok önemli bir faktör olarak ortaya çıkıyor. Aslında insanların medyaya ve güncel anlamda da medya sanatına son dönemde özellikle çok ilgi göstermesinin ana sebebi, işlerin içinde kendi 'yansımalarını' görebilmeleri. **SPEKTRUM** da bu yansımaların doğruluğunu sorguluyor. Bu açıdan tamamen estetik bir çalışma gibi görünse de **SPEKTRUM**'un asıl amacı, medyanın gerçeklik algımıza olan etkisinin politik boyutunu sorgulamak.

"Ayna hem folklorik hem de felsefi bir öge"

SPEKTRUM'u oluşturan üç eser nasıl bir duygu sunuyor?

Çalışmanın üç farklı ögesi var. Bunlardan ilki denizin üzerinde duran, altı metre genişliğinde,

dışı tamamıyla ayna kaplı bir küre figürü. Bu küre figürü, aslında biraz heykel ve malzeme arasındaki ilişki üzerine odaklanıyor. Bu belki de aslında bizim gerçeklik algımızı hem optik hem de birtakım yapay metotlarla manipüle ettiğimiz ilk noktalarından biri, dünya tarihine bakacak olursak. Aynanın hem felsefi hem de folklorik hikâyelerde, masallarda çok önemli bir figür olmasının belki de en önemli sebebi bu. İşin diğer kısmında, iki boyutlu bir ekran var. Kameralar aracılığıyla dış dünyanın 360° imajı, canlı bir şekilde o ekrana yansıtılıyor. Orada, Haliç'in silüeti dijital bir tasvir

haline getirilmiş oluyor. Kürenin de gerçeküstü bir şekilde deniz üzerinde uçan ve şekil değiştiren bir versiyonunu görüyoruz. İşin üçüncü kısmında küp olarak duran obje, bunun üç boyutlu versiyonu. İşleyişi tamamıyla aynı, yine kameralar aracılığıyla insanlar kendi yansımalarını görebilecekler. Deneyimleyenler aynı zamanda çevrenin, gökyüzünün, binaların yansımalarını da görebilecekler ve oradaki yapay zekâ bazlı formal kompozisyonlar sürekli olarak bu gerçeklik algısını hem insanları hem de dış dünyayı içine katarak manipüle etmiş olacak. Bu üçlü dizilim

Güvenç Özel

sayesinde bir gerçeklik spektrumu yaratıyoruz. Tamamıyla fiziksel bir gerçeklik algısından sanal bir gerçeklik algısına bir yolculuk diyebiliriz buna.

Teknoloji ve sanatı bir araya getiren, Haliç manzarasına kurulu SPEKTRUM İstanbul'a neler söylüyor?

SPEKTRUM hem işi görmeye gelen sanatseverlerin hem de içine konumlandırıldığı Tersane ve Haliç Bölgesi'nin eş zamanlı dijital tasvirlerini üretiyor. Burada gördüğümüz dijital versiyonda, özellikle Haliç'teki silüetin dijital versiyonunda bazı görüntüler tamamen kameralar tarafından yakalanmış görüntüler, bazı görüntüler de üç boyutlu modellemeler ile yapılmış görüntüler olacak. Bu ikisini aynı görsel düzlem içerisinde birleştirdiğimizde aslında yine 'medyanın insanın gerçeklik algısına olan etkisi' üzerine kafa yordüğümüzü anlatmaya çalışıyorum. Burada yine tarihsel bir bağlantı var. Bizim mimari kuram olarak icat ettiğimiz her şey aslında insanın doğadan kendini belirli bir mesafeye alması için yarattığı şeyler. Mimarın geometriyi de ağırlıklı olarak her ne kadar tarihsel ve oransal açıdan doğal oranlara gönderme yapıyor olsa da doğada gördüğümüz formların tamamen zıddı formlar. Bu nedenle insanın gerçeklikle olan ilişkisi, aynı zamanda insanın doğayla olan ilişkisi ve bunun yarattığımız yapay dünyayla ne şekilde filtrelendiği ve ne şekilde manipüle edildiği üzerine bir sorgulama. •

Amerika'da sanal gerçeklik laboratuvarı

"22 senedir Amerika'dayım. Yüksek lisans eğitimimi Yale Üniversitesi'nde mimarlık üzerine yaptım. Mezun olduktan sonra da Los Angeles'a taşınıp Frank Gehry'nin ofisinde çalışmaya başladım. Arada Paris ve Viyana'daydım. Los Angeles'a geri dönüşümde, mimari ve teknolojinin keşimi üzerine yöneldim, mimarlık bölümünün bir parçası olarak bir teknoloji laboratuvarı kurdum. Burada ilk çalışmalarımız robotlarla üretim bazlı başladı, sonrasında UCLA'da Amerika'daki ilk tasarım odaklı sanal gerçeklik laboratuvarını kurdum.

NASA ile yarışma aracılığıyla kurulmuş olan ilişkimiz, birçok farklı başka projeye de araç olmuş oldu. Bunlardan en yoğun olarak üzerine kafa yordüğümüz proje, metaverse bazlı sanal mekanlar. Mimari ölçekte üç boyutlu baskı teknikleriyle ilgili çalışmalarımız halen devam ediyor."

EN İYİSİ MUDO'ya bak!

mudo
concept

MUDO.COM.TR

BİLİLEN HİKAYEYE YENİ YORUM Hakan Altuner'in yönettiği Ölü Ozanlar Derneği, 18 Eylül'de Kadıköy Halk Eğitim Merkezi'nde tiyatro severlerle buluşuyor. Biletler mobilet.com'dan temin ediliyor.

Sezonun en çok konuşulacak sergisi

Abdülmecid Efendi Köşkü'nde açılacak İsmi Lâzım Değil'de Ömer Koç'un koleksiyonundan yapıtların yanı sıra bu sergi için üretilen eserler ve ödünç alınan yapıtlar da sergilenen eserler

İstanbul Bienali'yle eş zamanlı olarak düzenlenen ve her biri büyük bir heyecanla beklenip ziyaretçi rekorları kıran, Abdülmecid Efendi Köşkü'ndeki sergiler artık gelenekselleşti. Ömer Koç özel koleksiyonundan özel bir seçki ve özel üretim eserlerden oluşan sergilerin bu yıl düzenlenen İsmi Lâzım Değil'de kuşkusuz sezonun önde gelen ve çok konuşulan sergilerinden biri olacak.

Çok özel eserler sergilenecek

20 Eylül - 11 Aralık günleri arasında, Kuzguncuk'ta bulunan Abdülmecid Efendi Köşkü'nde seyirciyle buluşacak olan İsmi Lâzım Değil sergisi, Ömer Koç'un teşviki ve Koç Holding'in desteğiyle düzenleniyor. Sergide Ömer Koç'un koleksiyonuna ait yapıtların yanı sıra Koç Holding desteğiyle bu sergi için üretilen eserler ile Türkiye ve yurt dışındaki kurum, sanatçı ve koleksiyonerlerden ödünç alınan yapıtlar da yer alıyor.

Küratörlüğünü Brigitte Pitarakis ve Selen Ansen'in üstlendiği sergi, Bizans'ın doğaüstü ve bilinmez olana ilişkin sembolik dünyasından hareketle, güncel sanatta bilinmez olanın temsilini sorguluyor. Serginin

hiçbir şey tanımlamıyor. Bilinmez büyüyüyleciliğini ve tekinsizliğini odağına alan sergi, güncel sanat eserlerinin kadim ikonografik ve yazılı kaynaklarla ilişkilerini odağına alarak, biçimlerin, inançların ve temsillerin tarih boyunca nasıl varlığını sürdürdüğü, göç ettiği ve dönüşüm geçirdiğinin izini sürüyor.

22 ülkeden 65 katılımcı

GALERİLER

- 193 Gallery / Paris (193gallery.com)
- AB Gallery / Seul (abgallery.kr)
- Ambidexter / İstanbul (ambidexter.xyz)
- Anca Poterasu Gallery / Bükreş; (ancapoterasu.com)
- Anna Laudel / Düsseldorf (annalaudel.gallery)
- Art Agency / Sofya (annalaudel.gallery)
- Art On İstanbul / İstanbul (artonistanbul.com)
- Bavan Gallery / Tahran (bavangallery.com)
- Berman Contemporary / Johannesburg (bermancontemporary.com)
- Bozlu Art Project / İstanbul (bozluartproject.com)
- Bürosarigedik / İstanbul (sarigedik.com)
- C24 / New York (c24gallery.com)
- C.A.M. Galeri / İstanbul (camgaleri.com)
- Collect Gallery / Sofya (collect-gallery.com)
- Difoart / İstanbul (difoart.net)
- Dirimart / İstanbul (dirimart.com)
- Firetti Contemporary / Dubai (firetticontemporary.com)
- Fremin / New York (fremingallery.com)
- Galeri 77 / İstanbul (galeri77.com)
- Galeri Nev / İstanbul (galereinevistanbul.com)
- Galeri Siyah Beyaz / Ankara (galeriesiyahbeyaz.com)
- Galerie Dix9 / Paris (galeriedix9.com)
- Galeria Joan Gaspar / Barcelona (galerajoangaspar.com)
- Galerist / İstanbul (galerist.com.tr)
- Gallery Claudia Schmidt / Zürih; (galerieclaudiaschmidt.com)
- Gallery Tableau / Seul (gallerytableau.com)
- Hestia / Belgrad (hestia-belgrade.com)
- Hofa Gallery / LA, Londra (thehouseoffineart.com)
- Iram Art / Ahmedabad (iramart.in)
- Iransahr Gallery / Tahran (iransahrgallery.com)
- JD Malat Gallery / Londra (jdmalat.com)
- Leila Heller Gallery / Dubai (leilahellergallery.com)
- Mariana Custodio Gallery / Lizbon (marianacustodio.com)
- Mark Hachem Gallery / Paris (markhachem.com)
- Martch Art Project / İstanbul (martch.art)
- Mixer / İstanbul (mixerarts.com)
- Mohsen Gallery / Tahran (mohsen.gallery)
- Mucciaccia Contemporary / Roma (mucciacciacontemporary.com)
- Muse Contemporary Art Gallery / İstanbul (musecontemporary.com)
- Navaho Projects / Tahran (darz.art)
- Oblong Contemporary Art Gallery / Dubai, Forte Dei Marmi, Floransa (oblongcontemporary.com)
- Opera Gallery / Dubai (operagallery.com)
- Öktem Aykut / İstanbul (oktemaykut.com)
- PG Art Gallery / İstanbul (pgartgallery.com)
- PI Artworks / İstanbul, Londra (piartworks.com)
- Pilot / İstanbul (pilotartworks.com)
- Pyramid / İstanbul (pyramidsanat.com)
- Prime Cut / Bratislava (primecut-cc.com)
- Red Art İstanbul / İstanbul (redartistanbul.com)
- Roya Khadjavi / NY (royakhadjaviprojects.com)
- Sanatorium / İstanbul (sanatorium.com.tr)
- Sevil Dolmaci Art Gallery / İstanbul (sevidolmaci.com.tr)
- Summart / İstanbul (summart.org)
- Villa del Arte / Barcelona (villadelarte.com)
- Vision Art / İstanbul (visionartplatform.co)
- Wadström Tönheim Gallery / Marbella, Malmö (wadstromtonnheim.se)
- Zilberman / Berlin (zilbermangallery.com)

SANAT İNİSYATİFLERİ

- Are Projects / Antalya (www.areprojects.co)
- EKAV / İstanbul (www.ekav.org)
- İmalat-hane / Bursa (www.imalat-hane.com)
- Loading Art Space / Diyarbakır (www.loadingartspace.org)
- Noks Art Space / İstanbul (www.noksartspace.com)
- Viable / İstanbul (www.viable.istanbul)
- Videoist / Düzce, İstanbul (videoist-org.blogspot.com)
- Kvareli Foundation for Contemporary Art / Tiflis
- Baksı Museum / Bayburt (www.baksi.org)
- OMM / Eskişehir (ommshop.art)

ci contemporary
istanbul

CONTEMPORARY
ISTANBUL VAKFI

17th Edition | TERSANE
İSTANBUL
17-22 Eylül 2022

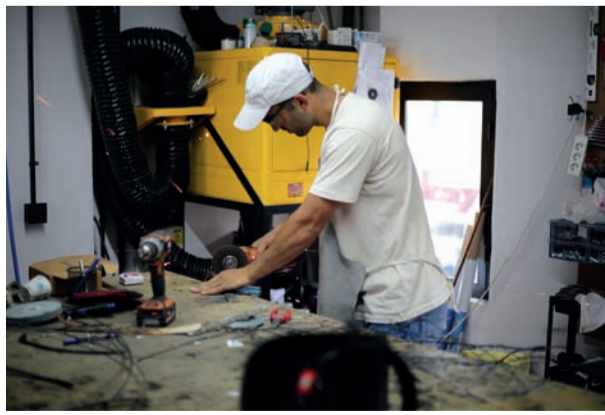
TOSYALI HOLDİNG

Nermin Ülker

Koray Tokdemir

Emrullah Örünlü

Chiara De Rocchi

Songül Girgin

Contemporary İstanbul Vakfı ve Tosyalı Holding iş birliğinde bir araya gelen farklı prensiplerden 5 sanatçının katıldığı, Artist in Residence Programında (Sanatçı Misafir Programı), sanatçılar seçtiği hurda ve atık malzemeleri sanat eserine dönüştürüyor.

Sürdürülebilir sanatın destekçisi Tosyalı Holding katkılarıyla

TEKNO GURUSU İSTANBUL'DA Minimal Techno gurusu Boris Brejcha, 17 Eylül akşamı Boris Brejcha In Concert konseptiyle Küçükçiftlik Park İstanbul'a geliyor.

Heykel ve yerleştirmeden oluşan açık alan sergisi Tersane'ye yayılıyor

CI kapsamında açılan açık alan sergisi The Yard'da bu yıl farklı sanatçılardan 31 eser sergileniyor... Renée Levi, Martin Creed, Halil Altındere ve Isaac Chong Wai'nin eserleri özellikle dikkat çekiyor

Contemporary İstanbul kapsamında açık alan sergisi The Yard'ın bu yılki sanatçıları arasında Anke Eilergerhard, Ardan Özmenoğlu, Ayla Turan, Bilal Hakan Karakaya, Bedri Baykam, Can Yıldırım, Canan Tolon, Erdil Yaşaroğlu, Ergin Çavuşoğlu, Halil Altındere, Isaac Chong Wai, Ingravi Desa, İtamar Gov, İrfan Önürmen, Kemal Tufan, Luis Cera, Martian Tabakov, Mehmet Ali Uysal, Osman Dinç, Renée Levi, Sergen Şehitoğlu, Stefano Bombardieri, Uğur Cinel, Vuslat gibi önemli isimler var.

Contemporary İstanbul Vakfı'nda Limbo sergisiyle yaşamın döngüsünü ele alarak, yaşam ve ölümün yarattığı zıtlığı ziyaretçilerle bir yolculuğa çıkaran sanatçı Canan Tolon'un eserlerinin de yer alacağı The Yard sergisinde Turner ödüllü Martin Creed'in eseri olan bir su anıtı da yer alacak. Resim ve yerleştirme alanında çalışan, İsviçre'nin önde gelen çağdaş sanatçılarından biri olan Renée Levi'nin büyük bir fiziksel çabayla cesur renklerle boyadığı geniş formatlı tuvallerinden Halil Altındere'nin Güvenlik Ağacı isimli heykeli, PILOT Galeri desteğiyle, seçkide bulunuyor. Seçkiye performans videosuyla dahil olan Isaac Chong Wai, tarih boyunca ve en son Covid-19 pandemisi sırasında, birçok Asyalının, kendisi gibi kamusal alanlarda ırkçı saldırıların kurbanı olmasına odaklanıyor. İşte birkaç öne çıkan eser ve hikâyesi...

Halil Altındere Güvenlik Ağacı (PILOT Galeri)

Türkiye'nin uluslararası alanda tanınan sanatçılarından olan Halil Altındere'nin Güvenlik Ağacı isimli heykeli, ilhamını, 21. yüzyıl'ın gözetleme merakından alıyor. Gözetlemenin neredeyse bir takıntıya dönüştüğü çağımızda, birçok araç bedenlerimizin bildiğimiz ve bilmediğimiz verilerini toplar ve işlerken, gözetlenmek giderek daha sofistike/görünmez ve gerekli olduğu düşünülecek şekiller alıyor. Altındere'nin ürettiği Güvenlik Ağacı, tüm bu gözetleme kültürünün bir metaforu olduğu gibi, uygarlığımızın arka bahçesindeki ağacın, 21. yy'da açan çiçeklerinin nasıl görüldüğünün bir akıl yürütmesi olarak da görülebilir.

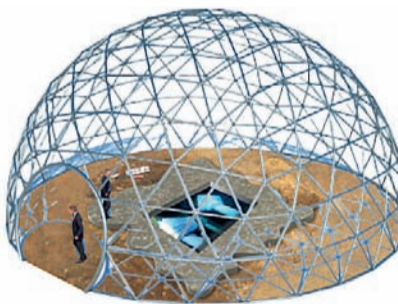
H. Altındere, Güvenlik Ağacı

Renée Levi'nin 'color field' serisinden Babra isimli eseri.

Renée Levi Babra (Öktem Aykut)

Renée Levi, resim ve yerleştirme alanında çalışan İsviçre'nin en önde gelen çağdaş sanatçılarından biri. Levi, 1990'lardan beri resmin sınırlarını mekana özgü yerleştirmeler, tipografik denemeler ve çeşitli müdahalelerle genişletiyor. İstanbul doğumlu Levi için erken çocukluğunu geçirdiği bu şehir temel bir ilham kaynağı. 2019'da Baden'daki Museum Langmatt'ta gösterilmiş olan, farklı renklerin geniş bloklar halinde birbirlerini tamamladıkları 'color field' serisinden Babra isimli büyük ebatlı resimleri; Renée Levi, Tersane İstanbul'a özgü bir yerleştirme ile yeniden ele alacak. 340x340 cm ebatlarındaki iki eser, özel olarak yapılmış metal konstrüksiyon ve çelik hatlarla Haliç'in kıyısına konumlanacak.

Ergin Çavuşoğlu, Sevil Dolmacı Galeri

Canan Tolon Evet! AÇIĞIZ (Dirimart)

Evet! AÇIĞIZ gerçek anlamda bir beyan değil. Aslında, sizin sorduğunuz varsayılan bir soruya verilen cevap. Eğer kapalı olduğumuzu sandıysanız yanıldınız. Ve bu, "sizin" olumsuz varsayımınıza, "bizim" olumlu cevabımız. Bu yerleştirmenin adı vitrinlere sıkça konulan bilgilendirme notlarına gönderme yapıyor. Bu bilgilendirmeler, biraz tuhaf da olsalar, oldukça yaygınlar ve mağazaların temel ve alışılmış öğeleri haline gelmiş durumdadır; sizin düşündüğünüzü düzeltirken sizi içeri davet ederler. Aldandınız: sizin düşündüğünüz gibi değiliz, "Evet! AÇIĞIZ."

İrfan Önürmen Bust Head (C24)

Çalışmalarında farklı malzemeleri özgün biçimde kullanarak tül kolajlar, tül üstüne boyamalar, gazete heykeller ve enstalasyon serileri meydana getiren, Türkiye'nin önde gelen sanatçılarından İrfan Önürmen sergide yer alacak çalışmasını şu sözlerle anlatıyor; "Sergide yer alacak olan iki büst, 2019 yılında c24gallery'de açılan Bust Head başlıklı sergimde gösterdiğim işlerimin devamı niteliğindedir. Beton malzeme ile yapılmış geçen yıl ilkini sergilediğim bu işler de kavram olarak 'baş' a odaklandı. Bu büstler, ilk örnekleri Eski Mısır'da görülen ve Roma döneminden beri kamusal alanlara dikilen ve iktidarı elinde bulunduranlara ait heykel ve büstlere ironik bir bakış ile yaklaşır. Bu heykeller bir yanıyla ideolojik çağrışımları harekete geçirirken diğer yanıyla günümüz insanını da sembolize ederler."

Uğur Cinel, Superman, 2022

Martin Creed Water (Paresma İstanbul)

Creed, temel elementlere veya eylemlere damıtılmış, bazen absürt, genellikle de saçma işleriyle bilinen bir sanatçı. Son zamanlarda yaptığı geniş kapsamlı duvar resimleri, binanın her

köşesinde ve boru hatlarında renk ve şekil kullanımını genişletmiş. Creed tüm çalışmalarını bunlara da "insanlar için arka plan" diyor. "İnsanlar önce gelir ve her şey onların etrafında inşa edilir." Creed'in İstanbul'daki yeni eseri ise bir su anıtı: Yaşam için gerekli olan ve insan bedeninin çoğunu oluşturan su... Eğlenceli ve tehlikeli, hayat veren ve hayatı tehdit eden su... Martin Creed heykeller,

resimler, filmler, çizimler, yazılar, konuşma, şarkı söyleme, dans, tiyatro ve müzik üzerine çalışıyor ve en iyisini umut ediyor.

Vuslat Bir Araya Düşmek (PI Artworks)

Vuslat Doğan Sabancı (Vuslat), neredeyse 20 yıldır heykel yapan, kendi kendini yetiştirmiş bir sanatçı. Türkiye'de eski bir gazete yayıncısı, sivil toplum ve iş dünyasının lideri olarak hayatını ve kariyerini kendini ifade etme alanları yaratmaya adanmış bir isim. 2020 yılında Türkiye'nin ilk ve tek küresel hayırsever girişimi olan Vuslat Vakfı'nı (www.vuslatfoundation.org) kurdu.

The Yard'a Bir Araya Düşmek adlı eseriyle katılan Vuslat, çalışmasını kendi sözleriyle şöyle anlatıyor;

"Bir Araya Düşmek, birlik ve farklılıkların aynı anda varolabilmesinin tezahürüdür. Sanat hayatımı 15 yıldır sürdürüyorum. Bu süre içinde sanatımla ve hayatımın diğer alanlarında cevap aradığım ve sormaya devam ettiğim birçok soru var: 'Her bir bütünün parçası olmak hem de özgünlüğü-

ne, kendi biricikliğine sahip çıkmak mümkün müdür? Biz toplumlarında 'ben' in sınırı nerede başlar ve nerede biter? Köklerimiz sıkı sıkıya sarılırken değişime ve dönüşüme açık olunabilir mi?"

Bir Araya Düşmek heykelini yaparken nerede gösterebileceğini bilerek çalışmışım. Ancak Contemporary İstanbul kapsamında Tersane'de sergileniyor olması sorguladığım kavramların anlamını daha da güçlendirdi. Bu coğrafyada yüzyıllardır farklı dinler ve kültürler kendi özgünlüklerine sahip çıkarak bir arada yaşadılar. Tersane'nin içinde bulunduğu Haliç bölgesi ise bu kadersel birlikteliğin tarihsel bir kanıtı. Dolayısıyla Bir araya Düşmek heykelimin burada sergileniyor olmasından dolayı çok mutluyum." • **ELİF TANRIYAR**

Vuslat, Bir Araya Düşmek, Bronz beton kaide, 230 cm/ 215 cm

Kitap hayattır...

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

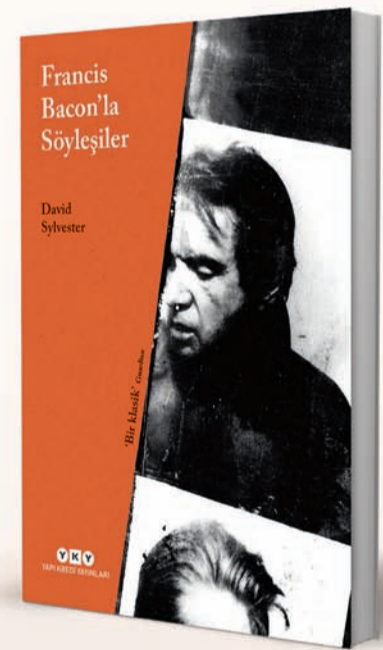
"Bir sanatçının yapıt bütünlüğünü aydınlatmak söz konusu olduğunda bu kısa fakat doyurucu kitabı geçebilecek yok." – Observer

David Sylvester'in gerçekleştirdiği ve yaklaşık 25 yıllık bir zaman dilimine yayılan bu söyleşiler, Bacon'ın kendine özgü dili üzerinden sanatçının üretim süreçlerine, tuval karşısındaki gerginliklerine, takıntılara, zihin dünyasında yaşadığı fırtınalara ilişkin her türlü çerçevenin dışında ve sınırları aşan bir tanıklık sunuyor. 20. yüzyılın yaratıcı dehalarından birinin yaşamı, yapıtları ve imgeleri üzerine eşsiz bir kitap. 141 görselle birlikte.

"Ezra Pound ve T. S. Eliot'un eleştirel yazılarının 1920'ler ve 1930'lar şuurinin üzerine etkisi gibi, 20. yüzyılın son çeyreğinde resim üzerinde aynı büyüklükte bir etkiye sahip olabilir."

- Stephen Spender

Gerçeğin Acımasızlığı
Francis Bacon'la Söyleşiler
David Sylvester
Çeviren: Mine Haydaroğlu
Sanat, 232 s.

SANAT DİZİSİ KİTAPLARINDAN BİR SEÇKİ

Otoportre
Celia Paul
Çeviren: Mine Haydaroğlu
Sanat, 176 s.

En İyi Dileklerimizle
Elif Kamışlı, Volkan Aslan
Sanat, 136 s.

Hazz/Cızz
Bige Örer, İz Öztat
Sanat 120 s.

YapıKredi
Kültür Sanat Yayıncılık

YAZILMAMIŞ BİR OYUN İstanbullular, "Yazılmamış Oyunlar" serisine bir yenisini ekliyor: *Bir Gecede Oldu Her Şey* 16 Eylül'de seyircisiyle buluşuyor.

"Güçlü kadınların eserleri hayata karşı duruşumu sembolize ediyor"

Derin Mermerci 20'li yaşlarından bu yana sanat eseri toplayan bir sanat sever. Burhan Doğançay'dan Fahrelnissa Zeyd'e, Halil Altındere'den Osman Hamdi Bey'e uzanan bir koleksiyonu var

ELİF ERGÜ
elif@gazeteoksijen.com

Derin Mermerci 20 yaşından beri eser topluyor. Modern Türk sanatçıları ve güncel sanatçıların eserleriyle dolu bir evi var. Hepsinin hikayesini, hangi duygularla eserlerine bağlandığını, eser sahiplerinin hikayelerini de anlatıyor.

Evinde 7 köpeği var. Hepsini sahiplenilmiş köpekler. Hem sanatsever ve sanatçı dostu hem de yüzlerce sokak hayvanının kurtarıcısı, barınaklara el uzatan bir hayvansever Mermerci ile Vaniköy'deki yalısında sanat konuştuk.

Kendinize koleksiyoner demiyorsunuz... Neden?

Çünkü hiçbir eseri üzerine düşünerek almadım. Tamamen görsel zevkimle yol aldım. Hikayelerini hep daha sonra okudum, öğrendim ve iyi ki almışım dedim.

20'li yaşlarımızda eser toplamaya başladınız. Şanslısınız...

Doğru, hatta 19... Her sabah kahvem içerken önce babamın bana sun-

duğu imkanlara şükrediyorum. Sonra da yarattıkları eserlere bakıp bütün sanatçıları takdirle anıyorum. Sanat dolu ve sanatçıya saygı duyan bir ailede büyüdüm. Meraklı bir şekilde müzayedelere giderdim. **Annenizin de koleksiyoner olması etkilemiş olmalı. Yönlendirme de oldu mu?**

Tabii ki etkilendim. Annemin de bu alandaki hocası babamdır.

Babam aldığı her eseri anlatırdı

Var mı babanızla sanat üzerine anılarınız?

Babam o zamanlar Avrupa'dan da eserler alırdı. Duvara astığı tabloları uzun uzun keyifle seyrettiğini hatırlıyorum. 1950'lerde Caravaggio toplamış biriydi. Babamdan kalan bu izler hem bende, hem Tansa'da hem de Yosun'da var... Sanata aşık bir ruhu hepimize aşıladı. Biz de doğal olarak tüm sanatçıların isimlerine ve işlerine aşına olarak büyüdük. Annem o zamanlar daha çok tombak toplardı. Çok iyi bir sanat takipçisiydi annem. Türkiye'de bayağı hatırı sayılır bir sanat çevresi vardır.

Babanızın size bıraktığı en önemli öğretiler neler?

Babam hep haddinizi bilin derdi; "Haddini bildiğin sürece girdiğin her ortamda

yer bulursun, bilmediğin konuda da susmalısın." Ben haddimi bilirim. Dolayısıyla sanat konusunda da babamın bu öğretisi aynen devam ediyor. Otorite değilim, ahkam kesemem...

Annenizle tarzınız farklı mı?

Annemle farklı bir zevkimiz var. Annem çok daha bilgili bu konuda. Benim aksime çok daha iyi araştırır, peşine düşer...

Bu evin dokusuna, size, hayattaki duruşunuza çok yakışıyor eserler. Fahrelnissa Zeyd, Selma Gürbüz, Canan Tolon, Neşe Erdok, Füreyâ... Daha çok kadın sanatçılar...

Tamamen organik geliştirdim. Bana ne ifade ettiklerini düşündüm. Güçlü, dimdik kadınlar ve onların yarattığı eserler. Aslında benim de hayata karşı duruşumunu sembolize ediyor.

Eser alırken aptallık da yaptım

Genç yaşta eser toplarken hatalar yaptınız mı?

Yapmaz mıyım? 20 sene önce fiyatı çok yüksek geldiği için alamadığım ve içimde kalan Chagall 1981 Le Cirque yüzünden aynı galeriden sırf çocukluk hırısından dolayı toplamı neredeyse aynı paraya gelen 20-30 tane iş almışlığım

Eskiye tutkuyla bağliym

Dijital sanata ilginiz var mı?

Takip ediyorum. NFT'lerle de Halil Altındere'nin işlerini görene kadar mesafeli duruyordum. Ama çok tatlı işlerini gördüm ve ilgimi çekti. Yine de ben dokunmayı seviyorum. Her ne kadar yeniliğe açık olsam da eskiye de tutkuyla bağliym.

Dekorasyona göre eser seçenler çok. Onlardan değilsiniz değil mi?

Asla. Ben tabloyu alırken duvarıma asar çevresini ona göre düzenlerim. Dekorasyona eser yedirmeye çalışmam. Taşkılla'da otururken evimin tarzı farklıydı. O zamanlar Art Deco ürünler çok almıştım yurt dışından. Seçkin Pirim Taşkılla için yağmur damlaları yapmıştı. Maalesef onlar taşınırken kayboldu. Çok üzülürdüm. Bu evimde ise vintage vazolar, çanaklar, heykeller var. Tablolarımla onlarla bütünleşiyor.

Sanatın iyileştirici yönüne inanıyorsunuz diyebilir miyiz?

Tabii ki... Sanat demek umut, görsel şölen, özgürlük, ölümsüzlük demek. Sanata ve sanatçıya saygı duymak her birimizin görevi olmalı. Ortada büyük bir emek var ve biz bu emekleri taçlandırmalıyız. •

vardır. Hâlâ bugün kendimi sorgularım neden böyle bir aptallık yaptım diye... Tek avuntum bu hataları 20'li yaşlarda yapmam.

Size Nur Koçak tablolarının hediye edildiğine dair haberler çıktı... Doğru muydu?

Öncelikle tablolar hediye değil, öyle yazıldı ama yanlış. Murat Aslan buldu, ben satın aldım. Nur Hanım'ın eserlerine bakıp onun neler yaşadığını, neler biriktirdiğini anlamaya çalışıyorum. Günün birinde tanışabilmeyi çok isterim...

Sizin sanata yeteneğiniz var mı?

Keşke ama maalesef ben sanatçı olabilecek seviyede bir yeteneğe sahip değilim... Benim çok iyi bir artistik gözüm var ama yetenek konusunda maalesef kıtlım. Bundan sonrası için dileğim kızlarımın bu hayatta benden daha ileri olmaları...

Sanat etkinliklerini yakından takip ediyor musunuz?

Sanatı takip ediyorum. Davetlere pek gitmiyorum. Tansa, Spot'un kurucusu ve sanat işlerinin içinde. Beni birçok etkinlikten haberdar ediyor, eksik olmasın. Onun sayesinde daha yeni ve genç yeteneklerle tanışma fırsatım oldu. Ama açılışlar bana hep zorlama geliyor.

Türkiye'de sanatçı çok iyi anlayan bir kesim var. Maalesef büyük bir çoğunluk için aynı şeyi söyleyemeyeceğim. Dergilerde eserlerin önünde sürekli poz veren ve aslında eserlere bakmayan insanlar

görüyorum. Bu sanatçıya, sergiyi hazırlayan değerli uzmanlara saygısızlık bence. Üzülüyorum.

Genç çok sanatçı var son zamanlarda takip

ediyor musunuz?

Etmeye çalışıyorum. İhsan Oturmak gibi bir sürü yetenekli sanatçı var. Bir işi bana hediye geldi. Çok severek takdir ediyorum.

Mermerci'nin evindeki etkileyici eserler

Derin Mermerci hangi duygularla eserlerine bağlandığını ve sanatçıların hikayelerini paylaştı

İlk kadın ressamlardan Hale Asaf

Hale Asaf'ın eserini gördüm, aşık oldum. Hikayesini sonradan öğrendim. 33 yaşında meme kanserinden vefat ediyor. Fikret Müalla'nın sınıf arkadaşı. Berlin'de eğitim almış. Büyük yetenek... Paris'te yaşamış. Otoportreleri çok etkileyici. İlk kişisel sergisinden hemen önce vefat etmiş... Hale Asaf'ın hayatı bana hep çok dokunur.

Fahrelnissa Zeyd'in Femininity'si

Zeyd bu tabloyu bir öğrencisi için çizmiş. Hem Fahrelnissa Zeyd'i, hem de bu poz veren genç kadını çok tanımak isterdim. Resimdeki kadının müthiş derin ve anlamlı bir bakışı var. Tanımasam bile tüm benliğimle eminim ki çok güçlü ve bir o kadar da hüzünlü olan bir kadındı.

Haluk Akakçe, Selma Gürbüz yan yana

Gerçekten işleri de

gönlümdeki yerleri de çok farklı. Haluk tanıştığım, sevdiğim, bir sanatçı. Kendisine de söyleyebileceğim için size de söylemekte bir sakınca görmüyorum, insanın kendi kıymetini bilmesi gerektiğine inanıyorum... Selma Gürbüz'le bir kez tanışma fırsatım oldu maalesef o günü ben kaçırdım. Kendimi bu güzel eserine bakarak avutuyorum.

Burhan Doğançay'ın hediyesi

Muazzam bir insandı. Eşi Angela da öyle... Bende iki eseri var. Hatta eserlerinden biri bana doğum günü hediyesi. Arkasında "Derin'ime 28 Nisan" yazar. Babamdan sonra kaybına en çok üzüldüğüm ikinci insandır.

Halil Altındere sevgisi

Halil Altındere benim için dahi statüsünde bir sanatçı. "Ego is my lego baby" neon işi gördüğüm gibi koridor girişimde.

Osman Hamdi'nin Leyla'sı

Murat söyledi bana müzayedede satılacağını. Genelde herkes büyük eserler peşine düştüğü için, "Derin bu çok küçük tablo o yüzden kimse ilgilenmeyecek, sen bir bak" dedi. Osman Hamdi Bey'in kızı Leyla'yı resmettiği bir tablo. "Bana kalmaz Murat, çok beğendim ama kismet" dedim. Arkasında Osman Hamdi Bey'in kızına el yazısıyla yazdığı Fransızca bir not var. Aynı müzayedede Burhan Doğançay'ın eserleri rekorlar kırdı Osman Hamdi Bey'in Leyla'sı bana kaldı. Benim kısmetimmiş.

Füreyâ'nın balıklı tabakları

Füreyâ'nın balıklı tabağını istiyordum. Hep aklımdaydı. Ama aynı zamanda kapıları da çok ilgimi çekiyordu. Dedim gibi kısmet, bir müzayedede ikisi de karşıma çıktı.

Your ego is my lego baby

Derin Mermerci'nin evinde koridorun girişinde Halil Altındere'nin bu eseri var.

Durmadan değişen dünyanın hızına ayak uydurmak isteyenlere!

**Karar Ver,
Planla,
Harekete
Geç**

**DURMADAN DEĞİŞEN DÜNYADA
HAYATI PLANLAMA REHBERİ**

Ayça Karaman

Hayatınıza artık çekidüzen vermeniz gerekiyor, ama nereden başlayacağınız konusunda kafanız karışık. Planları ertelemekten, kararlarınızın arkasında istikrarla duramamaktan, yetersizlik ve belirsizlik hissinden yorgunsunuz. Oysa değişim mümkün. Verdiğiniz eğitimler ve paylaşımlarıyla binlerce insanın hayatına dokunan Ayça Karaman'dan **Karar Ver, Planla, Harekete Geç** ihtiyaç duyduğunuzda size her daim yol gösterecek interaktif bir yaşam rehberi!

#hareketegeç

timas.com.tr

timasayingrubu

iyi ki kitaplar var...

Ön okuma

CITY FEST'22 BAŞLIYOR Kapadokya Perili Ozanlar Vadisi'nde 16 Eylül'de gerçekleşecek CityFest'22'de Levent Yüksel, Sedef Sebüktekin ve DJ Armageddon Turk, müzikseverlerle bir araya geliyor.

İstanbul'un ruhunu üfleyen sergi

Taner Ceylan'ın Türkiye'de 15 yıl aradan sonra açtığı ilk solo sergisi olan *Âheste Çek Kürekleri, Mehtâb Uyanmasın* İstanbul'a İstanbul'u anlatıyor. Sergi Kanlıca'da, Sipahiler Ağası Mehmet Emin Ağa Yalısı'nda

NAZLI PEKTAŞ
nazlipektas@gmail.com

Aheste Çek Kürekleri, Mehtâb Uyanmasın; bestesi Münir Nurettin Selçuk'a, güftesi Yahyâ Kemâl Beyatlı'ya ait, uşşak makamında, Türk Sanat Musikisi'nin bu nadide eseri, şairin "Çubuklu Gazeli" şiirinden alıntıyla Taner Ceylan'ın Türkiye'de 15 yılın ardından açtığı serginin de ismi. Kanlıca'da Sipahiler Ağası Mehmet Emin Ağa Yalısı'nda 16 Eylül'de açılan sergi, 16 Ekim'e dek İstanbul'a İstanbul'un ruhunu üfleyecek.

Taner Ceylan'ın solo sergisi, sanatçının bugüne kadar açtığı sergiler gibi otobiyografik öğelerle bezeli olmakla beraber diğerlerinden farklı olarak içinde yaşadığı kenti, anlatısının merkezine aldığı bir dille izleyiciyle buluşmakta. İstanbul'un tarihi, sokakları, mimarisi, müziği, sesi, kokusu ve çok renkliliği Taner'in sergisinin kendisi. Figüratif resimlerle birlikte Ceylan'ın üretiminde daha az rastladığımız non figüratif resimler, heykeltıraş Hakan Çınar ile bir-

likte ürettiği *İstanbul* heykeli ve Cem Adrian'ın bestesi, yorumu ve bedeniyle yer aldığı *Hicaz* isimli video, Ceylan'ın İstanbul konağını mesken edindiği derin bir anlatıyı sahiplenmekte. Serginin tümü; Osmanlı tarihi, İstanbul, figür resmi ve queer anlatıya temas ederken Ceylan'ın külliyatı içinde önceki yıllarda ürettiği serilerle de bağlantıyı koparmıyor. Temelde göze çarpan en büyük fark ise rengin giderek azalması.

Hipergerçekçi bir ressam

Taner Ceylan gerçekçi resimler yapar. Lakin öteden beri kendisi için sıklıkla söylenen 'hipergerçekçi bir ressam' tanımını kabul etmez. Ve evet bir gerçekçilikten söz etmek gerekirse illa ki kendi sözleriyle ona 'duygusal gerçekçi' denmesi en doğrusu olacaktır. Aslında tam da yaptığı budur.

Onun anlatısında gerçekliğin kendisi duyguların hizmetine girmiştir. Mahir bir anlatıyı takip eden duygu, çizginin ve rengin mükemmele yakın oluşunda aslı kalmaz. Duygu; tuvalde sahnelenmekte olan nüvesini tarihten, mitolojiden, kentten yahut Taner'in kendi-

sinden alan gerçekliğin içinde şavkır.

Osmanlı Devleti'nin anlatılmayan hikâyelerinin izini sürdüğü "Kayıp Resimler Serisi" ile başlayan tarih keşfi ve olası hikâyeler, bu serginin öznesi İstanbul ile yeniden keşif. Bu kez İstanbul'un kendisi serginin kendisi olur. Ve elbette pek çok sergisinde yaptığı gibi bu sergideki resimlerinde de

sanat tarihine ve mitolojiye dokunur Ceylan. Rönesans'ın ruhu, Barok'un ışığı ve klasik sanat, sanatçının üslubuna hep kaynaklık eder.

Mehmet Emin Ağa Yalısı'nda odalara, koridorlara, yalının boğaza bakan bahçesine yerleştirilen *İstanbul, Koral, Beril, Rüstem Paşa, Halil Paşa, Lucas, Yaralı Asker, Şahmeran, Çinili Oda, Müzik Dersi, Hicaz,*

© Engin Gerçek

Niş serisi isimli yapıtlar, onlara verilen isimlerle birlikte tohumlandıkları adreslerin gerçekliğini sahiplenirler. Ceylan'ın resimlerine bazen bir tanıdığı bazen de profesyonel modeller konuk olur ve resimler isimlerini o kişilerden alır. Kimi zamansa hayali karakterler görürüz. Tıpkı Avrupa resminin çok önemli yapıtlarının yer aldığı çok özel bir koleksiyonu oluşturan Halil Şerif Paşa'yı temsil eden *Halil Paşa* resminde olduğu gibi. Ceylan bu resimle Paşa'nın sanata verdiği değere, dünyaya bakışına, keyifli bir gülümsemeyle şapka çıkarır.

İstanbul'un mücevher kutusu

Rüstem Paşa isimli resim ise Taner'in az sayıdaki non figüratif resimlerinden biridir ve yaklaşık 9 ayda tamamlanır. Bu kez resmin kaynağı 16. yüzyıl Mimar Sinan eseri Rüstem Paşa Camii'dir. Cami, Sinan eseri olmasının yanında

16. yüzyılda desen ve teknik açıdan doruk noktasına ulaşan olağanüstü İznik çini süslemeleriyle de ünlüdür. Ceylan, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Resim Bölümü'nde öğrenciyken kısa bir süre önce aramızdan ayrılan Adnan Çoker'in atölyesine de gidip gelir. Adnan Çoker öğrencilere sıklıkla 'İstanbul'un mücevher kutusu' diye adlandırdığı Rüstem Paşa Camii'ne gitmelerini önerir. Caminin girişindeki avlu Ceylan'ın dikkatini çeker. Burada

zaman içerisinde çinileri dökülmüş ve dökülen çinilerin yerine renk, desen ve dönem fark etmeksizin depodaki çinilerle yamanmış bir duvar görünür. Sergide yer alan 240 x 160 cm çinili duvar resmi; Taner Ceylan'ın öğrencilik yıllarına dayanan bir gözleminin resmidir. Kırk dökük, birbirinden farklı kendi sözleriyle: "Hem çok güzel hem de çirkin bu duvar, İstanbul gibidir, bizim gibidir. Tam bir mozaik." Hem yan yana hem karşı karşıya, hem benzer hem zıt... •

Taner Ceylan

LG OLED evo

Dünyanızı Aydınlatın

ci contemporary
istanbul

17. Contemporary İstanbul Çağdaş Sanat Fuarı Partneri

★★★★★★★★★
Dünyanın 1 Numaralı
OLED TV Markası

*Kaynak: Omdia. 2013-2021 yılları arasındaki adet satışı baz alınmıştır.

CT'NİN BİR PARÇASI DA FIŞEKHANE Contemporary Istanbul Vakfı (CIF), İdil İlkin'in *Cennetsi* sergisine ev sahipliği yapıyor. Küratörlüğünü Ekmele Ertan'ın üstlendiği sergi Fişekhane/Cocoon sanat alanında 16 Ekim'e kadar görülebilir.

Contemporary İstanbul'un 17. edisyonu ile 17. İstanbul Bienali gündemde daha çok öne çıksa da pek çok müze, sanat merkezi ve galeri de yeni sezona önemli sergilerle adım atıyor

KAHRAMAN ÇAYIRLI

MÜZELER

• Arter: (Bill Fontana, Sessiz Yankılar: Notre-Dame)

Bill Fontana, Sessiz Yankılar: Notre-Dame isimli 10 kanallı ses yerleştirmesinde Paris'teki ünlü Notre-Dame Katedrali'nde sessiz kalan dev boyutlardaki 10 adet çanın sesini, yaptığı kayıtlar aracılığıyla yeniden duyulur kıyıyor. Sanatçının, çanların Paris'in ortam seslerine karşılık veren titreşimlerini kaydettiği ve kendine özgü tarzıyla insan kulağının işitebileceği hâle getirdiği eser, bu sesleri canlı bir bağlantıyla Paris'ten İstanbul'a taşıyor.

4 Aralık'a dek

• Elgiz Museum İstanbul: (Koleksiyon sergisi, Mitler ve Hayaller)

Elgiz Müzesi ekolojik kaygılar üzerinde kurgulanan Mitler ve Hayaller koleksiyon seçkisi ile izleyicilerle buluşuyor. Sergi, izleyici ile Felix Guattari'nin öne sürdüğü ekozofi ve autopoiesis (kendini yenilemek) kavramlarının üzerinde düşünmeyi amaçlıyor.

15 Ocak'a dek

• Sadberk Hanım Müzesi: (Felekşan Onar, Ütopyadan Sonra: Kuşlar; Koleksiyon sergisi, Arkadaşım İçin)

Cam sanatçısı Felekşan Onar kişisel sergisi Ütopyadan Sonra: Kuşlar'da yazar ve küratör Arie Amaya-Akermans ile çok-disiplinli bir iş birliği gerçekleştiriyor.

28 Şubat'a dek

SANAT MERKEZLERİ

• Borusan Contemporary: (Koleksiyon sergisi, Hibrit Mekanlar; UVA, Kaosun Eşiğinde)

Borusan Çağdaş Sanat Koleksiyonu seçkisi ile hazırlanan ve küratörlüğünü Necmi Sönmez'in üstlendiği koleksiyon sergisi Hibrit Mekanlar, mimarının çağdaş sanat karşısındaki konumlarına odaklanırken çağdaş sanat ile güncel mimarlık arasındaki diyalogu yoğunlaştırmayı hedefliyor.

17 Eylül-27 Ağustos

• Kale Tasarım ve Sanat Merkezi: (Oğuz Yalım, Kaçış Noktası; Osman Nuri İyem, Riya ve Latife; Mustafa Tunçalp, Toprak ve Sanat Çınarı)

Oğuz Yalım'ın seramik atıklarıyla ortaya koyduğu, 'sürdürülebilir sanat'ın özgün birer örneği olan 13 sanat eserinin görülebileceği Kaçış Noktası başlıklı sergisi sanat-severleri bekliyor.

1 Ekim'e dek

• Salt Beyoğlu ve Salt Galata: (Karma sergi, Sahnede 90'lar)

Salt'ın 1990'lar Türkiye'sindeki kültürel ortamı ve sanat üretimlerini sahne ve performans kavramları odağında inceleyen, yeni sergisi Sahnede 90'lar, bu dönemin eğlence tarihine çok yönlü bir bakış sunmayı amaçlıyor.

12 Şubat'a dek

Sadberk Hanım Müzesi – Ütopyadan Sonra- Kuşlar, Felekşan Onar, fotoğraf Ivan Erofeev

Galeri Merkür- Mustafa Horasan, 2022, kraft kâğıda kömür, mum, yağlı boya, pigment mürekkep, 270x420 cm

• Kalyon Kültür: (Grup sergisi, İnsan Eli Değmiş)

Dijital sanatın en önemli temalarından doğa ve sanat ilişkisine odaklanan sergi serisinin ikinci ayağı olan İnsan Eli Değmiş adlı karma sergi Nişantaşı Taş Konağ'ında gerçekleşiyor. Flora sergisinin ardından serinin ikinci sergisinde bu kez iklim krizine dikkat çekerek insanların doğa üzerindeki etkilerine odaklanıyor. Sergi uluslararası 9 sanatçıyı bir araya getiriyor.

17 Aralık'a dek

GALERİLER

• Akaretler 37-39: (Renée Levi ve Janiv Oron, Alba)

Renée Levi'nin, eserlerinde "ses"i ana meca olarak kullanan sanatçı Janiv Oron ile gerçekleştirdiği Alba isimli sergisi 20 odaya yayılıyor ve Levi'nin üretiminin son 25 yılından örnekleri bir arada sunuluyor.

22 Ekim'e dek

• Anna Laudel Gallery: (Mehmet Sinan Kuran, Hiçbir Yer)

Ziyaretçilerine hayattaki ihtimalleri sorgulatan bir yolculuğa çıkaran sergide; ruhun katmanları, çocukluk, gençlik, orta yaş ve yaşlanma gibi tecrübelerin önemi, yaşam ve ölüm arasındaki keskin gerçeklik aynı zamanda büyük bir bilinmezlikle irdelenerek mercek altına alınıyor.

4 Aralık'a dek

• Bilsart Galerisi (Grup sergisi, FEZ GEZ)

Bilsart; Güneş Terkol, Güçlü Öztekin ve Oğuz Erdin'den oluşan performatif kolektif GuGuOu'nun FEZ GEZ adlı sergisine ev sahipliği yapıyor. GuGuOu, durumsal estetik ve performatif jest aracılığıyla sanatsal ifade tarzlarını oluşturan kolektif eserlerine çoğu zaman diğer birçok unsurun yanı sıra müziği de entegre ederek müzik performansları ortaya koyuyor. GuGuOu

Galeri Nev İstanbul - CI- Murat Morova, İsimsiz, 2022, El yapımı kâğıt üzerine çini mürekkebi ve suluboya, 37x25cm

tarafından üretilen "FEZ GEZ" eserinde de görüldüğü gibi kollektif tarafından inşa edilen müzik performansları ve işbirlikli durumlar, hem İstanbul'da hem de başka yerlerde sanat alanlarını enerji ve bağlantı ile canlandırma ihtiyacına cevap veriyor.

1 Ekim'e dek

• C.A.M. Galerisi: (Grup sergisi, Nude/ Covered)

Dieter Mammel, Eyhan Çelik, Gülfem Kessler, Nihal Martlı, Pelda Aytaç ve Öykü Önal'ın işlerini bir araya getiren sergi; kimlik, kültür, tarih ve kişisel mitolojiler üzerinden nü/örtülü kavramlarla ilgileniyor ve bu alanda katılımcı sanatçıların ifade biçimleri serginin gövdesini oluşturuyor.

16 Ekim'e dek

• Dirimart: (Jorinde Voigt, Infinite Rhythm)

Jorinde Voigt'un kişisel sergisi Infinite Rhythm, sanatçının Rhythm (2022) başlıklı en yeni serisinin yanı sıra The Sum of All Best Practices (2021/22), Fugue (2021), Immersion (2020), Infinite (2020) ve Double Infinite (2019) başlıklı serilerinden işleri bir araya getiriyor. (25 Eylül'e dek) Dirimart, Pera'daki yeni mekânında da Canan Tolon'un Tunnel Vision'ını açılıyor. (16 Ekim'e dek)

• Ekavart Gallery: (Balkan Naci İslimyeli, Geçerken)

EKAV, aramızdan ayrılan, Çağdaş Türk Sanatı'nın önemli isimlerinden Balkan Naci İslimyeli'yi doğum günü olan 20 Eylül'de özel bir seçki ile Ekavart Gallery'de

anacak. Sergide sanatçının daha önce hiçbir sergisinde görülmemiş, ilk kez izleyici ile buluşacak eserleri de var.

20 Eylül- 8 Ekim

• Galeriy Merkür: (Mustafa Horasan, Ne Gam Bakı, Ne Dem Bakı)

Sergi için Beral Madra yazdığı sergi metninde şunları belirtiyor: "Horasan 2018'de Ankara Siyah Beyaz Galerisi'deki Sersemi Örümecek başlıklı sergisindeki resimlerinde izlenen insan ve hayvanı bütünleştiren figürlerini bu kez iki yıldır yaşanan küresel virüs felaketini yaşayan dünyaya yerleştiriyor. Horasan bu dizide üretimindeki yeni bir değişimi sunuyor. Hiciv özellikleri taşıyan, ama yine de acımasız almasıktan vazgeçmeyen resimler, toplumsal rahatsız edici güncel olaylarına ayna tutuyor ve tartışmayı kışkırtmak için gerçeküstüçülük kullanıyor..."

15 Ekim'e dek

• Galeriy Nev İstanbul: (Grup sergisi, Taşlaşmış Rüyalar)

Sergi, Murat Akagündüz, Sevinç Altan, Eda Aslan, Levent Aygül, Ege Berensel, Hera Büyükaşçıyan ve Ali Kazma'nın eserlerini bir araya getiriyor. Nilüfer Şaşmaz'ın küratörlüğündeki Taşlaşmış Rüyalar, Walter Benjamin'in "tarihin meleştiği"ne referansla, ilerleme adı altında gerçekleştirilen çeşitli eylemlerin, üretimlerin ve yok etmelerin ardında bıraktığı manzaralara bakıyor.

29 Ekim'e dek

• Galeriy: (Şahin Kaygun, Oblique; Serkan Özkaya, 'gözgöz')

Üslubu ve yenilikçi tarzı ile Türk fotoğraf tarihine etkili bir imza atan Şahin Kaygun'un Oblique başlıklı sergisi ile Serkan Özkaya'nın mekanı ve izleyiciyi ele geçiren yerleştirilmesi 'gözgöz' görülebilir.

22 Ekim'e dek

• İSTANBUL'74: (Rastlantısal Orman (Okuma Odası))

İstanbul'74'ün mekana özgü sergisi Rastlantısal Orman (Okuma Odası); Nef Bebeköy'de, Amerikalı sanatçılar

Jonah Freeman ve Justin Lowe ile Boo-Hooray'ın küratörlüğünde, 17. İstanbul Bienali paralel sergiler kapsamında ziyaretçisiyle buluşuyor.

13 Ekim'e dek

• Loft Art: (Karma sergi, Bir Kelebeğin Kasırgası)

Akfen Holding'in sosyal sorumluluk projesi kapsamında geliştirdiği sanat alanı Loft Art, 4. sergisi Bir Kelebeğin Kasırgası ile İstanbul Beşiktaş Nispetiye On'daki mekânında sanatseverleri ağırlayacak. Sergide Akin Güreş, Aslı İrhan, Burak Ayazoğlu, Burak Dağ, Bora Aşık, Ece Kibaroğlu, Elif Fırat, Engin Konuklu, İpek Yücesoy, Murat Kosif, Oğuz Gököz, Özge Kul, Tansu Köse, Yağmur Uyanık ve Yılmaz Bulut olmak üzere 15 bağımsız sanatçının tuval, heykel, enstalasyon ve video enstalasyon eserleri yer alacak.

21 Eylül- 20 Kasım

• Meşher: (Grup sergisi, Ben Kimsin. Sen de mi Kimsin?)

Antik Yunan mitolojisindeki Ekho ve Narkissos'un karşılıksız aşk hikâyesinden hareketle kurgulanan sergi, yansıma, yankılanma, başkalaşma temalarını günümüzün sanatsal ve toplumsal dinamiklerinin ışığında yorumluyor. Sergide yurt içi ve yurt dışından toplam 44 sanatçının 120'ye yakın eseri yer alıyor.

12 Şubat'a dek

• Mixer: (Ahu Akgün, Boşluklar)

Dönüşüm teması etrafında şekillenen sergi, sanatçının yaşadığı kayıpların ardında oluşan duygu durumlarının yarattığı, elle tutulmayan boşluklara odaklanıyor.

15 Ekim'e dek

• Öktem Aykut: (Renée Levi, Désirée)

Tamamı 2022 senesinde üretilen 12 yeni eseri birlikte sunan sergi, galeri mekânının iki katını farklı şekillerde değerlendiriyor.

5 Kasım'a dek

• Pg Art Gallery: (Günnur Özsoy, Es Ver Ses Ver)

Farklı renklerde metal heykel yerleştirmeleri ile kurgulanan sergi, galeri mekânını merkeze alarak sanayi sitesinde atölyeleri bulunan komşu esnaflar ile etkileşim kurmayı hedefliyor.

15 Ekim'e dek

• Pi Art: (Gülay Semercioğlu, Bir Hatıradan Daha Fazlası)

Sergide sanatçı 30 yılı aşkındır imza malzemesi ve yöntemi olan renkli, gümüş ve bakır telleri örek ışığın düşüşüne göre değişen kinetik etkide alanlar yaratıyor.

29 Ekim'e dek

• PİLEVNELİ Dolapdere: (Nevin Aladağ, Jamming; Serkan Sarier, Swarm)

Nevin Aladağ'ın, küratörlüğünü Adam Szymczyk'in üstlendiği Jamming adlı sergisindeki eserler, sanatçının ses ve örüntü oluşturmaya olan tutarlı ilgisine ve tüm toplumsal ilişkilerde önemli bağlayıcı unsurlar olarak ritim ve süslemenin işlevine tanıklık ediyor.

Serkan Sarier'in Swarm başlıklı sergisindeki çalışmalarında, sanatçı endişelerini dile getirmek amacıyla erkek bal arılarını (drone) alegorik bir queer metaforu olarak kullanıyor.

15 Ekim'e dek

• Pilot Galerisi: (Ali Mihrabi, Serbestlik Dereceleri)

Ali Mihrabi'nin Serbestlik Dereceleri sergisi, insanın içinde var olduğu çevrenin fiziksel ve düşünsel hareket olanaklarını çeşitli yollardan sınayarak izleyiciye bu olanakların inceliklerini kimi araçlar ve mekana özgü yerleştirmelerle gözlemleme ve deneyimleme fırsatı sunuyor.

22 Ekim'e dek

• Sanatorium: (Grup sergisi, Bir Tutam Zapt Edilemez Karmaşıklık)

Grup sergisi Bir Tutam Zapt Edilemez Karmaşıklık, Kerem Ozan Bayraktar, Akhmat Biikanov, Evgeny Dedov, Mehmet Dere, Şafak Şule Kemancı, Çağla Köseoğulları, Kateryna Lysovenko, Yağız Özgen, Sam Samiee, Seren Şehitoğlu, Osman Sadi Temizel, Viron Erol Vert, Agnes Waruguru ve Slavs and Tatars'ın eserlerinden meydana geliyor.

12 Kasım'a dek

• x-ist: (Ansen, Allegory of The Cave)

Ansen, yeni sergisi Allegory of The Cave'de mağaraya odaklanırken alegoride kendi algı mağaralarında yaşayan insanlar için kullanılan 'mağara duvarına yansıyan imajlar' betimlemesi ile sanatçının 'galeri duvarında sergilediği yapıtlar' arasındaki metaforik benzeşmenin altını çiziyor.

8 Ekim'e dek

• Zilberman Gallery: (Karma sergi, Sarmaşık)

Zilberman'ın şehirdeki üç mekânına yayılan Sarmaşık başlıklı, küratörlüğünü Başak Şenova'nın üstlendiği karma sergide Heba Y. Amin, Omar Barquet, Burçak Bingöl, Yane Calovski, Ramesh Daha, Memed Erdener, Didem Erk, Fatoş İrven, Zeynep Kayan, Azade Köker, Bronwyn Lace, Marcus Neustetter, Cristiana de Marchi, Larry Muñoz, Maarit Mustonen, Egle Oddo, Erkan Özgen, Bochra Taboubi, Cengiz Tekin, Simon Wachsmuth ile Verena Miedl-Faißt/ Nirual Kenabru'nun yapıtları yer alıyor.

1 Aralık'a dek

NAZIM MÜZİKALİ AÇIKHAVA'DA Nazım Hikmet'in hayatını anlatan biyografik müzikal Ben Nazım, dünya prömiyerini 20 Eylül'de Harbiye Cemil Topuzlu Açıkhava Tiyatrosu'nda gerçekleştiriyor.

“Moda sınırlı kalıyor ama sanat motiflerim daha sınırsız”

KAHRAMAN ÇAYIRLI

Dünyaca ünlü moda tasarımcısı ve sanatçı Hüseyin Çağlayan'ın Türkiye'deki yeni sergisi *Souffleur*, PİLEVNELİ iş birliğiyle Sakıp Sabancı Müzesi'nde ziyaretçiyle buluşuyor

Tasarımlarını dünya çapında Michelle Obama, Lady Gaga, Jennifer Lopez gibi çok ünlü isimlerin giydiği; eserleri Fransa, İngiltere, Japonya gibi farklı ülkelerde sergilenen; *Time* dergisi tarafından 'tüm zamanların en iyi 100 moda tasarımcısından biri' olarak adlandırılan ve 51.Venedik Bienali'nde sanatçı Tilda Swinton'ın yer aldığı *The Absent Presence* ile Türkiye'yi temsil eden moda tasarımcısı ve sanatçı Hüseyin Çağlayan'ın üç eserlik obje enstalasyonu (yerleştirme) serisi (*Özenme, Sahte Kutlamalar ve Kolonyalizm Sonrası Beden*) ve bir video yerleştirmesinden (*Yerçekimi Yorgunluğu*) müteşekkil yeni kişisel sergisi *Souffleur* yeni medya aracılığıyla beden ve modern antropolojiye odaklanıyor. Çağlayan, sergisi *Souffleur*'ü ve sanat hayatına dair detayları ilk kez O2'ye anlattı.

Yeni serginizin ortaya çıkış hikâyesi nedir?

Anlatılan bu hikâye benim genel dünyamla alakalı. Bu işlerin tabii ki daha önce yaptığım benzerleri var, onun için o hikâyenin devamı gibi aslında. Murat Pilevneli ile çalıştık çok uzun yıllar önce ama uzun süredir Türkiye'de bir sergi yapmamıştık. 2-3 yıldır konuşuyoruz bunun üzerinde ama fikir bir yıl önce yoğunlaşmaya başladı. Hikâye anlamında da bu sergi aslında normalde işlediğim konuların yerleştirme versiyonu.

Serginizdeki işler daha önce sergilendi mi?

Hayır daha önce sergilenmedi. Ama bir bölümde maskeler var, o maskelerin benzeri bir tanesini sergiledim daha önce, ama yeniler çok. Bu sergi için yaptığım yerleştirme

bambaşka bir şey, daha önce böyle bir şey yapmadım. Diğer işleri de daha önce sergilemedim.

Türkiye'de farklı bir şey göreceğ miyiz?

Filmi (*Yerçekimi Yorgunluğu*) daha önce Çin'de Power Station of Art'ta sergiledim. Yani yurt dışında sergilendi ama Türkiye'de ilk kez.

“Özenmeyi bir ilham kaynağı olarak görüyorum”

Sergide *Özenme, Sahte Kutlamalar ve Kolonyalizm Sonrası Beden* adlı eserlerden oluşan bir seri yer alıyor. Bu üç eser neler anlatıyor seyircinize?

Özenme normalde çok eleştiri gören bir mevzu. Ama ben genelde özenmeyi negatif bir şey olarak değil de aslında bir ilham kaynağı olarak görüyorum. Çünkü bir hikâye anlatmak, bir kitap yazmak, bir film yaratmak ya da bir şarkı yazmak benim için aslında birisinin hayal gücünden gelen ve başkalarının özenti olarak bakabileceği bir şey.

Sahte Kutlamalar'sa şöyle: Hepimizin bir mutlu yüzü olduğunu ve onun da aslında bir ambalaj olduğunu düşünüyorum.

Hüseyin Çağlayan

© FERHAT M. ZUPÇEVİC

O da protesto gibi, bunlar da yırtılan elbiseler aslında ve içinden kutlamayla ilgili malzemeler -normalde konfeti gibi vs.- çıkıyor.

Kolonyalizm Sonrası Beden, güçlerin ya da bedeninin güç aracılığıyla şekillenmesi yani bir beden duruşu, belirli bir sistem içerisinde nasıl etkilendi, aslında oydu çıkış noktası.

“Sanatçı farklı bir bakış açısı yaratır”

Aralarında nasıl bir bağ var?

Aslında bunlar farklı konular, aralarındaki bağ bence aslında boşlukları dolduran teklifler olmaları. Hem protesto gibi bakıyorum bunlara hem de bir teklif, bir etüt olarak. Hepsinin karışımı bunlar. Ama hepsinin de antropolojiyle bir alakası var bence. Ayrıca *Yerçekimi Yorgunluğu*'nda -benim yönettiğim bir dans performansı- bedensizleşme, kimlik, metamorfozla ve yine aslında antropolojiyle de alakalı olduğu için onu da göstermeye karar verdik. Bizim için çok önemli bir iş, üç yılını aldığını yapmak ve bunların hepsi antropolojik etüt diyebiliriz size.

“Orijinallikten çok yorum katma var”

Moda tasarımı, heykel, resim, koreografi ve film... Kendinizi bu disiplinlerden hangisine en yakın hissediyorsunuz?

Aslında bir tanesini daha yakın hissetmiyorum. Fikir çok önemli benim için. Eğer yaptığım işlerle o fikre yaklaşıysam ve işin kendi başına bir hayatı oluşmuşsa o zaman başarılı buluyorum. En başarılı işlerin kendi hayatı oluyor bir şekilde. Ve kalıcı oluyorlar. Ama bir medyumu daha çok tercih ederim diyemiyorum. Sanırım sanat projelerim daha esnek olduğu için evet daha eğlenceli olabiliyor.

Türkiye'de yoğun bir bienal ve çağdaş sanat gündemi içindeyiz. Türkiye ve dünyadan takip ettiğiniz ve beğendiğiniz sanatçı isimler kimler?

Beni Türkiye'de yaratıcı sektörde en fazla heyecanlandıran dal kesinlikle sanat. Bence en parlak yaratıcı insanlar burada. Tasarımcılardan daha da parlak. Aslında endüstriyel tasarım da burada gayet iyi ama bence çok iyi sanatçıları çıkıyor buradan. O kadar çok fikir yapıldı ki artık, daha çok küratörlük dünyasındayız şu an gibi geliyor bana. Sanatçıların çalışma şekli de biraz kü-

ratör gibi olmaya başladı. Bunda yanlış bir şey yok ama sanki daha çok sanatın konumu yani ne olması gerektiği ön planda gibi geliyor. Yenilikten çok sanki ilişkilendirme daha baskın gibi geliyor bana şu an. Ya da var olan fikirlere yorum yapma, şu anda orijinallikten çok yorum katma var.

Sanatta yapay zekaya doğru yönelen çizgiyi nasıl yorumluyorsunuz?

Bu çok önemli çünkü evet, teknolojiyle yapılacak olan her işin daha yeni olma imkanı var diye düşünüyorum. Bence çok heyecan verici ama nasıl kullanıldığına bağlı.

Zaten sergide o kadar fazla iş var ki bu yalın olmalı diye düşünüyorum.

Serginizin adı neden Souffleur ve bu isim sergideki objelere yüklediğiniz anlamla mı ilgili?

Onları aslında boşluk dolduran objeler gibi düşündüm. Onun için bu ismi verdim. O fikir hoşuma gitti. Bence bir sanatçının görevi farklı bir bakış açısı yaratmak olmalı. Ben de bu objeleri o boşluklara doldurabilen belki bir öneri olarak gördüm.

“Moda kimi zaman sınırlı kalıyor”

Eserlerinizin ve sizin Sakıp Sabancı Müzesi'yle kurduğunuz bağ anlatabilir misiniz?

Biliyorsunuz Sakıp Sabancı Müzesi çok önemli ve belli bir isim yapmış bir müessesedir. Çok ciddi sergiler oluyor orada. Müzelerde çok iş yaptık biz, alışkın müzelerle çalışmaya. Fakat Sabancı Müzesi olması, Türkiye'de olması tabii ki benim kimliğimle

de bağlantılı, başka bir yeri var. Müzenin bu kadar önemli bir müessese olup da modayla alakalı çağdaş bir sergiyi yapması bence çok heyecan verici.

Tüm sergilerinize karşından büyük resim olarak baktığınızda Souffleur bu resmin neresinde duruyor?

Önemli çünkü yeni işler ve benim için yeni bir medya var; daha önce tabii ki ahşapla, mobilyayla ilgilendim fakat bedenle bu şekilde ilişki kurarak yapmadım bunu. Bronz ve saca daha önce çalışmadım. Onun için yeni malzemeler var burada, heyecan verici benim için. Kesinlikle yeni bir durum, yeni bir senaryo ve başka şeylere yol açacağını düşünüyorum.

Beden kavramı sizin tüm işlerinizde dikkat çeken bir unsur. Kıyafet

tasarımı yaparken sanat üstünden, sanat yaparken de beden üstünden gidiyorsunuz. Modayı sanata, sanatı moda taşıyorsunuz sanki...

Ben moda okudum. Saint Martin's'te, bir sanat okuluymuştu ve moda da onun içinde bir bölümdü. Sonuçta çok disiplinlerarası bir ortamda okudum. Onun yarattığı bir fark var kesinlikle. Hikâye anlatan birisiyim sanırım. Onun için ayırmıyorum aslında ikisini. Bir moda koleksiyonu tasarlarken evet o da fikirlerden başlıyor ama medyum kıyafet olarak kalıyor. Yani bir müze ortamında ya da bir galeri ortamında daha ileriye götürülebiliyorum o fikirleri ve beni bu heyecanlandırıyor aslında. Çünkü moda çok sınırlı kalıyor bazen ama sanat motiflerimi daha sınırsız buluyorum. Çünkü ille bir beden üzerine oturması gerekmiyor ya da onu başka objelerle de karıştırabiliyorum. Moda ya da defile çok geçici bir etkinlik, 10 dakikada bitiyor o; sergide bütün gün bir objeyi seyredebilirsiniz. Bu da beni heyecanlandırıyor açıkçası. •

SANAT BURADA

Bilgi ve düşüncenin insanlık tarihinde eşî görülmemiş hız ve yoğunlukta üretilip tüketildiği bir dönemde teknoloji ve dijital dönüşüm, sanata da yeni alanlar açarak, sınırları kaldırıyor ve yeni anlamlar yüklüyor.

Türkiye'nin Hepsiburadası olarak, Türkiye'de ticaretin dijitalleşmesine liderlik etme vizyonuyla, ülkemizin sürdürülebilir gelişimine katkı sunmak için sahiplendiğimiz kapsayıcı bakış açımızı, SanatBurada platformumuz aracılığıyla sanat alanına da taşıyoruz.

SanatBurada, teknoloji yardımıyla sanatçıların ve eserlerinin erişilebilirliğini artırarak, sanatın demokratikleşmesine katkı sağlamak için bu yola çıktık. Sanatın iyileştirici gücüne daha fazla kişinin erişmesi, yaşama farklı pencerelerden bakmamızı sağlayan sanatçıların ve eserlerin daha fazla insana ulaşması ve bu yolla toplumsal gelişim ve refah katkımızı artırmak SanatBurada'nın misyonu ve en büyük önceliği olacak.

SanatBurada'yı eserlerini dijitalde açacak özel yeteneklerin ve çağdaş sanatçıların ve belki de ilk kez sanat eseri satın alacak tüm sanatseverlerin bir buluşma noktası olarak hayata geçirdik. Farklı bakış açılarına sahip sanatçıları platformumuz aracılığıyla geniş kitlelerle buluşturarak toplumsal değer yaratmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

Tüm müşterilerimizi ve paydaşlarımızı SanatBurada ile sanatçıların yenilikçi bakış açılarına ve sanata misafir olmaya davet ediyoruz.

hepsiburada

BİR CAZ GECEŚİ Can Çankaya Quartet feat Engin Receptoğulları, Kaan Yıldız ve Ferit Odman 19 Eylül'de Beyoğlu Bova Sahne'de caz müzikseverlerle buluşuyor.

Hatırlamaya, yara sarmaya ve

Bir önceki İstanbul Bienali'ni 450 bin kişi ziyaret etmişti. İKSV Yönetim Kurulu Başkanı Bülent Eczacıbaşı 17'nci edisyonun da yüz binlerce kişiyi çekeceğine ve İstanbul'u güncel sanat gündeminin merkezine taşıyacağına inanıyor

İKSV tarafından düzenlenen İstanbul Bienali, 17 Eylül-20 Kasım arasında düzenlenecek.

Ücretsiz izlenebilecek Bienal etkinlikleri İstanbul'un dört bir yanına dağılmış 12 sergi mekanı, 50'yi aşan kitapçı, sahaf, hastane, huzurevi, kafe, metro durakları ve bir radyo istasyonuna yayılacak.

500'ün üzerinde katılımcı (sanatçı, düşünür, yazar, şair, araştırmacı, mimar, radyo programcısı, balıkçı, aktivist, stand-up komedyeni, şef, etnomüzikolog, ornitolog, deniz bilimci, kukla ustası, müzisyen ve daha pek çok başka alandan uzmanlar) var.

Ücretsiz sergilerin yanı sıra çeşitli açık hava gösterileri, performanslar, buluşmalar, konuşmalar ve film gösterimlerine de yer verilecek. Şiir okumalarından dergi tanıtımlarına, bahçe gezintilerinden protesto gösterilerine kadar pek çok farklı proje var.

Koç Holding, İstanbul Bienali sponsorluğunu 10 yıl daha uzattığını açıkladı. Böylece 2036 yılına kadar Bienal'in sponsorluğunu Koç Holding sürdürmüş olacak.

Bienal, pazartesi hariç her gün, 10.00-18.00 arasında ziyaret edilebilecek (Açılış haftasına özel olarak, sadece 19 Eylül Pazartesi tüm mekânlara açık).

Ziyaret için iksv.org adresindeki dijital formu doldurarak ya da bienal mekânlarındaki bulunan kayıt masalarına başvurarak bir karekod almanız gerekiyor.

Bienali uzman rehberler eşliğinde gezme olanağı var. Pera Müzesi'nde, Gazhane'de ve Barın Han'da ortalama bir saat süren turlarda size, farklı disiplinlerde eğitim görmüş rehberler ücretsiz olarak eşlik ediyor (Bu mekanlardan sadece Gazhane ve Pera Müzesi engelli erişimine uygun.)

1 Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi

Mekân: Türkiye'de türünün ilk örneği. Yaklaşık 14 dönüme yayılan bahçede 700'ü aşkın tıbbi bitki bulunuyor.

GÖRMEK GEREK

Nelumbo, Lotus çiçekli bir su bahçesi, Mariah Lookman, (Sri Lanka, Pakistan ve İngiltere) Müzikler: E. B. Kanikay Güvenç Akçay (çeng), Halime Atalay (İstanbul kemençesi) & Faysal Macit (bendir & tabla)

Bu, Mariah Lookman'ın su bahçesine hazırladığı bir yerleştirme ve film. Türk müzik terapisi ilkelerini kullanan geleneksel müzisyenlerle birlikte bestelenen bir müzik parçasını da içeren, görsel-işitsel bir çalışma. Eser, bienalin ardından da insanların dinleneceği, tazeleneyeceği ve şifa arayacağı bir kamusal alan olarak mekânda kalmaya devam edecek.

2 Müze Gazhane

Mekân: Hasanpaşa Gazhanesi, 19'uncu yüzyılın sonunda Anadolu Yakası'na enerji verecek hava gazının üretimi için kuruldu. 1993'te kapandıktan sonra, restorasyon projesiyle dönüştürüldü ve 2021'de bir müze ve ortak alan olarak tekrar açıldı.

GÖRMEK GEREK

Bayrak Projesi, Arahmaiani (Endonezya), Performistanbul

Arahmaiani, Endonezya'da güncel sanat alanında çok önemli bir isim. Bienal çerçevesinde Arahmaiani, halen devam eden Bayrak Projesi'ni İstanbul'a taşıyor. Bu proje, Endonezya'nın büyük bir depremle sarsılan Yogyakarta kentinde 2006 yılında Amumarta Pesantren (İslami Yatılı Okul) iş birliğiyle başlatılan, yinelenen, katılıma açık bir çalışma serisinden oluşuyor. Projenin İstanbul ayağı, Arahmaiani'nin, 2016 yılında kurulan uluslararası performans sanatı platformu Performistanbul'dan sanatçılarla iş birliği sonucunda gerçekleşiyor. Türkiye'de ve çevresinde konuşulan dillerden kelimelerin kullandığı performans gösterisi, bienalin açılış haftasında sergilenecek.

Yerinden Olma Hâli: İç İç Geçmiş Topografyalar, Arazi Kolektifi ve Topolojik Atlas

Arazi Kolektifi ve Topolojik Atlas gelişmekte olan ülkelerde mülk-

süzleştirilen ve yerinden edilenlerin bulunduğu bölgelerde 2017'den beri iş birliği yapıyor. **Yerinden Olma Hâli: İç İç Geçmiş Topografyalar** ortak çalışmalarına dair video, fotoğraf, çizim, harita gibi görsel malzemelerden oluşan bir seçki sunuyor. Odak noktası, genelde felaketlerin merceğinden algılanmaya çalışılan yerler ve insanlar.

3 arthere-istanbul

Mekân: arthereistanbul 2014'te, savaş yüzünden Suriye'yi terk eden sanatçılar tarafından kuruldu ve pek çok kişiye İstanbul'da bir araya gelebilecekleri, çalışmalarını sürdürebilecekleri ve sergileyebilecekleri bir alan sağladı. Kadıköy'ün Yeldeğirimi Mahallesi'nde, bir binanın üç katına yayılan mekânda ses kayıt stüdyosu, karanlık oda, sergi ve atölye alanları yer alıyor. Giriş katındaki çok amaçlı salonda düzenli olarak film gösterimleri yapılıyor. Mekânın bir sahibi de her köşesinde karşınıza çıkacak kediler.

GÖRMEK GEREK

Ayakizi, Çiğdem Öztürk (Ayvalık, Türkiye) Omar Berakdar (arthere'nin kurucusu) (İstanbul)

İnsan hakları, kadın hareketi ve ayrımcılığa karşı mücadele konularıyla ilgilenen gazeteci Çiğdem Öztürk'ün tasarladığı proje, İstanbul'da yaşayan Suriyeli sanatçıların kendileriyle benzer durumda olanlara destek, görünürlük ve çalışma alanı sağlamak amacıyla kurduğu arthereistanbul'dan fotoğrafçı ve medya sanatçısı Omar Berakdar iş birliğiyle yürütülüyor.

4 Barın Han

Mekân: Barın Han, İstanbul'un tarihi yarımadasında, Çemberlitaş'ta 5 katlı bir binaya yayılıyor. Uzun yıllar boyunca hat ve cilt sanatçısı Emin Barın'ın stüdyosu olan mekân 2019'dan beri sergilere, sanatçı atölyelerine ve buluşmalara alan açıyor. Emin Barın, Türkiye'de hat sanatının akademik anlamda ilerlemesini sağlamış ve pek çok öğrenci yetiştirmiş bir profesör. Ankara Gazi Terbiye Enstitüsü Resim-İş Bölümü'nden mezun olduktan sonra Almanya'nın en iyi stüdyolarında Latin hat ve Avrupa cilt teknikleri üzerine çalıştı (1937-43). Barın Han, İstanbul Bienali kapsamında ilk kez kullanılacak.

GÖRMEK GEREK

Mantı Postası, Hrant Dink Vakfı ve 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı

Mantı Postası ilhamını, Hrant Dink Vakfı'nın "Kayseri ve Çevresi: Toplumsal, Kültürel ve Ekonomik Tarihi (1850-1950)" konferansının Kayseri Valiliği ve Şişli Kaymakamlı-

ğı tarafından üst üste yasaklanması üzerine, 26 Ekim 2019 tarihinde İstanbul'da düzenlediği Kayseri Mantı Festivali'nden alıyor. Yüzlerce kişinin katılımıyla gerçekleşen festival bu yasağa karşı bir dayanışma alanı oluşturmuştu. Mantı Postası aylık, üç çevrimiçi sayı olarak 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı'nın internet sitesinde yayımlanan ve

matbu edisyonu bienal sergi mekânlarında dağıtıma giren bir yayın. HDV bienalde, devam niteliğinde bir Mantı Festivali'ne ev sahipliği de yaparak kültürel çeşitliliği kutlayacak; yemeklerin ve mutfak kültürlerinin birleştiği gücüyle ziyaretçileri bir araya getirecek.

5 The Çinili Hamam

Mekân: Fatih'in Zeyrek semtinde bulunan The Çinili Hamam, Osmanlı Hamam mimarisinin en önemli örneklerinden birisi. 1540-1546 yılları arasında, Kaptan-ı Derya Barbaros Hayrettin Paşa tarafından Mimar Sinan'a ismarlanan yapı, sanatçının bilinen en erken tarihli hamamları arasında.

Bienal izleyicileri, ilk açıldığı tarihten neredeyse 500 yıl sonra, kadınlar ve erkekler bölümleriyle yeniden özgün işlevine kavuşmadan önce, mekânın hamam bölümlerini görme fırsatı bulacak. Restorasyon çalışmasını The Marmara Group üstlendi.

GÖRMEK GEREK

Deniz için KONÇERTİNO, Renato Leotta (Torino, İtalya)

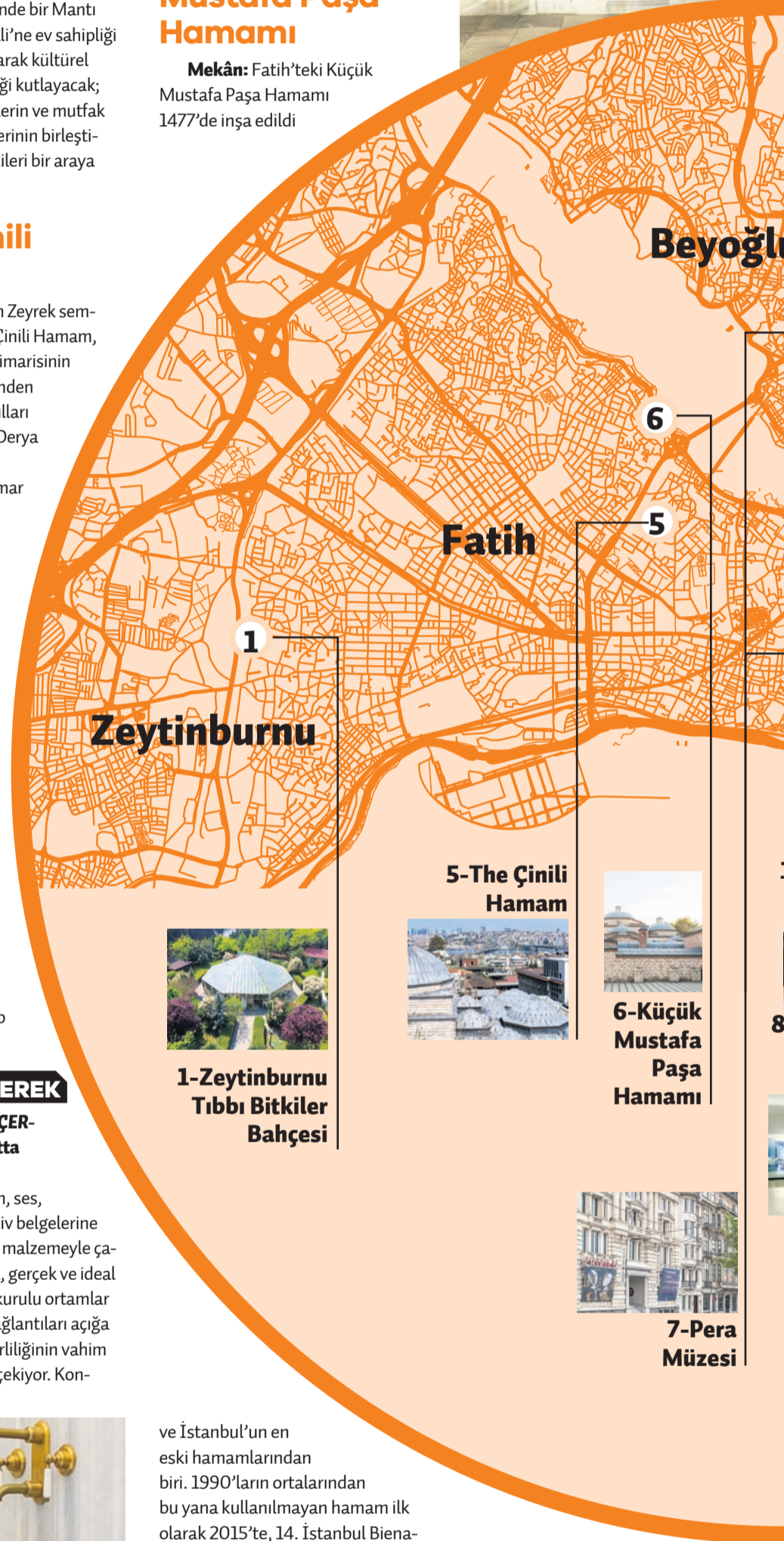
Fotoğraftan film, ses, heykel, resim ve arşiv belgelerine kadar pek çok farklı malzemeyle çalışan Renato Leotta, gerçek ve ideal dünyalar, doğal ve kurulu ortamlar arasındaki şiirsel bağlantıları açığa çıkarıyor ve çevre kirliliğinin vahim sonuçlarına dikkat çekiyor. Kon-

çertino, Leotta'nın uzun zamandır araştırdığı, Akdeniz'e endemik bir su bitkisi olan deniz eriştesinden (Posidonia oceanica) ilhamla ürettiği bir ses ve karışık malzeme yerleştirmeyle bir konserden oluşuyor. Besteci Federico Bisozzi ve mimar Giuseppe Ricupero ile birlikte bienal için özel olarak üretilen üç bölümlü bir konser de bu kapsamda canlı olarak icra edilecek.

6. Küçük Mustafa Paşa Hamamı

Mekân: Fatih'teki Küçük Mustafa Paşa Hamamı 1477'de inşa edildi

1-Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi

5-The Çinili Hamam

6-Küçük Mustafa Paşa Hamamı

7-Pera Müzesi

ve İstanbul'un en eski hamamlarından biri. 1990'ların ortalarından bu yana kullanılmayan hamam ilk olarak 2015'te, 14. İstanbul Bienali'ne ev sahipliği yaptı.

GÖRMEK GEREK

Büyük Zamanların Mesajı: Şehrin Hikâye Anlatıcıları, Araya Rasdjarmrearnsook (Tayland)

İstanbul Bienali'nde Rasdjarmrearnsook, çok kanallı yerleştirmesi *Delileri* (2006) sunuyor. Sanatçı, bu çalışması için hastaneye yatırılan kadın psikiyatrist hastalarını, hikâyelerini ve gördükleri hayalleri özgürce paylaşmaya davet etmiş. Daha kapsamlı olan bu video yerleştirmesinden seçilen

ve her biri bir kadının monoloğuna yer veren beş video, Küçük Mustafa Paşa Hamamı'nın çeşitli odalarına dağılıyor.

7 Pera Müzesi

Mekân: Pera Müzesi'ne ev sahipliği yapan tarihi bina 1893'de mimar Achille Manoussos tarafından Bristol Oteli olarak inşa edildi. Suna ve İnan Kırac Vakfı bu neo-klasik binayı 2005'te çağdaş donanımlı bir müze olarak ziyarete açtı.

ÇAMURALEM

Çamuralem, Cooking Sections (İngiltere) 17. İstanbul Bienali'ndeki en ilginç projelerden biri. İngiltere'nin en etkili sanat ödülleri arasında Turner Ödülü adaylığı bulunan, sanatçı ve aktivist ikili Daniel Fernández Pascual ve Alon Schwabe tarafından 2013'te kurulan Cooking Sections'ın

uzun süredir devam eden büyük ölçekli *Çamuralem / Wallowland* başlıklı projesi. Yaşadığımız dönemin önemli çevresel sorunlarını irdelemek için yiyecekleri bir yöntem olarak kullanan Cooking Sections'ın bienale özel hazırladığı *Çamuralem / Wallowland* projesi, şehrin etrafında yok olma

tehlikesi altındaki sulak alanların İstanbul'un mandalınlarındaki etkilerinin izini sürüyor. İkili, süreç boyunca sığırtaçlar, biyologlar, çevreciler, korumacılar, etnomüzikologlar ve birçok başka kişiyle iş birliği yaptı. Araştırmacılar Akgün İlhan, Anadolu Meraları, Burçin Çingay, İtri Levent Erkol, Melisa

Bal ve Mustafa Avcı, bölgedeki ekosistemin farklı yönlerini ortaya koymak üzere yeni araştırmalar yürüttüler. Gülmür ise İstanbul'un mandalınlarına adayacağı yeni bir şarkı besteliyor. Proje, İstanbul'un dış mahallelerinde manda yetiştiriciliğinin korunmasına yardımcı olmayı amaçlıyor. Şehrin ekolojisi ve

mutfak mirasının temel bir parçası olmasına rağmen genleşen kent-sel alan sonucu sulak arazilerin ve otlakların bozulması nedeniyle mandaların yaşamlarının da tehdit altında olduğunu ortaya koyuyor. *Çamuralem / Wallowland* projesi, mekâna özgü bir yerleştirmeye bienal süresince Beyoğlu'nda

GÜLMEMEYE HAZIR OLUN Mezara kadar değil pazara kadar stand-up parolasıyla yola çıkan Deniz Alntemiz, son durağı Moda Sahnesi'nde 18 Eylül'de seyircisiyle buluşmaya hazırlanıyor.

e hayallere çağırın 12 mekan

GÖRMEK GEREK

Emniyetsiz, Gülsün Karamustafa (İstanbul)

"En başından beri sanatı ağır bir görev gibi yüklenmiş durumdayım" diyen görsel sanatçı ve film yönetmeni Gülsün Karamustafa, Emniyetsiz'de aynı çizgiyi koruyor. Dünyanın büyük kısmının farklı türlerde tecrübeleri ve dışlanmaları tanıdığı

İtaatsizlik Arşivi

8 Büyükdere35

Mekân: Büyükdere35 farklı disiplinlerden güncel sanatçıların sergilerine ve atölyelerine, çeşitli konulardaki seminerlere ev sahipliği yapıyor. Boğazkesen Yokuşu'ndaki mekan, İstanbul Bienali kapsamında ilk kez kullanılacak.

9 Merkez Rum Kız Lisesi

Mekân: Central Greek High School for Girls (Merkez Rum Kız Lisesi) 19'uncu yüzyılın sonu mimar Dimitrios Panayiotides tarafından inşa edildi. Yoksul kız çocuklarının eğitim alabilmesi için kurulan okul 1999'da yeterli öğrenci olmadığı için kapandı. Bugün okulun bakımını sağlayan bir aileye ev sahipliği yapan binadaki sınıflarda bir dönemin belleğini taşıyan araç gereçler, tablolar ve haritalar hâlâ korunuyor. Binanın dar bir kapıdan geçilecek ulaşılan giriş katı İstanbul Bienali'ne ev sahipliği yapıyor.

Bread&Puppet

11 Yaklaşım Tüneli Taksim

Mekân: Taksim Gezi Parkı'nın altında yer alan Yaklaşım Tüneli Taksim, bugünkü adıyla M2 Yenikapı-Hacıosman Metro Hattı'nın 1992 yılında temeli atılan Taksim İstasyonu'nun inşaatı sırasında yapıldı. 257 metre uzunluğunda, 4 metre genişliğinde ve 4,5 metre yüksekliğindeki bu tünelin bir ucu en yoğun kullanılan raylı hatlardan birine, diğer ucuya şehrin en hareketli noktalarından biri olan Taksim-Harbiye'ye açılıyor. İstanbul Bienali kapsamında ilk kez, yönetmen Carlos Casas'ın araştırma dayalı projesi Kiklop'ta kullanılacak

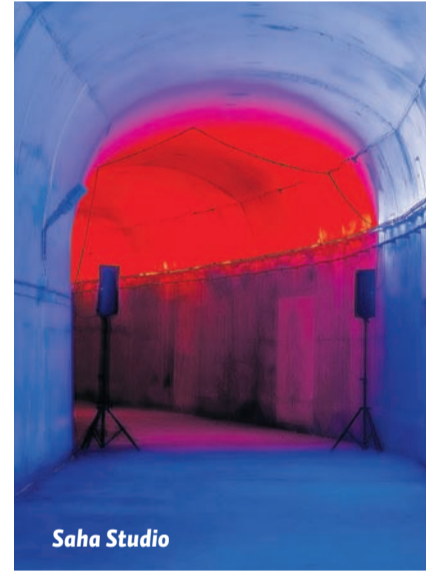
GÖRMEK GEREK

İtaatsizlik Arşivi [Ders Bitti], Marco Scotini (İtalya). Can Altay (Türkiye)

İtaatsizlik Arşivi bir video arşivi ve platform. Küratör ve sanat kuramcısı Marco Scotini, 2005'ten bu yana bu proje üzerinde çalışıyor. Bienal için bir araya getirilen video temelli sunumda, feminizm karşıtı toplumsal cinsiyet söylemleriyle mücadele eden kadın özgürleşmesi hareketlerine odaklanılıyor.

Saha Studio

Saha Studio

12 Performistanbul

Mekân: Uluslararası performans sanatı platformu Performistanbul, performans sanatçıları tek bir çatı altında birleştirmek, projelerle buluşturmak, üretimlerini desteklemek ve bu alana görünürlük sağlamak amacıyla 2016'da kuruldu. İstanbul Bienali kapsamında ilk kez bienal mekânı olarak kullanılacak.

Hassas Sesler Sözlüğü, Evrim Kavcar (İstanbul, Türkiye)

Hassas Sesler Sözlüğü, Elif Öner ve Evrim Kavcar ikilisinin projesi. Bienal mekânlarını birbirine bağlayan rotalar arasına yerleşen ve sözlükten alıntılara dayanan performanslar şeklinde çalışmaya çıkıyor. Bu projeye iki video çalışması ve sanatsal araştırma sürecine ait çeşitli nesnelere, çizimlere, belgelere ve sözlüğün önceki sergilenmelerinden haritalamalar eşlik ediyor.

Sahir Uğur Eren

Hassas Sesler Sözlüğü

10 SAHA Studio

Mekân: SAHA Studio, Türkiye'den görsel sanatlar alanında çalışan sanatçı, küratör ve yazarları desteklemek amacıyla taşıyan SAHA Derneği tarafından 2019'da kuruldu. Beyoğlu'nda 350 metrekarelik bir mekânın işlevlendirilmesiyle faaliyete geçen SAHA Studio, davetli sanatçılara çalışma yeri ve küratöryal desteğin yanı sıra projeleri için araştırma, üretim, sergileme ve sunum desteği sağlayarak çalışmalarını sürdürebilecekleri bir alan açıyor.

Mutant Zaman, Atif Akın (New York, ABD)

Sanatçı ve tasarımcı Atif Akın son 10 yıldır, uzun bir süreçte yayılan Mutant Mekân başlıklı projesi kapsamında radyoaktivite, nükleer tarih ve mekân konuları üzerine araştırmalarını sürdürüyor. Bienal için, projenin kapsamını genişleterek tek kanallı bir video ve açık hava yerleştirilmesi hazırlanmış.

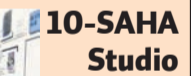
pandemi bağlamında toplumsal cinsiyet eşitsizliği, siyasi şiddet gibi hayati meseleleri eleştirel bir şekilde masaya yatırıyor.

Bir Dönüşümü Haritalandırmak, Lamia Joreige (Beirut, Lübnan)

Görsel sanatçı, film yönetmeni ve yazar Lamia Joreige karışık malzemeli yerleştirmeleri ve deneme-filmleleriyle tanınıyor. Bir Dönüşümü Haritalandırmak, Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminde (1913-20) Ortadoğu'nun tarihçelerini araştıran Muğlak Zamanlar projesinden çıkan ilk yerleştirme. Osmanlı döneminde yazılmış vakayinameler, kıtlığı ve tahıl dolaşımını anlatan tanıklıklar ve Arap milliyetçilik hareketlerinin yükselişine dair hikâyelerin sunulduğu bu çalışma, etkisi bugün bölgede halen hissedilebilen çalkantılı bir geçiş döneminin umut ve kaygılarını açığa çıkarıyor.

9-Merkez Rum Kız Lisesi

10-SAHA Studio

12-Performistanbul

8-Büyükdere35

11-Yaklaşım Tüneli Taksim

9-Merkez Rum Kız Lisesi

Emniyetsiz, Gülsün Karamustafa

Bienal'den öneriler...

Alanında uzman isimlere 17. İstanbul Bienali'nde onları hangi çalışmaların heyecanlandığını sorduk

Deniz için KONÇERTİNO ve Kuşlar Ne Düşünüyor? İKSV Yönetim Kurulu Başkanı Bülent Eczacıbaşı:

17. İstanbul Bienali'nde geçmişini hatırlamaya, yaraları sarmaya ve geleceğe dair hayaller kurmaya dair alternatif yöntemler öneren projeler bulacağız. Farklı köşelerinde geliştirilen ve özveriyle sürdürülen bu işleri bir araya getiren bienalin bir kez daha İstanbul'u güncel sanat gündeminin merkezine yerleştireceğine gönülden inanıyorum. Bienali yine yüz binlerce izleyicinin ziyaret etmesini bekliyoruz. Sergilerin kapılarını ücretsiz olarak açabilmesine de katkıda bulunan Bienal Sponsoru Koç Holding'e devam eden destekleri için buradan da teşekkür etmek istiyorum.

Özellikle farklı alanların kesiştiği yapıtları, örneğin The Çinili Hamam'daki Renato Leotta'nın ilhamını su bitkilerinden alan Deniz Lookman'ın Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi'ne yerleştirilen su bahçesini merakla takip edeceğim.

İncelemeyi ilgiyle beklediğim bir başka çalışma da, Türkiye'nin dört bir yanından çocukları, küratörlerimiz tarafından geliştirilen farklı sorular ışığında kuşları gözlemlemeye davet eden Kuşlar Ne Düşünüyor? projesi. Her biri doğal birer sanatçı olan çocukların hayata bakışından öğrenecek çok şeyimiz olduğunu düşünüyorum."

Ayakızı Kitaplığı Dr. Mine Yıldırım (Kadir Has Üniversitesi misafir öğretim üyesi)

Birincisi, arthereİstanbul'daki Ayakızı Kitaplığı. Savaş hikâyeleri anlatan 600'e yakın Türkçe ve Arapça kitaptan oluşuyor ve çatışmaların, felaketlerin gölgesinde kalmış, çoğu zaman tarihi yazılmamış, anlatılmamış ve aktarılmamış tecrübeleri ve hikâyeleri bir araya getirmeyi amaçlıyor.

Bread&Puppet ve CRIP Magazine Fisun Yalçınkaya (Sanat Dünyamız dergisi editörü)

Harekete geçirici bir güç için ekme, kukla ve sahneyi kullanan Bread&Puppet'i merakla bekliyorum. Oda Projesi'nin gazetesi Anne(x), INLAND ve Tümeta grubuyla iş birliği kuran Mariah Lookman'ın projelerini ve CRIP Magazine'i görmek, okumak, dinlemek ve vakit geçirmek için sabırsızlanıyorum.

Manda Festivali Esra A. Aysun (British Council Türkiye Sanat Direktörü)

İlk odağım British Council olarak da desteklerinden olduğumuz projeleri ile Daniel Fernández Pascual ve Alon Schwabe'den oluşan Cooking Sections. Çamuralem başlıklı yerleştirmeleri ve Gülinler'in Arnavutköy Müzisyen ve Sanatçı Yetiştirme Derneği Müzisyenleri ile yapacağı müzik performansının da yer alacağı Manda Festivali.

Yaklaşım Tüneli ve Çinili Hamam Burçak Bingöl (Sanatçı)

Bienalde ilk göreceğim mekanlar Yaklaşım Tüneli, Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi ve Suriyeli sanatçıların İstanbul'da kurdukları arthereistanbul ile uzun zamandır çinilerle ilgili bir araştırma sürdürdüğümünden 16. yy Mimar Sinan yapısı Çinili Hamam olacak.

Büyükdere 35'te seyirciyle buluşuyor. Mekânda bu iş için kurulacak muhalebeci canlıların beslenme ve büyüme biçimlerine dair araştırmalar, farklı malzemeler, tadım ve seslerle sunuluyor. Projenin gelecek üç yılda da devam etmesi ve mandaların yaşam döngüsünün daha derinlikli araştırılması hedefleniyor.

KUŞLAR NE DÜŞÜNÜYOR?

Kuşlar Ne Düşünüyor?, İKSV Alt Kat Eğitim Reformu Girişimi (ERG), Hisar Okulları, Öğretmen Ağı, Suna ve İnan Kırac Vakfı Pera Müzesi Öğrenme Programları ve Today at Apple işbirliğiyle Kuşlar Ne Düşünüyor? projesi, Türkiye'nin dört bir

yanından 6 ila 14 yaş arasındaki çocukları, kuşların hayatını, yaşam alanlarını, onlarla ve doğayla ilişkimizi düşünmeye, gözlemlemeye ve daha iyi anlamaya çağırıyor. Proje, kuşlar üzerine; öğretmenler, eğiticiler ve çocukların dahil olduğu sohbetlerle yaratıcı bir

süreç başlatarak sürdürülebilir ve daha net bir farkındalık oluşturulmasını hedefliyor. Bunun için de bazı sorular soruyor. Örneğin "Kuşlar ne düşünüyor?", "Bizimle konuşabiliyorlar mı?", "Kuşları izleyerek neler öğrenebiliriz?" Öğretmenlerin deneyimlerini ve çocuk-

ların gözlem, odaklanma ve dinleme pratiklerini temel alan bu değerlendirmeler sonuçta derlenecek ve yazılacak çizimler ve görüntüleri de içeren çeşitli formatlarda yayınlara dönüştürülerek bienal süresince ve sonrasında çevrimiçi ve basılı olarak yayımlanacak.

SEZONDA YENİDEN PERDE Monologlar Müzesi projesi üç ayrı seri şeklinde 21 Eylül'de seyirciyle buluşuyor. Ahmet Sami Özbudak'ın küratörlüğünü üstlendiği Balat Monologlar Müzesi'nde Batur Belirdi, Haydar Köyöl, Erol Babaoğlu, Burcu Halaçoğlu ve Ece Özdikey yer alıyor.

SİBEL ORAL
sibelo@gmail.com

Kabataş'tan Bağcılar yönüne giden tramvay hattına binip Zeytinburnu'na bağlı Merkezefendi durağına inip güvenlik görevlisine "Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi'ne nasıl giderim?" diye sorduğumda, görevli "Abla, ne var orada bugün, her inen orayı soruyor" diyor. "İstanbul Bienali'nin açılışı yapılıyor" diyorum, "Önemli bir şey o zaman" diyor gülümseyerek ve yolu tarif ediyor. Yolu karşıya geçip tarif ettiği sokaktan yürümeye başlıyorum. Sıvası dökülmüş apartmanların, demir parmaklıklara asılmış çamaşırların, apartman önlerinde sivrisineklerden şikâyet eden iki teyzenin yanından geçiyorum.

Emin olmak için az sonra birine daha soruyorum, "Ben bu mahalledenim, sizi götürürüm," deyince, takılıyorum peşine. 200 metre sonra ileride koca koca ağaçların olduğu bir parka ve sonrasında da Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi'nin kapısına varıyorum.

Su bahçesinde konser

Bahçe kapısından girer girmez az önce geçtiğim sokaklardan eser yok. Bambaşka bir dünyadayım şimdi. Bahçe, dünyadan ve Türkiye'den gazeteciler, sanat profesyonelleri ve sanatçılarla dolu. Burnuma bazen ıtır, bazen lavanta bazen baharata benzeyen kokular geliyor. Toprak kokusu baskın.

Bienalin eserlerle renklenen "şifa" bahçesi

17. İstanbul Bienali'nin en önemli merkezlerinden biri de Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi. Bienal'in açılışının da yapıldığı bu "şifa" bahçesinden, sanat ve yaşam dolu izlenimler...

Burada az önceki teyzelerin şikâyet ettiği sinekler de, önünden geçtiğim merdiven altı konfeksiyonlardan gelen sesler de yok. Konuşmalar, söyleşiler yapılıyor. Sonra bir sessizlik oluyor. Yeşilin her tonunu içinde barındıran bu bahçede, Türk Musikisini Araştırma ve Tanıtma Grubu'nu (TÜMATA), bialal katılımcılarından Mariah Lookman'ın ülkesinden tohumlarını

getirip bialal için tasarladığı, eğrelti otları ve lotus çiçeklerini barındıran su bahçesini izleyerek bu esere eşlik eden besteyi dinliyoruz.

Su bahçesi ona eşlik eden müzikle şehrin ortasında gerçekten de bir mucize gibi geliyor. Türk müzik terapisi ilkelerini kullanan müzisyenler B. Kanıkey Güvenç Akçay, Halime Atalay ve Faysal Macit'in sahneye çıktığı dinleti

ve performansta bahçedeki herkes büyülenirken, bahçeyi gören binalarda oturanlar balkonlarından kalabalığı izleyerek ne olup bittiğini anlamaya çalışıyorlar.

Onları izler, arada su bahçesine dalar, çevre binalara bakarken bienalin mekân seçimlerini düşünüyorum. Amaç sadece bir mekân olarak mekân kullanımı değil, aynı zamanda da mekânların

olduğu mahalleler ve bienalin mekânlarla, mahallelerle kurduğu ilişki.

Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi farklı dini gruplara ait mezarlıkların ve tarihi hastanelerin yakınında, modern tıp ile çeşitli şifa gelenekleri arasında, hissi ve manevi bir kavşakta yer alıyor. 1597'de faaliyete geçen Yenikapı Mevlevihanesi ile 15. yüzyılda yaşamış İslam âlimlerinden, 41 çeşit baharat ve

ottan yaptığı mesir macunu ile meşhur Merkez Efendi'nin kurduğu Halveti dergâhına yürüme mesafesinde.

700'den fazla bitki türü

700'den fazla bitki türüyle bir şifalı bahçe. Son birkaç yıldır ise şifa tüm dünyanın en çok ihtiyacı olan şey. 17. İstanbul Bienali de her zamankinden farklı olarak bir tema veya kavramsal bir çerçeve ile sınırlanmak yerine dönüşüm ve yeniden yaratım süreçlerinin önemine odaklanıyor bu sene. Tabii ki bu açıdan bienalin hem mekânı olarak hem de açılışını yapmak için tam da olması gereken noktada burası: yüzlerce şifalı bitki ve toprak. Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi, bialal süresince sergilenen eserlerle birlikte çeşitli performanslara da ev sahipliği yapacak. Lookman'ın Zeytinburnu Tıbbi Bitkiler Bahçesi için özel olarak tasarladığı su bahçesi, bienalin ardından da ziyaretçilerin dinleneceği, türlü kokuları içine çekeceği, yeşilin tonlarıyla tazeleneyeceği, şifa bulacağı bir kamusal alan olarak varlığını sürdürmeye devam edecek.

Bienalin diğer mekânlarından Barın Han'a gitmek için tramvaya doğru yol alırken sabahki sokakları yeniden adımıyorum. Çamaşırların bazıları toplanmış, sivrisinekten şikâyet eden teyzeler gitmiş ama havasız, umutsuz merdiven altı konfeksiyonlardan sesler yükselmeye devam ediyor. Bakalım, bialal-mahalle ve mekân ilişkisinde mahalleden bienale, bienalden mahalleyle neler kalacak? Şifa kâfi sanki... •

"Bizimki birlikte vakit geçirmek ve sorular sormak için bir davet"

İstanbul Bienali, 17. edisyonu oldukça kapsamlı bir programa sahip. İstanbul Bienali ve İKSV Güncel Sanat Projeleri Direktörü Bige Örer: "İzleyicilere bialal yavaş bir ritimle, zamana yayarak gezmelerini öneririm."

ELİF TANRIYAR
etanriyar@gazeteoksijen.com

I987 yılından bu yana İKSV tarafından düzenlenen İstanbul Bienali, 17. edisyonu ile bir kez daha İstanbul'u güncel sanatın buluşma noktası haline getirmeye hazırlanıyor. Bienale dair tüm merak edilenleri İstanbul Bienali ve İKSV Güncel Sanat Projeleri Direktörü Bige Örer'den dinledik.

Bu bialal için alışılmışın aksine bir başlık seçmek yerine bir kavram ödünç almışsınız. Bu durumu biraz daha açar mısınız?

Küratörler bu yılki edisyonun bir başlık altında toplanması yerine bienalin kendisine ve İstanbul'da sürdürülebilir bir şekilde hayata geçmesine odaklanarak kompostu bir yöntem olarak benimsediler. Bu dönemde tüm dünyada iş yapma biçimleri radikal şekilde değişikliğe uğrarken, zaten kırılan olan kültür-sanat dünyası da bundan çok ciddi şekilde etkilendi.

Küratöryal ekiple beraber bu durumu sanat bienallerinin önceliklerini, biçimlerini, katılımcı yöntemlerini ve izleyici beklentilerini yeniden ele almak için bir olanak olarak gördük bu bialal, bienallerin sanatçı-izleyici, zaman-mekân ilişkisini sorgulayan kavramsal bir zemin üzerinde şekillendirdik. Bu çerçevede bialal, geniş bir sürece yayılan, etkisi bialal öncesinde başlayan ve bialal bittikten sonra da devam edecek ve gündelik yaşam pratiklerine dokunabilecek bir anlayışla kurgulandı. Hazırlık sürecinde üzerine düşündüğümüz küratöryal akışlar çeşitli

Bige Örer

sorular üzerinden şekillendi.

Öne çıkan birkaç katılımcıdan ve onların projelerinden bahsedebilir misiniz?

Sanatçıların yanı sıra, düşünür, yazar, şair, araştırmacı, mimar, radyo programcısı, balıkçı, aktivist, stand-up komedyeni, şef, etnomüzikolog, ornitolog, deniz bilimci, kukla ustası, müzisyen ve daha pek çok başka alandan uzman isimlerin katılımıyla yürütülen projelere yer veriyoruz.

Bialal katılımcılarıyla kompost yöntemiyle çalışmalarımıza devam ederken bu büyük güncel sanat sergisi için farklı biçim ve paylaşım süreçlerine odaklandık. Örneğin, katılımcıların seslerinin çeşitliliğini kutlayan bir radyo programı, hep beraber mantı pişirip yemek aracılığıyla çoğulculuğu yücelten alternatif bir forum, diyalog ve yaratıcı eylem biçimleri için güçlü bir

alana dönüşen bir festival, toplumların sakatlığa bakışını çarpıcı biçimde değerlendiren bir dergi bienalin parçası oldu.

Projeler bialal sonrası da devam edecek

"İnsanların hayatına nasıl dokunabileceğimizi, onları bienale izleyiciden ziyade birer katılımcı olarak nasıl dahil edebileceğimizi kendimize sorduk" diyorsunuz. Bu sorunun cevabını nasıl verdiniz?

Bialal mekânlarına davet etmenin yanı sıra, yaşadıkları ya da çalıştıkları bölgelerde de bialal katılımcılarının projelerini farklı formlarda kendilerine ulaştırabilmek çok önemli. Bu mekânların, yeni biçimlerle, yeni iletişim ve diyalog olanakları yaratacağına inanıyoruz. Bazı projeleri hayata geçirme aşamasında bienalden sonra da devam edecek şekilde planla-

dık. Bunlardan biri Cooking Sections'ın halihazırda 3 senedir devam ettiği araştırma projesi. Tophane'deki sergileriyle bağlantılı olarak 17 Eylül'de gerçekleştirilecek Manda Festivali'nin sonraki yıllarda da devam etmesini umuyoruz.

Bialal, Şiir Hattı projesiyle şehre yayılıyor. İstanbul Bienali daveti üzerine 15 şairin 2021 boyunca yazdığı toplam 200'e yakın yeni şiire, bialal süresince çeşitli dijital ve fiziksel kanallardan üzerinden erişilebilecek.

Bialal izleyicilerine bialalın tüm hikayesini özümseyebilmeleri için nasıl bir program önerirsiniz?

Bialal yavaş bir ritimle, zamana yayarak gezmelerini öneririm. Bialal ziyaretini şehri yeniden keşfetmek için bir fırsat olarak görmeleri bialal deneyimini de zenginleştirir. Mekânları gezerken buldukları mahallelerde yürüyüş yapmaları, esnafla sohbet etmeleri, girebilmeleri deneyimlerini bambaşka bir hale getirecektir.

Bu bialal sadece sergilerden de ibaret değil; bialal yayınları ve şiir kitabının yanı sıra basılı malzemeyle çalışmayı tercih eden projeler de var. Oda Projesi'nin annelik üzerine hazırladığı *Anne(x)*, Eva Egerman'ın sakatlık üzerine çalışmalarına yer verdiği *Crip Magazine*, Hrant Dink Vakfı ve 23,5 Hrant Dink Hafıza Mekânı'nın beraber hazırladıkları *Mantı Postası*, bialal mekânlarındaki okuma odalarında okunabilir. •

Bu röportajın devamını ve küratörlerle yapılan röportajı gazeteoksijen.com'dan okuyabilirsiniz.

Bu yıl bienalin üç eş küratörü var

• Bu yılki küratörlerimizden Ute Meta Bauer daha önceki yıllarda İstanbul Bienali'nin danışma kurulu üyesiydi ve 1990'lardan bu yana bialal çok yakından takip ediyor. Sanatsal çalışmaları diğer disiplinlerle ilişkilendiren, güncel sanat, film, video ve ses sergileri ve sunumları yapan bir küratör.

• Amar Kanwar, "Anne, ben barbar mıyım?" başlıklı 13. İstanbul Bienali'nin katılımcı sanatçıları arasında yer alıyordu. Çoğunlukla çatışma bölgelerinin hikâyelerinden yola çıkan filmleri ve çok katmanlı yerleştirmeleri, Kanwar'ın yıllar içinde geliştirdiği kişisel, sosyal ve politik düzeyleri bir araya getiren dilini yansıtır.

• Bağımsız bir küratör ve sanat tarihçisi olan David Teh de araştırmalarında Güney Asya modern ve güncel sanatına odaklanıyor. Kendisinin bu bölge özelindeki donanım ve deneyimi bialale çok büyük bir değer katıyor.

KUMBARACI 50'DE TİYATRO İsmail Sağır, Meriç Rakalar ve Murat Kapu'nun oynadıkları, Gülhan Kadim'in yönetmenliğindeki *Tek Kullanımlık Hikaye*, 22 Eylül'de Kumbaracı50'de seyirciyle buluşuyor.

Barın Han'da bağır herkes duysun! Çevir herkes okusun!

17. İstanbul Bienali'nde Barın Han'da gösterilenler, bienalin kendisinde olduğu gibi çoksesliliğe ve bir aradalığa odaklanarak hem içeriği hem dışarıyı gösteriyor. Açılış günü Danarto dkk'nın müzik performansıyla girdiğimiz handan izlenimler

17. İstanbul Bienali, başlıksız, temasız ve büyük bir sergi

olmaktan çok uzak. Lakin çok renkli çok sesli, çok dilli bir etkinlik. Çoktan başlamış ve asla bitmeyecek.

Bienal süreç içinde çoğalarak ilerlerken belirli herhangi bir şeyi işaretlemese de güçlü bir metafora sahip: Kompost! Ve evet bu tarıma ait bir terim. Organik maddelerin biyolojik yöntemlerle ayrışmasını sağlamak için yapılan işlemin adı. Başka bir anlatımla toprağın kendiliğinden gerçekleştirdiği doğal döngüyü taklit ederek gıda atıklarımızı toprağa dönüştürme eylemi. Ölümünden yaşama, yeniden başlama, süreçte kalmaya güçlü bir niyet. Pandemi sonrası yapılan ilk İstanbul Bienali, gazeteminin sayfalarından takip ettiğiniz üzere şehre yayılıyor, karşılaşmalar yaratıyor, daha açılmadan başlıyor, bittikten sonra devam ediyor. Peki neden? Yahut neden şimdi? Ezberlediğimiz, sınırları keskin,

biçim ve içerikte gözümüzü ve aklımızı sabitlemekten vazgeçmiş bir bienalle karşı

karşıyoruz. Bu biçimsizliğe, zamana yayılmaya, sınırsızlığa çok sesliliğe, samimiyete neden ihtiyaç var? Cevap "Pandemi" olmalı.

Zira hem basın toplantısında hem de bienal için hazırlanmış rehberdeki yazılarda söylendiği gibi 17. İstanbul Bienali'nin tohumlandığı günler Covid-19 pandemisine rastlıyor. Pandemi sonrasında ise yeryüzünün bitmeyen kriz ve savaşlarıyla azalan enerjileriyle, artan kirliliğiyle yine baş başa kaldık. Bir virüsle engellenmemiş, sarılmayı unutmamız gibi...

Barın Han, Çemberlitaş'ta 6 katlı bir bina

Bu bienal, bitiş ve başlangıç arasında iskanlı olan türlü şeye odaklanmakta. Tam da bu noktada dil ve imgenin gücü, sesin, sözün, medyanın, bir arada

DAVID LEVENE

odaklanan bu bienal için Emin Barın'ın mabedi nasıl bir kabuk, koza, ev olmuş...

Açılış günü Danarto dkk'nın müzik performans ile girdik hana. Bienal boyunca han girişinde bir dizi müzik performansı olacak. Danarto dkk, Endonezyalı yazar, sanatçı, tasarımcı ve tiyatrocunun (1941-2018) hayatında ve meslek yaşamında izlediği farklı rotaları tespit eden ve bunlar üzerinden ilerleyen, isimleri Danarto'nun arkadaşları manasına gelen bir grup. Bienal kapsamında Danarto dkk, Danarto'nun mirasını aktaracak bir bağlam oluşturmak amacıyla Türkiye'den çağdaş düşünürler, müzisyenler, şairler ve grafik sanatçılarıyla bağlantı kuruyor. Bu diyalogların sonuçları ve meraklarının meyvesi İstanbul Bienali'nde, Endonezya'dan Türkiye'ye yazı, söz ve ses aracılığıyla bir düşünme hatı. Barın ile Danarto arasında olası bir temas...

Barın Han'a yerleşmiş olan işler, anlatılar, belgeler, tezler, renkler ve daha türlü şey bienali kapsayan sakin

oluşa yaptığı katkı kompost metaforu eşliğinde bienal mekanlarından Barın Han'ın katları arasında yayılıyor. Barın Han, Çemberlitaş'ta 6 katlı bir bina. Hat ve cilt sanatçısı Emin Barın'ın uzun yıllar boyunca kullandığı stüdyosu. Emin Barın, Latin harfleri, geleneksel ve endüstriyel cilt yapımı ve restorasyonu üstünde yoğunlaşır ve bu alanda eserler verir. Bir yandan Latin harflerini ustalıkla kullanır diğer yandan da geleneksel

hat sanatına da yönelir. Barın Han dil ve yazının gücünü sanatıyla çoğaltmış bir ustanın mabedi. Bu mabedin bienal mekanlarından biri oluşu; bienalin süreç içinde oluşuna, göstermekten çok anlatmaya olan iştahına sağlam bir zemin olmuş. Bir yandan Tarihi Yarımada'daki pek çok yapı gibi sarnıcın üzerine inşa edilmiş oluşu ve çevresini kuşatan çok katmanlı tarihi, diğer yandan bölgenin turistik dokusu... 17. Bienal'in geçişgen

kimliğine oldukça yakın. Öte yandan Emin Barın'ın yıllarca burada gerçekleştirdiği meşhur "Perşembe" buluşmaları katlara yayılan kolektif ruhla oldukça yakın bir temasta.

Peki Barın Han'da neler var?

Kompost metaforu eşliğinde şehrin hem fiziksel hem de fiziksel olmayan mekanlarına yayılan, şiire, dile, çocuklara, bostana, suya, nefese kısacası olağan, sıradan, yaşamsal olana

"Yılda 700 etkinlik gerçekleştiriyoruz"

Contemporary İstanbul'u 17 yıldır aralıksız destekleyen Akbank Marka ve İletişim Başkanı Beril Alakoç: "Topluma değer katan her alanda gelişimi, değişimi ve yeniliği önceliklendiriyoruz."

ELİF TANRIYAR
etanriyar@gazeteoksijen.com

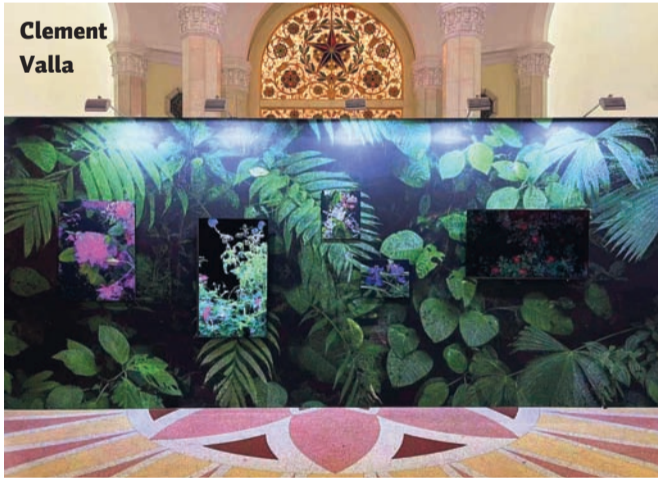
Akbank Sanat yeni sezona başlarken Akbank Marka ve İletişim Başkanı Beril Alakoç ile öncelikle Contemporary İstanbul'a ana sponsor olarak katkıları ve sezonun yeniliklerine dair konuştuk

Bu yıl fuarda sizin katkılarınızla izleyeceğimiz sanatçı ve projelerden önce çıkanlar neler olacak?

Contemporary İstanbul, 2006 yılından bu yana dünyanın dört bir yanından birbirinden önemli sanatçıları, galerileri ve sanatseverleri bir araya getiren, ülkemizde çağdaş sanatın gelişimine büyük katkı sağlayan bir platform. Biz de Akbank olarak Contemporary İstanbul'u başlangıcından beri 17 yıldır aralıksız desteklemekten büyük gurur duyuyoruz. Akbank Sanat olarak da her sene fuarda sergimiz ile yer alıyoruz. Bu sene Başka Sesler Başka Odalar başlıklı sergiye ev sahipliği yapıyoruz. Küratörlüğünü Prof. Dr. Hasan Bülent Kahraman'ın üstlendiği sergide sanatçı Clement Valla'nın eserleri yer alacak.

Ufukta bu anlamda başka hangi yeni projeler var?

Topluma değer katan her alanda gelişimi, değişimi

ve yeniliği önceliklendiriyoruz. Akbank Sanat kendi alanında en güçlü markalarımızdan biri. Çağdaş sanat alanındaki gelişmeleri teşvik etmek ve genç sanatçılara destek olmak amacıyla Akbank Sanat çatısında sergilerden caz festivaline, dans performanslarından kısa film festivaline, sement ve söyleşi programlarından çocuk tiyatrosuna kadar birçok farklı disiplinde yılda 700'ün üzerinde etkinlik gerçekleştiriyoruz. Bu etkinliklerin disiplinlerarası etkileşimi Akbank Sanat için son derece önem taşıyor. Bu sene Akbank Kısa Film Festivali'nin 18. yılını kutladık, Akbank Caz Festivali'nin 32. yılını ve Akbank Çocuk Tiyatrosu'nun 50. yılını kutluyoruz. Pandemi sürecinde Akbank Sanat ekibi ile birlikte tüm çalışmalarımızı online kanallar üzerinden yürütmeye başlamıştık. Ortaya

Beril Alakoç

çıkın bu hibrit yapı kalıcı oldu ve etkinlikleri yıl boyunca hem fiziksel hem de çevrimiçi olarak takipçilerimizle paylaştık. Akbank Çocuk Tiyatrosu'nun 50. yılı için Peter Pan müzikalini sergilediniz. Yılın kalanında neler olacak? Bu proje aynı zamanda, iki önemli sanat kurumunun, Zorlu PSM ve Akbank Sanat'ın değerli bir iş birliğine olanak sağladı. 11 kere sahnelendi ve 7 bin çocuk ve ailesi tarafından izlendi. Eylül ayı ile birlikte yeni sezonda izleyicileriyle buluşmaya devam edecek. **Ve geldik sizin için önemli Kısa Film Festivali'ne...** Akbank Kısa Film Festivali, 20-30 Mart 2023 tarihleri arasında 19 kez düzenlenecek. Geçen yıl 68 ülkeden toplam 2.081 kısa filmin başvurduğu "Yarışma Bölümü" için başvurular açıldı ve başvuru süreci 30 Aralık'a kadar devam edecek.

KAÇIŞ
NOKTASI
oğuz yalım

**KALE TASARIM
VE SANAT MERKEZİ**
14 EYLÜL - 1 EKİM 2022

#iyiBak Dünyana
kaletasarimsanatmerkezi.org
Instagram Twitter ktsm_org

Azapkapı Mahallesi, Hediye Sok.
No: 6 Beyoğlu, İstanbul

Kalebodur
Seramik Budur

Milyonlarca sanatsever, binlerce etkinlik ile şehrin Kültür Sanat Noktası haline gelen Zorlu PSM'nin 10. sezonu Fazıl Say'ın dünya prömiyeri ile başlıyor.

Zorlu PSM 10. Sezonunu Fazıl Say'ın Hayat Ağacı Eserinin Dünya Prömiyeri ile Açıyor

ZORLU PSM 10. SEZON AÇILIŞ KONSERİ:

FAZIL SAY & JAMAL ALIYEV

16 EYLÜL 2022

TURKCELL SAHNESİ

YEKTA KOPAN'IN SUNUMUYLA

Açıldığı günden bu yana binlerce etkinlikle milyonlarca sanatsevreye ulaşan, ev sahipliği yaptığı konserler, müzikaller ve tiyatro oyunlarıyla kültür sanat izleyicilerinin dünyasını değiştiren Zorlu PSM'nin 10. sezon açılışı; 16 Eylül'de dünyaca ünlü besteci ve piyanist Fazıl Say'ın yeni eseri "Hayat Ağacı" süütünin dünya prömiyeri ile gerçekleşecek.

Fazıl Say Hayat Ağacı süütünü ilk kez seslendirecek

Fazıl Say'ın Zorlu PSM'nin siparişi üzerine viyolonsel ve piyano için bestelediği "Hayat Ağacı" süiti, aynı zamanda bestecinin yüzüncü eseri olma özelliğini de taşıyor. Dünyada ilk kez dinleyici ile buluşacak olan eserde Say'ın piyanosuna son dönemin gelecek vadeden genç yeteneklerinden Jamal Aliyev eşlik edecek. Bu özel gecede Türkiye'nin yetiştirdiği dünyaca ünlü medya sanatçısı Refik Anadol'un, Fazıl Say'ın yeni eserinden aldığı ilhamla, yapay zeka teknolojisini kullanarak tasarladığı dijital sanat eseri olan veri heykeli, Hayat Ağacı'nın seslendirildiği süre boyunca, Lalin Akalan küratörlüğünde izleyiciye unutulmaz bir görsel şölen yaşatacak. Zorlu PSM'nin 10. sezonunu başlatacak bu özel gecede Fazıl Say ve Jamal Aliyev, Hayat Ağacı'nın yanı sıra Anadolu'nun dört şehrine bir yolculuk eseri olan "Dört Şehir" sonatını ve Cesâr Franck'ın viyolonsel piyano sonatını birlikte seslendirecekler.

"Hayat Ağacı" sanatçının var oluşunda güçlü bir anlam taşıyan değerlerin onun yaşamının, anılarının, düşünsel dünyasının içinde büyümesini ve köklenmesini eşsiz melodilerle anlatırken, eser bu anlamda geçmişe ve geleceğe atıfta bulunan, umuttan tek bir an bile vazgeçmeyen, köklü ve güçlü bir zaman simgesi.

Refik Anadol'un veri heykeli de sahnede

Açılış konserine eşlik edecek, Refik Anadol Studio'nun disiplinlerarası sanat deneyimlerinin en özgün örneklerinden biri olan Hayat Ağacı ise Fazıl Say'ın aynı ismi taşıyan müthiş eserine özel olarak tasarlandı. Bestecinin hem kendi köklerine hem de ona ilham veren duyguların kökenlerine yaptığı yolculuklara eşlik eden Yapay Zeka Veri Heykeli, halka açık veri tabanlarından toplanan 60 milyondan fazla ağaç ve bitki görüntüsünün dinamik şekillere ve pigmentlere dönüştürülmesinden doğdu. Gösteri gecesi konser salonundan toplanacak gerçek zamanlı ses verilerinin de eklenmesiyle geçmiş ve bugün arasında kurulan köprüyü pekiştirmeyi hedefleyen Hayat Ağacı, müzik, mimari ve dijital sanatın iç içe geçtiği hem mekana hem de zamana özel bir deneyim sunacak.

Türkiye'nin yetiştirdiği iki büyük sanatçı bir arada

Refik Anadol, eser üretim süreciyle ilgili olarak, "Refik Anadol Studio'nun disiplinlerarası sanat deneyimlerinin en özgün örneklerinden biri olan Hayat Ağacı, Fazıl Say'ın aynı ismi taşıyan müthiş eserinin açılış gecesi için özel olarak tasarlandı. Bestecinin hem kendi köklerine hem de ona ilham veren duyguların kökenlerine yaptığı yolculuklara eşlik eden Yapay Zeka Veri Heykeli, halka açık veri tabanlarından toplanan 60 milyondan fazla ağaç ve bitki görüntüsünün dinamik şekillere ve pigmentlere dönüştürülmesinden doğdu. Gösteri gecesi konser salonundan toplanacak gerçek zamanlı ses verilerinin de eklenmesiyle geçmiş ve bugün arasında kurulan köprüyü pekiştirmeyi hedefleyen Hayat Ağacı, müzik, mimari ve dijital sanatın iç içe geçtiği hem mekana hem de zamana özel bir deneyim sunacak" diyor.

Refik Anadol'un tasarladığı veri heykelinin küratörlüğünü üstlenen Lalin Akalan ise bu iş birliğine dair "Benim için farklı zaman dilimlerinde doğan ve birbirlerine doğru kaçınılmaz şekilde yaklaşan iki gurur duyduğumuz sanatçının Hayat Ağacı eseri, zamansızlık içerisinde kesişiyor ve bu jenerasyonlar arasındaki iş birliği, bu coğrafyada ve topraklarda umudun ve insani değerlerin, bütün zorluklara rağmen yeşerdiğinin kanıtına dönüşüyor. Walt Disney Fantasia'nın açılış konuşmasında Deems Taylor'un söyledikleri aklıma geliyor. Müzik tek başına en muhteşem sanat formlarından biridir ve insan zihninde hayaller kurdurma, imgeler oluşturma hatta anıları çağırma özelliği vardır. Refik Anadol'un dünyada öncülüğünü yaptığı yapay zeka araçları ile verileri heykelleştirmesi sadece müziğin doğurduğu bir eser yaratmakla kalmıyor, milyonlarca farklı tezahürün ve imgelerin de oluşturduğu geçişken soyutlama/gorsellik ile hayat ağacının içerisine kolektif bilinci de katıyor. Veriler ne kadar bilgisayar bilimleri içerisinde nötr birimler olarak sayılsalar da hiçbir zaman sahipsiz değiller. İnsanların ürettikleri, belgeledikleri, çizdikleri, yani insanların kendilerinden bir parça olan veriler ile bir eser yaratmak insanları da o eserin içerisine dahil etmek demektir" diyor.

VIYOLONSEL

PSM'den ilham verici ve büyüleyici bir sanat deneyimi

Zorlu PSM Genel Müdürü Filiz Ova, 10. sezonu başlatacak bu özel açılış konseri ile ilgili olarak şunları söylüyor: "Zorlu PSM olarak 10. sezonumuzu kutlayacak olmanın heyecanı içindeyiz. 10 sezondur sanatsevreye desteğiyle kültür-sanat alanında dünyanın ve Türkiye'nin en iyilerini sahnemizde ağırlayarak; ilklere ve unutulmayacak etkinliklere imza attık. 10. sezonumuzu da yine sanatsevreye ilham verici ve büyüleyici bir deneyim yaratarak başlatıyoruz. Kendi alanlarında imza attıkları büyük başarılarla dünya çapında tanınan ve yakından takip edilen iki büyük sanatçımızı 10. sezonumuzun açılış gecesinde bir araya getiriyoruz. Büyük başarılarla imza atan, değerli bestecimiz ve piyanistimiz Fazıl Say, Zorlu PSM'nin özel siparişi üzerine bestelediği "Hayat Ağacı" isimli eserinin dünya prömiyerini gerçekleştirerek sezonumuzun açılışını yapacak. Bu özel eseri dinlerken aynı zamanda uluslararası dijital sanat projeleriyle tanınan, yeni medya sanatçımız Refik Anadol'un, Fazıl Say'ın ilham verici notalarından yola çıkarak hazırladığı bir dijital sanat eserini de eş zamanlı olarak izleyeceğiz. Görsel ve işitsel sanat alanındaki iki büyük temsilcimizin ürettiği sanat eserlerine 10. sezonumuzun açılış gecesinde ev sahipliği yapacak olmanın mutluluğunu yaşıyor; bu iki eserin Zorlu PSM sahnesindeki etkileyici birlikteliğine sanatsevreye birlikte tanıklık etmek için sabırsızlanıyoruz."

#ONLARIÇOKSEVİYORUZ

ZORLU

Bu bir ilandır.

ZORLU PERFORMANS SANATLARI MERKEZİ

KURUMSAL İŞ ORTAKLARIMIZ

TURKCELL PLATINUM X100 MEMORIAL VESTEL karnaval ZES Müziyat BtcTurk

0 212 912 37 76 zorlupsm.com ZorluPSM Zorlu_PSM ZorluPerformansSanatleriMerkezi

FAZIL SAY'DAN PRÖMİYER Zorlu PSM'nin 10. sezon açılışını; 16 Eylül'de dünyaca ünlü besteci ve piyanist Fazıl Say'ın yeni eseri Hayat Ağacı süitinin dünya prömiyeri ile yapmaya hazırlanıyor.

RON GALLO HAFTANIN ŞARKILARI

En tazeler, en güzeller,
bu hafta dinlemeye
doyamadığım şarkılar

- 1-Ginger Root
"Nisemona"
- 2-The Undercover Dream Lovers
"Kind Of Love"
- 3-Goat
"Under No Nation"
- 4-King Gizzard & The Lizard
Wizard / "Ice V"
- 5-Ron Gallo
"ENTITLED MAN"
- 6-Dry Cleaning
"Gary Ashby"
- 7-Fujiya & Miyahi
"Slight Variations"
- 8-Big Wild
"Waiting Outside"
- 9-Biig Piig
"Kerosene"
- 10-LUCI
"Gnarly"

Listeyi dinlemek
için telefonunuzun
kameranıza
QR kodu okutun

SENAY LAMBAOĞLU HAFTANIN YERLİLERİ

Memleketten
her hafta
en iyi yeni şarkılar

- 1-The Away Days
"Life After Love"
- 2-Pentagram
"Damn The War"
- 3-Ceylan Ertem
"Şah Mat"
- 4-Senay Lambaoğlu
"Sis"
- 5-Hazel
"ekselans"
- 6-Güneş & Eno
"Buz"
- 7-UZI
"UNUTTUM"
- 8-Anadol
"Öksürük"
- 9-TERSKELEPCE
"FARK ETMEZ HİÇ"
- 10-Burcu Arı
"Dalga Geçme Benle"

Listeyi dinlemek
için telefonunuzun
kameranıza
QR kodu okutun

FIONA APPLE SONBAHAR ŞARKILARI

Mevsim geçişini yakalayan
şarkılardan...

- 1-Dinah Washington
"September In The Rain"
- 2-Amy Winehouse
"October Song"
- 3-Manic Street Preachers
"Autumnsong"
- 4-Bombay Bicycle Club
"Autumn"
- 5-Yo La Tengo
"Autumn Sweater"
- 6-Natalie Imbruglia
"Come September"
- 7-Fiona Apple
"Pale September"
- 8-Neil Diamond
"September Morn"
- 9-Jon Hopkins
"Autumn Hill"
- 10-The Cure
"The Last Days Of Summer"

Listeyi dinlemek
için telefonunuzun
kameranıza
QR kodu okutun

Akbank Caz'da kaçmayacak 5 konser

ALPER BAHÇEKAPILI
@alper.bahcekapili

Bu sene 32. kez düzenlenecek olan Akbank Caz Festivali 24 Eylül-9 Ekim günleri arasında onlarca farklı konsere ev sahipliği yapacak. Festival; Babylon, Akbank Sanat, Dada Salon Kabarett, Müze Gazhane, Zorlu PSM ve Bova'nın da dahil olduğu birçok farklı mekanda gerçekleşecek. Bu geniş programdan beş konseri sizler için seçtik.

Emma Rawicz, Akbank Sanat

27 Eylül 2022
Bestekar, saksofon sanatçısı Emma Rawicz son yılların yükselen yıldızlarından. Londra caz sahnesinde kendine sağlam bir yer edinen Rawicz, 2022 Parliamentary Jazz Awards'tan "En İyi Genç Müzisyen" ödülünü de kazandı. Sanatçı festival kapsamında Akbank Sanat'ta olacak.

Wonju Lee, Nardis Jazz Club

29 Eylül 2022
Seul çıkışlı Wonju Lee 2012'den bu yana Türkiye'de yaşıyor. Ankara'da Kore Kültür Merkezi'nde klasik müzik ve caz alanında çalışmalar yapan müzisyen, trompetine hakimliğiyle dikkat çekiyor. Onu bu sene 20'nci yılını kutlayan Nardis Jazz Club'da izleyebilirsiniz.

Rana Bulut & Efe Erdem, Alan Kadıköy

1 Ekim 2022
Rana Bulut ve Efe Erdem bu seneki

**EMMA
RAWICZ**

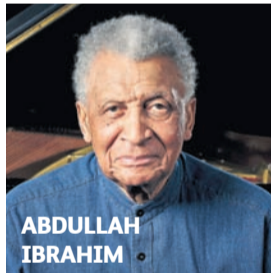

Nardis Genç Caz Vokal Yarışması'nın kazananları arasındalar. Henüz 20'lerinin başındaki bu iki yetenek kariyerlerine bir duo olarak devam ediyorlar. Onları Kadıköy'ün yeni performans mekânlarından Alan Kadıköy'de izleyebilirsiniz.

Ofer Mizrahi Trio, Babylon

5 Ekim 2022 Ofer Mizrahi; Avrupa, Türkiye ve Hindistan başta olmak üzere, dünyanın birçok farklı bölgesindeki müzikleri harmanlaması ile biliniyor. Sanatçı, kendi yarattığı 24 telli "The Whale Guitar"ı ile de benzersiz bir deneyim sunuyor. Mizrahi'yi 5 Ekim 2022 gecesinde deneysel topluluğu ile birlikte izleyebilirsiniz.

Abdullah İbrahim, AKM

6 Ekim 2022
87 yaşındaki müzisyen Abdullah İbrahim neredeyse tüm hayatı boyunca piyanonun başındaydı. Cape Town doğumlu sanatçı, Afrika'nın müzikal zenginliğini tüm kariyeri boyunca yansıttı. Caz sahnesinin bu çok önemli ismini 6 Ekim 2022 gecesi AKM'de piyanonun başında izleyeceğiz.

1995 yılı Açık Radyo programcıları

Açık Radyo etkinlikleri Barın Han'da açık bir stüdyoda canlı yayınlar, radyo performansları ve tartışmalarla gerçekleşiyor

İstanbul'dan, Türkiye'den, gezegenden, hatta kâinattan bilgi, yorum ve haber getiriyor Açık Radyo. Neredeyse 27 yıldır, neredeyse tamamen bağımsız. Aynı zamanda bir topluluk Açık Radyo. Gönüllülük esasıyla içerik üreten programcılar, zamanla destekçiye dönüşen dinleyiciler ve aileye dönüşmüş bir ekibin emekleriyle bugüne ulaştı.

1200 civarı programcının binlerce farklı konu ve konukla oluşturduğu çok boyutlu bir birikimden bahsediyoruz. En az kültür ve sanat kadar barış ve demokrasi, hak temelli mücadele, ekoloji ve iklim ve teknoloji alanlarındaki arşiv ve deneyimiyle bu kez 17. İstanbul Bienali'nde yer alıyor.

Radyo Bienal'den etkinliğe

Açık Radyo'nun İstanbul Bienali'ne katılımı daha geçen yıldan, Mayıs-Ekim 2021 yani Açık Radyo'nun 53. Yayın Dönemi'nde pazartesi yayınlanan "Radyo Bienal" adlı programın ağırlıklı olarak İstanbul Bienali sanatçıları, katılımcıları ve paydaşlarına yer veren söyleşiler, okumalar ve ses müdahaleleriyle başlamıştı. Küratörler Ute Meta Bauer,

Amar Kanwar ve David Teh'in "Bu belirsiz aralıkta her şeyden çok birbirimizle ve dünyayla etkileşim kurmanın, ister eski ister yeni olsun, alışılmadık yollarını deneme cesaretine ihtiyacımız var" diyerek Açık Radyo'yu hem bir katılımcı hem de bir bienal mekânı olarak davet etmesinin arkasında, Açık Radyo'nun kolektif ve bağımsız örgütlenme biçimine, politik ve kültürel duruşuna duydukları ilgi kadar İstanbul Bienali'ne

kamusal işlev katmak ve bir konuşma alanı sağlamak niyeti yatıyor. Bu davetin süreç ve çerçevesini şekillendirmek için Açık Radyo ekibi bienal mekânlarından Barın Han'ın ikinci katına yeni bir radyo istasyonu kurarak yeni içerikler sunuyor. Hat ve cilt sanatçısı Emin Barın'ın atölye ve ilctiye olarak kullandığı hanın mevcut yapı ve mobilyalarını değerlendirmesiyle tavrından ödün vermeyen Açık Radyo, bienalde izleyicinin etrafında dolaşacağı profesyonel bir yayın stüdyosu, hatta camın arkasından izleyebileceği canlı yayınların yanı sıra programcıların katılımıyla paneller, gösterim ve performanslar sunmayı amaçlıyor.

Bunların arasında şimdilik üstat

İspanyol sanatçı Antoni Muntadas'ın İstanbul'un mitlerini ve klişelerini çözümlenen *On Translation: Açık Radyo* adlı filminin yeniden gösterimi öne çıkıyor.

25. yıl sergisi dikkat çekici

Açık Radyo'nun arşiv sergisi, radyonun 25. yılı vesilesiyle kayıt arşivinin taranmasıyla ortaya çıkan "Açık Radyo Konuşuyor" adlı kitap projesine temeliniyor. Böylece geçmiş programlardan üç ana başlıkta yapılan seçkilerle İstanbul Bienali'nin içeriğini derinleştirecek ya da çeşitlendirecek podcast listelerini dinleme imkânı sağlıyor.

Geçen yıl bienale özel yayınlanan "Radyo Bienal"ın yanı sıra, içinde yaşadığımız kenti farklı katmanlarıyla açmaya çalışan tarihi ve güncel incelemeleriyle "Radyo İstanbul" ve Açık Radyo'nun perspektifinden dünyadaki toplumsal tartışmalara perspektif katan "Radyo Dünya"... Ömer Madra'nın deyişiyle "Bir medya kuruluşunun, bağımsız ve kolektif niteliğiyle uluslararası bir güncel sanat sergilemesinin parçası olduğu nadir durumlardan biri bu!" ve "Açık Radyo 'Şimdi ve Burada' isimli yerleştiğiyle kendini, geçmiş ile -şimdiden gelmiş olan- gelecek arasındaki yolun tam ortasında bir yere 'konuşlandırma' çabasına giriyor." •

377. Müzayede Simavi Koleksiyonu ve Değerli Çağdaş Sanat Eserleri

9 -18 Eylül

Artam Antik A.Ş. en değerli sanat eserlerini koleksiyoncularla buluşturmaya devam ediyor...

artam
ANTİK A.Ş.

Süleyman Seba Caddesi Talimyeri Sokak
No:2 Maçka 34357 İstanbul T: 0212 236 24 60

artam.com

SABANCI MÜZESİ'NDE PERFORMANS Zeynep Ayşe Hatipoğlu'nun bir solo viyolonsel performansı ile başlayacak olan Impro-play, 19 Eylül'de Sakıp Sabancı Müzesi'nde katılımcıları bekliyor. Performans ardından atölye çalışması planlanıyor.

Yazar Süreyya Evren'in danışmanlığında gerçekleşen Şiir Hattı projesi, 17. İstanbul Bienali'ni şiirin birleştirici gücüyle buluşturuyor

SİBEL ORAL
sibelo@gmail.com

17. İstanbul Bienali, Süreyya Evren'in danışmanlığında, Erdem Akter'in editörlüğünde gerçekleştirilen Şiir Hattı projesiyle şehre yayılıyor. Bienalin daveti üzerine 15 şairin 2021 boyunca yazdığı 200'e yakın yeni şiirle bienal süresince çeşitli dijital ve fiziksel mekânlarda karşılaşılabılır, dünyanın gördüğünü şiirleriyle yorumlayan şairlerin dizelerinde kaybolabilirsiniz. Şiir Hattı'nın çıkış fikrini ve neler olacağını Evren'e sorduk.

Şiir Hattı nasıl bir program, nasıl ortaya çıktı?

Şiir Hattı sorularla doğmuş bir program diyebiliriz: Evrende neler oluyor, neler bitiyor, bu bilgilerin bize ulaşmasının önündeki filtreleri kimler kontrol ediyor, birlikte düşünmenin ve anlamının yeni yolları şiirden geçebilir mi? Bugünün dünyasında "şiirden al haberi" demek mümkün müdür? Haberi gazetelerden alacağımıza şairlerden alabilir miyiz? Küratörlerden Amar Kanwar'ın ifadesiyle "Günlük gazetelerin; büyük şirketler, hükümetler, siyasi partiler ve ideolojik projeler tarafından değil de, şairler tarafından yazılıp tasarlandığını hayal edebilseniz özgürleşen şey ne olurdu?"

"Evrende neler oluyor? sorusuna yanıt arıyor"

Bugünün şairlerinin yanında "geçmişten şairler" Faiz Ahmad Faiz ve Nâzım Hikmet var. Neden ikisi?

Şiir Hattı, bugün hayatta olmayan iki büyük şairi, Nâzım Hikmet (1902-1963) ile Urdu ve Pencap dillerinde yazan Faiz Ahmad Faiz'i (1911-1984)

progr-

rama ekleyerek zamanı esnetmeyi deniyor. Programa dahil olan Faiz Ahmad Faiz şiirlerini Amar (Kanwar) ile Faiz Ahmad Faiz'in kızı Salima Hashmi seçtiler. Programa dahil olan Nâzım Hikmet şiirlerini ise Şiir Hattı'na katılan 15 günümüz şairi seçti.

Şairlerle nasıl bir çalışma süreci geçirdiniz peki?

Programa davet ettiğimiz 15 şairin her birini, Mehmet Said Aydın, Donat Bayer, Zeliha B. Cenkci, Sevil Çalhanoglu, Cevat Çapan, Ersun Çıplak, Devrim Dirlikyapan, Haydar Ergülen, Mehmet Erte, Cem Kurtuluş, Bejan Matur, Mustafa Erdem Özler, Gonca Özmen, Anita Sezgener ve Neşe Yaşın'ı, tam bir yıl boyunca her ay

yeni bir şiir yazmaya çağırdık. Şairlerimiz 2021 yılının Ocak ayında program kapsamındaki ilk şiirlerini yazmaya başladılar. Pandemi ve tüm dünyada yaşanan sağlık krizi dolayısıyla bienal sergileri Eylül 2022'ye ertelendi; ancak Şiir Hattı programı için başlatılan süreç durdurulmadı, şairlerimiz şiirlerini yazmayı sürdürdüler. Ortaya 15 şairin 12 ayda yazdığı 180 yeni şiir çıktı.

"Kendiliğinden karşılaşmalar hedefliyoruz"

Açık Radyo'da seslendiriliyor şiirler...

Evet, tek istisna bu oldu. Sadece, Eylül 2021'de, aynı Şiir Hattı programı gibi ertelemeye karşın başladığı plana göre ilerleyen Açık Radyo bienal kapsamında, bir programında yayınlanmak üzere, şairler program sürecini nasıl ele aldıklarını, bu deneye nasıl yaklaştıklarını anlattıkları kısa değerlendirmeler yaptı ve kimi şiirler şairlerince okunup radyoda yayınlanmak üzere kaydedildi. Radyo Bienal, Şiir Hattı programından tadımlık bir sunum yapıp geçtikten sonra,

her şair kendi yalnızlığında, devreye giren pandemi kapanmaları arasında, üretimine 2021 sonuna dek devam etti.

Şiirler bir yandan birçok mekânda karşımıza çıkabiliyor sanırım. Hangi mekânlar bunlar?

Öncelikle program kapsamında kaleme alınan tüm şiirler elle şiir defterlerine yazılmış olarak Nostalji Kitap&Kafe'de bienal boyunca ziyaretçilere açık olacak. Panellere de evsahipliği yapacak olan Nostalji, programına ana Şiir Kafe'si. Ayrıca kimi şiirler Şiir Afişleri formunda 50 kadar mekânın duvarlarına, vitrinlerine asılmaya başlandı. Bu mekânlar arasında sahaflar, kitabevleri, kırtasiyeler, hastaneler, huzurevleri, pastaneler, sinemalar yer alıyor. Güncel tam listeye bienal web sitesinden erişilebilecek. Şiir Hattı'nın Performistanbul işbirliğiyle gerçekleştirdiği Şiir Okuma Performansları İstanbul'un farklı noktalarında, önceden duyurulmamış, kendiliğinden karşılaşmalar doğurmayı hedefliyor. Şiirlerden bir seçkiyi içeren Şiir Hattı kitabı da bienal mekânlarında ve kitabevi raflarında karşınıza çıkabilir. •

ÇOK SATANLAR

Amazon Türkiye, D&R, eğanba, Hepsiburada, İdefix, Kitapyurdu, Remzi Kitabevi çok satanlar listelerinin ortalamasıyla oluşturulmuştur.

YERLİ

1 Kaplının Sirtında - İstibdat ve Hürriyet, **Zülfü Livaneli**, İnkılap Kitabevi, Roman,
2 Gece Yarısı Kütüphanesi, **Matt Haig**, Çeviren: Kıvanç Güney, Domingo Yayinevi, Roman, 296 Sayfa
3 Mermer Adam, **Jean-**

Christophe Grange, Çeviren: Tantok Gökçe, Doğan Kitap, Roman,
4 Seni Yoran Her Şeyi Bırak - Duygusal Manipülasyondan Kurtulma ve Korunma Metotları, Müthiş Psikoloji, Destek Yayınları, Kişisel Gelişim,
5 Anne Beni İyileştir,

M. Barış Muslu, Doğan Kitap, Kişisel Gelişim, 224 Sayfa
6 Her Şey Vaktini Bekler **Hakan Mengüç**, Destek Yayınları, Kişisel Gelişim, 184 Sayfa
7 Küçük Yuvarlak Taşlar, **Melisa Kesmez**, İletişim Yayıncılık, Deneme,
8 İnsanlar, **Matt Haig**,

Çeviren: Elif Ersavcı, Domingo Yayinevi, Roman, 296 Sayfa
9 Melek Terörist Fahişe, **Osman Balcıgil**, Destek Yayınları, Roman,
10 Saç Örgüsü, **Laetitia Colombani**, Çeviren: Gülşah Erceken, Yan Pasaj, Roman, 188 Sayfa

The New York Times Çok Satanlar Listesi

YABANCI

Kurgu edebiyat
1 It Ends With Us, **Colleen Hoover**, Atria
2 Verity, **Colleen Hoover**, Grand Central
3 The Ink Black Heart, **Robert Galbraith**, Mulholland
4 Where The Crawdads Sing, **Delia Owens**,

Putnam
5 Carrie Soto is Back, **Taylor Jenkins Reid**, Ballantine
Kurgu dışı
1 I'm Glad My Mom Died, **Jennette McCurdy**, Simon & Schuster
2 The Body Keeps The Score, **Bessel van der**

Kolk, Penguin
3 Breaking History, **Jared Kushner**, Broadside
4 Crying in H Mart, **Michelle Zauner**, Knopf
5 Diana, **William and Harry**, James Patterson & Chris Mooney, Little, Brown

Yeldeğirmeni'nden Erenköy'e gitseydiniz

Yeldeğirmeni'nde geçirdiğim 20 yıl hayatımda asla silemeyeceğim izler bıraktı. Uzun hikâyemin yolu da bu izler sayesinde çizildi. Bu da bir kader miydi? Yaşamak gerekiyor idiyse... Kendini tanımak için... Şiiri yaşamak için... Hayatını anlatarak anlamlandırabileceğinize inanmışsanız o adımları atmak zorundaydınız...

Mazinin söylediği

Şiirler ve artlarında bıraktıkları... Hazır buralara gelmişken Misak-ı Milli Sokağı'nı aramaz mıydım? Ziya Osman Saba tarihin bir yerlerinde duruyordu... "Ah, şimdi hatıralar mahallesinde/Misakımilli sokak No. 37/ Orası bütün evler, bütün ömür içinde./ Mesut olduğumuz bir evdi/ Talihin bir gün karşınıza çıkardığı/ Elele döşediğimiz bir çift küçük odası/ Ne diyeyim bilmem ki:/ Gönül sarayı, aşk yuvası"... Bu sıcaklığı sevmiştim. "Akşam vakitlerindeki kaymak yağurtçuların, ilerleyen saatlerdeki bozacıların, sesini duyuran komşuların, geceleri bazen rüzgarla kapanan havagazı fenerlerinin, Arnavut kaldırımlarının" renk verdiği bir sokak... "Geçen Zaman"ın şairi çocukluğundan en çok hüznü ve hasreti mi dev-

MARIO LEVİ
mlevi@yeditepe.edu.tr
SEPYA

şirmişti? Aradan yıllar geçtikten sonra mı gönül düşmüştü bu mısralar? Bir yerlerden gelen sızı o şiirin içinde başka gerçeklerle karşılaşmanızı mı bekliyordu? "Söz birliği etmiş şimdi saksular, perdeler./ Elektrik lambasıyla değiştirilen fener./ O sokağa ne zaman yolun düşse, bir ses./ Günler geçti, geçti, geçti... der"... Ne iç burkan sözlermiş... Görmek zorunda kaldığım tam manasıyla bir hayal kırıklığıydı oysa. Şiirin duygu dünyama yazdığı sokak da mı uzaklarda kaybolmuştu? Ya ev? 37 numarada kimler oturuyordu? Kapısını çalsaydım... İçinde artık kimlerin oturduğunu sorsaydım... Bana tuhaf bir adammışım gibi mi bakarlardı? En kötüsü hiç ilgilenmezler miydi? Yapamamıştım. Gördüklerim yetmişti. Şiiri o sakladığım yerde tutmam doğrusu değil miydi?

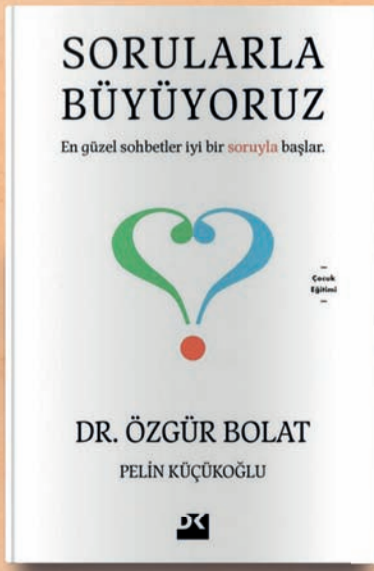
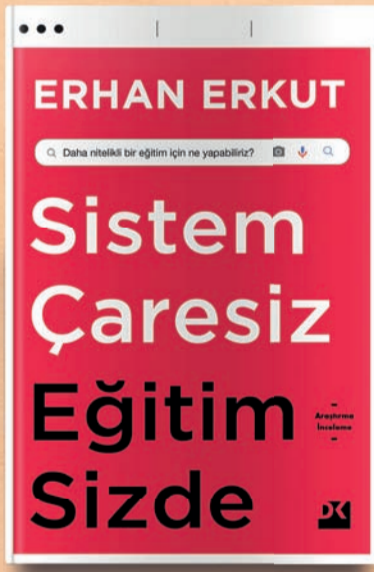
Kadıköy'ün taşları başka şiirlerle de döşeniyordu neticede... Çağ-

rışımlar... Vapurdan inildikten sonra dolmuşlara binilecekti. 56 Model strapenteli şevroleler... Erenköy nerede kalmıştı? Çocukluğumun ve ilk gençliğimin sayfiye sokakları... Geçmişin silik fotoğrafları peşinizi hiç bırakmıyordu ki... Bahçeli evlerin yıkılıp apartmanların dikilmesi... Günün birinde onların yıkılıp 16, 20 katlı 'rezidans'ların inşa edilmesi... Başka bir hikâyeye o da... Anlatmaya kalksam... Onun yerine kendimi bir şiirin hissettirdiklerine bırakmam doğru olacak. Yahya Kemal ne diyordu?.. "İstanbul'un öyledir bahârü;/ Bir aşk oluverdi âşinâlık.../ Aylarca hayâl içinde kaldık;/ Zannınca Erenköyü'nde artık/ Görmez felek öyle bir bahârü."... Mısralar bir aşk yangınından mı geliyordu? Gönül yarısından mı?

Yine yaşamak için

Yeldeğirmeni, Erenköy ve başka sokaklar... Yok olan evler... Almaya çalıştığım yolda hepsi o yazılacak hikâyeler için miydi? O ince dokunuşlar... Hayatın hoynatlığı karşısında başka duruşların da bulunduğu inanmak... Hiçbir kaçış gerçekleri ortadan kaldırmıyordu. Kaldı ki en kıymetlisi unutmamaktı. Bugünü daha anlamlı kılmak için... Yaralar da bizim tarihimizdi... •
Cümlemiz / Ziya Osman Saba / Can / 192 Sayfa

Ebeveynlere ve eğitimcilere rehber niteliğinde kitaplar...

Doğan Kitap

www.dogankitap.com.tr
www.doganyayinlari.com.tr

DAS DAS'TA YENİ SEZON Şebnem İşigüzel'in yazdığı, Mert Fırat'ın yönetmenliğini üstlendiği *Dünya Yerinden Oynar*, 20-21 Eylül'de DasDas Sahnesi'nde seyirci karşısına çıkıyor.

“Senaryo kalabalıklarının roman ise yalnızların işi”

Nermin Yıldırım'ın romanı Ev, senaryosunu yine Yıldırım'ın yazdığı ve Yusuf Pirhasan'ın yönettiği Kusursuz Kiracı dizisine ilham oldu

Geçen yıl Nermin Yıldırım'a Duygu Asena Roman Ödülü kazandıran Ev roma-

nında kahramanı Seher'in yazdığı “Evi Yak” öyküsü, *Kusursuz Kiracı* dizisine ilham oldu. FOX TV’de yayınlanan dizinin yapımcılığını MF YAPIM üstlenmiş. Yönetmen koltuğunda Yusuf Pirhasan’ın oturduğu *Kusursuz Kiracı* dizisinin senaryosu da Nermin Yıldırım tarafından yazılıyor. Yıldırım’la bu kez *Kusursuz Kiracı* dizisini ve senaryo yazarlığı deneyimlerini konuştuk.

Nasıl gelişti süreç, senaryo işi size nasıl geldi?

Aslında daha önce de senaryo teklifleri geliyordu ama ben mesafeliydim. Roman yazıyordum. Ama sonra... Ev’i bitirdiğimde bir kapıyı kapamış gibi hissettim kendimi. Yeni bir romana başlamadan önce elimdeki sesi, nefesi tüketme isteği. Kendime bilinçli bir şekilde koyduğum o bekleme dönemine roman dışı metinler yazmaya yöneldim. Neredyse bu karar aldığımın ertesi günü gelen bir dizi teklifini kendimi de şaşırtarak kabul edip bu alandaki ilk deneyimimi yaşadım. O uyarlama bir metindi. Sonrasında MF Yapım Asena Bülbüloğlu

bir şeyler yapmayı önerdiğinde ona Ev romanımda kahramanım Seher’in yazdığı diziyi (Evi Yak) gerçek hayatta kahramanımın yerine yazmayı önerdim. Romanımın uyarlaması değil, kısa bir bölümünün hayata geçişi oldu. Ben de kahramanım Seher’in yerine geçmiş oldum.

“Roman yazarken kimseyi düşünmem, dizi ise farklı”

Senaryo yazarlığı nasıl halleri barındırıyor içinizde?

Romanda tümüyle yalnızsın, aylarca yıllarca. Müthiş bir yalnızlık süreci. Ama büyüü bir yalnızlık. Senaryoda ise romancının hiç alışkın olmadığı kalabalık bir ekip var. Bir noktadan sonra hikâye sana ait olmaktan çıkıyor ve sizin oluyor.

Mesela roman, öykü yazmak tamamen sizin edebiyatta ifade biçiminizle ilgili, dilinizle ilgili. Peki ya dizi yazmak?

Roman yazarken okuru düşünmem, yayıncıyı düşünmem, hesap kitap yapmam, yazmak dışında bir motivasyonum yoktur. Ama dizi öyle değil. Koca bir ekip var. Ve ortak motivasyonlara göre hareket etmesi gerekir. Dizi

senaryosu hem yazarındır hem de değildir bu yüzden. Yazdığım ve yazacağım her metinle ilgili politik ve ahlaki standartlarım, kurallarım var. Dizi yazarken de herhangi bir sebeple bunları çiğnemem söz konusu değil. Ama o kuralların dışında kalan konularda ekip kararlarını ve fikirlerini gözettiğimi söyleyebilirim.

Yarattığınız, yazdığınız bir şeyi ekranda görmek peki? Ne hissettiniz ilk izlediğinizde?

Daha projeye başlarken en başından beri her aşamasın-

da olmak istedim. Beklenmedik bir sürpriz çıkmadı önüme. Bu noktada ekip çok önemli elbette.

Yapımcımız bir kadın, Asena Bülbüloğlu. Ve televizyon için riskli olabilecek bir janrın ve hikâyenin altına cesurca girdi. Reyting canavarıyla işler nasıl yürüyecek bilmiyorum, ama içerik olarak

sektörü şaşırtan ve bundan sonra yapılacak başka yapımlar için de umut verici bir gelişme olarak yorumlandı dizi. Öyle ki birinci bölümden sonra bir İspanyol gazetesinde, Türk dizilerinin matema-tiği mi değişiyor, konulu bir makale bile

Kusursuz Kiracı'yı Yusuf Pirhasan yönetiyor.

okudum. Bu farklı janr girişimi onların da dikkatini çekti. Bir de yönetmenimiz Yusuf Pirhasan’la kafaca çok anlaştık. Onun kurduğu dil ve dünya bana kendimi şanslı hissettirdi. Genel olarak bütün ekip, ortak ve yeni bir şey yapmanın heyecanını duyduk. Hikâyem yaratıcı ve cesur insanlar tarafından sahiplenildiği, hatta evlat edinildiği için mutlu oldum.

“Motivasyon değişince metin de değişiyor”

Senaryo yazmanın tekniği, kurgusu ile ilgili neler söylersiniz bir romancı olarak?

Senaryonun romanla pek alakası olmadığını söyleyebilirim. Motivasyon değişince metin de değişiyor. Elbette tür ne olursa olsun, benim için her zaman ilk koşul zevk olarak yazmak. Politik ve ahlaki olarak kendimi ait hissetmediğim hiçbir şey yazmak zorunda kalmayacağım bir dünya kurdum kendime hayatım boyunca. Buna dizi de dahil. Romancılığın senaristliğime katkıları oluyor ama köstekleri de oluyor aslında. En temel sebep roman yazarken dünyanın umurumda olmaması. Ama ekiple büyük bir yapımın altına girdiğinizde o kadar bencil olma şansınız yok. •

Ev / Nermin Yıldırım / Hep Kitap / Roman / 456 Sayfa

“Roman benim asıl evim”

Bundan sonra okurları ihmal etmeyeceksiniz değil mi?

Yazım süreci romanda yeni bir evrene taze bir başlangıç yapabilmek için bilinçli bir tercihti. Yazmaya elbette devam ediyordum. Romancılığı tümüyle profesyonel bir iş gibi görmek, yayınlamak için yazmak fikri bana çok uzak. Her yazdığımı yayınlamak gibi bir isteğim yok bu yüzden. Çocukluğumdan beri yazan biriyim. Ve romanlarım basılmaya başlanmadan önce nasıl bir ruhla yazıyordum şimdi de aynı ruhla yazıyorum. Velhasıl okurla buluşmaya kısa bir ara verdim de elbette yazmaya ara vermedim. Roman benim esas evim. O evi sevdiğimle bazen paylaşacağım, bazen de girip içinde tek başıma oturacağım. Ama hayat izin verdiği sürece o evden hiç ayrılmayacağım.

ELİF'İN SEÇTİKLERİ: OKSİJEN KİTAP KULÜBÜ

etanriyar@gazeteoksijen.com

Edebiyat/ Roman

Dejavu / Menekşe Toprak / Doğan Kitap / 256 Sayfa

İşsiz bırakılmış bir kadın akademisyen Berlin sokaklarında Suat Derviş’in 100 yıl önceki izini sürüyor. Yabancı bir ülkede kalemle geçinmeye, ayakta durmaya çalışan bir yazar. Aşıkken, yoksulken, yazarken, gülerken, ağlarırken yüreğine oturan, İstanbul’u ve Berlin’i, geceleri ve gündüzleri birbirinin aynısı kılan o dejavu duygusunu yaşamış mıdır? Menekşe Toprak, Suat Derviş’i günümüz kadınlarıyla, bir Dejavu’da buluşturuyor.

mann, aşkın ve korkunun pençesinde gerçek hayatı iska-layan, yaşama dair planlarının sonuçsuz kalışına kederden çok melankolik bir ruh haliyle katlanan

insanların duygularını yoğun atmosferli bir anlatımla, özgüvenli bir dille sunuyor okura. Hikâyelerinin üzerine sanki bir sakinlik serilmiş; bazen neredeyse hareketsiz görünüyorlar, ama gergin bir durgunluk bu – sıcak, nemli bir yaz gününde, fırtına patlamasından hemen önceki dakikalar gibi... Yayımlandığı yıl Almanya’da bütün eleştirmenlerin büyük övgüleriyle karşılanan Yaz Evi, İlknur Özdemir’in Türkçesiyle pırl pırl parlıyor.

Edebiyat/ Öykü

Güneş Hırsızları / Doğu Yücel / Can / 312 Sayfa

Doğu Yücel, yeni transfer olduğu Can Yayınları’ndan ilk olarak ilk yayımlandığında çok sevilmiş bilimkurgu

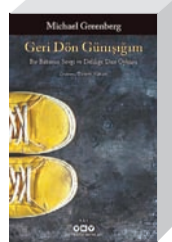
öykülerinden oluşan, *Güneş Hırsızları*’nın yeni baskısı ile selamlıyor okurlarını. Yücel, insanlığın direnişini anlattığı distopik novellası *Güneş Hırsızları*’na ek olarak büyüü gerçekçilikten masal edebiyatına, korkudan bilimkurguya uzanan 11 öyküyle okurların karşısına çıkıyor.

Korku

Gaddar Öyküler / Edith Nesbit / Çeviren: Kerem Burhan Çiftçi / Çınar / 96 Sayfa

İngiliz yazar Edith Nesbit’in zamanında çeşitli dergilerde yayımlandıktan sonra 1893’te *Gaddar Öyküler* başlığı altında bir araya getirilen korku öyküleri, hem yazanın kariyeri hem de yazıldıkları dönem bağlamında büyük önem taşıyor. Bu yedi öykü, korku

Yaz Evi Daha Sonra / Judith Hermann / Çeviren: İlknur Özdemir / Sia / 152 Sayfa

Judith Her-

edebiyatının yeniden canlandığı 1890’ların önemli eserleri arasında yer alıyor. Tekinsiz portrelerin, ölümden dönenlerin, mantıkla açıklanamayan, hayal

mi gerçek mi sorunu sorduran vakaların anlatıldığı bu esrarengiz öykülerde Nesbit, gotik edebiyattan aldığı mirası ustaca kullanıyor.

Araştırma

Dağlar Kendini Seveni Sever / Fatoş Güney / İthaki Yayınları / 176 Sayfa

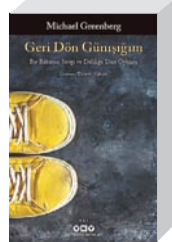
Fatoş Güney, *Dağlar Kendini Seveni Sever* ile Yılmaz Güney’i ve onun kendi hayatına olan etkilerini ele alıyor. Ülkenin önemli gazete ve dergilerinde yayımlanan röportajları, kimi satışmalara verdiği cevapları ve çeşitli yerlerde yaptığı konuşmalarıyla bambaşka bir bakış açısı kazandırıyor okura. *Dağlar Kendini Seveni Sever*, aynı zamanda zorlukların içinde yaşanan bir aşkın da belgesi.

Anı

Geri Dön Günışığı / Michael Greenberg / Çeviren: Özlem Yüksel / Yapı Kredi Yayınları / 176 Sayfa

“5 Temmuz 1996’da kızım aklını kaçırdı.” Michael Greenberg dünya çapında ün kazanan anı kitabı *Geri Dön Günışığı*’na bu cümleyle başlıyor ve kızı Sally’nin bipolar bozuklukla mücadelesini sarsıcı bir gerçekçilikle anlatıyor. New York’ta kızı ve dansçı eşikle

yaşayan yazar Michael Greenberg’in hayatı bir yaz günü altüst olur: Sally’nin yatıldığı psikiyatri kliniğinde devam eden anlatı, Greenberg’ün sıkıntılı çocukluğuna ve ailesine dek ulaşıyor. •

CAN | ÇAĞDAŞ

Bu öykülerde her an her şey olabilir!

Doğu Yücel, bu kitabında insanlığın direnişini anlattığı distopik novellası “Güneş Hırsızları”na ek olarak büyüü gerçekçilikten masal edebiyatına, korkudan bilimkurguya uzanan on iki öyküyle okurların karşısına çıkıyor.

canyayinlari.com | f | i | t | canyayinlari

can çağdaş

DOĞADA FESTİVAL Türkiye'nin en büyük çocuk festivali; İstanbul Çocuk Festivali 17-18 Eylül'de temiz havası ve eşsiz doğasıyla Kemerburgaz Kent Ormanı, Yeni Bir Yaşam Etkinlik Alanı'nda gerçekleşiyor.

Çok satan aşk kitabının sırrı

Açlık Oyunları, Pamuk Prenses ve Avcı, Peaky Blinders gibi iddialı yapımların usta aktörü Sam Claflin'i, İspanyol aktris Verónica Echegui ile buluşturan *Aşkın Kitabı*, Meksika'da bir kitap turunda bir araya gelen iki yazarın romantik ve eğlenceli öyküsünü anlatıyor. Genç İngiliz yazar Henry, yeni romanında istediği başarıyı yakalayamaz. Ancak kitabı beklenmedik bir zamanda Meksika'da popüler hale gelir. Bu durum üzerine kitabın yayıncısı Henry'nin bir tanıtım turu için Meksika'ya gitmesini ister, Henry, Meksika'ya vardığında romanın popüler olmasının ardındaki nedeni öğrenir. Meksikalı çevirmen Maria, Henry'nin kitabını erotik bir roman olarak yeniden yazmıştır. Türkiye ekran prömiyeri olarak yayına girecek olan *Aşkın Kitabı*, 20 Eylül itibarıyla FilmBox+ ve FilmBox ekranlarında da izlenebilecek.

Masum bir kurban mı şeytanın ta kendisi mi?

Tarikat öyküleri furyasının son halkası olan ve en çok izlenenler listesine giren *Devil in Ohio*'da psikiyatra danışan bir tarikat mensubu var

DEFNE AKMAN
defnetinhanim@gmail.com

Netflix'in yeni korku dizisi *Devil in Ohio*, platforma yüklenişinin ilk haftasında dünya top 10 listesine ikinci sıradan girdi. Bizim ülkemizde de ilk 10'un içinde. Demek insanlar, biraz heyecan arıyorlar, bu tür hikayeleri özlemişler.

Tarikat danışanı

Başrollerini *Bones*'dan hatırlayacağınız Emily Deschanel ve *Snowpiercer*'ın Nikki'si Madeleine Arthur'un paylaştığı *Devil In Ohio* bir aile draması gibi başlıyor. Ancak kısa sürede ortam geriliyor. Kargalar, kızklara geçirilmiş domuz kafaları, uğursuz müzikler gibi tüm şeytani öğeler devreye giriyor.

Suzanne Mathis (Emily Deschanel) Ohio'da bir hastanede çalışan bir psikiyatridir. Bir tarikattan kaçmış travma mağduru Mae'nin (Madeleine Arthur) hastası olmasıyla birlikte

tüm hayatı değişir. Kendini hastalarının iyileşmesine adanmış bir doktor olan Suzanne, önce Mae için kalabilecek bir yer, koruyucu bir aile ayarlamaya çalışır. Bulamayınca, onu

kocası Peter (Sam Jaeger) ve kızlarıyla birlikte yaşadığı evine alır. Mae aileye katılınca dengeler bozulmaya başlar. Mae masum bir kurban mıdır yoksa lanetli midir? Doktor Mathis, Mae'nin gizemini çözmek için olayları araştırırken kendini ürkütücü ritüelleri olan bir tarikatın kalbinde bulur.

Dizinin merkezinde aileyi

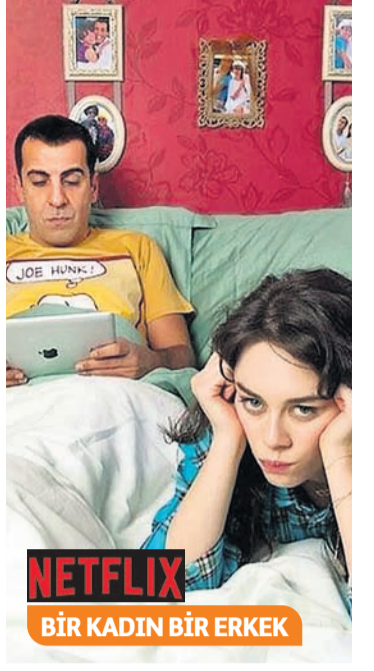
bir arada tutan Suzanne ve ortaliği karıştırmaya aday olan Mae var. Bununla birlikte örnek bir baba gibi görünmekle beraber boğazına kadar borca batmış Peter da bir başka hikaye. *Devil In Ohio*, Daria Polatin'in gençlik/gerilim türünde çok satan romanından uyarlama. Gerçek bir olaydan ilham alınarak yazılmış. Polatin aynı zamanda dizinin yaratıcılarından ve yapımcılarından biri.

Klasiklere gönderme

İçinde *Halloween*, *Carrie* gibi korku klasiklerine bol miktarda referans olan *Devil in Ohio*, biraz yavaş ilerleyen bir dizi. Diyaloglar ham olsa da karakterlerin geçmişi, eylemlerinin arkasındaki motivasyonu merak ediyorsunuz. Ortalama 45 dakikalık sekiz bölümden oluşan dizinin ikinci sezonu ile ilgili henüz bir açıklama yok. Ancak *True Detective*, *The Sinner* gibi dizilerde de gördüğümüz üzere tarikat öyküleri rüzgarını arkasına aldığı muhakkak. •

Suzanne'ı Mathis (Emily Deschanel) canlandırıyor.

Dünya durdukça bir kadın ve bir erkek

Televizyonlarımızın fenomen komedi dizilerinden *1 Erkek 1 Kadın*, Netflix Türkiye kütüphanesine eklendi. Demet Evgar ve Emre Karayel'in canlandırdığı uzatmalı nişanlılar Zeynep ve Ozan'ın komik hikayeleri izleyici tarafından çok beğenilmiş, dizi uzun süre devam etmişti. Karakterlerin evlenmeden birlikte yaşaması ve sohbetlerinin teması bir süre çok tartışılmış, sonunda da diziyeye RTÜK müdahale etmişti. Düz adam Ozan ile romantik Zeynep'in hikayesinin yazar kadrosunda Meriç Acemi ve *Konuşanlar* ile ünlü Hasan Can Kaya gibi isimler de yer alıyor. M.D.

İSTANBUL KÜLTÜR SANAT VAKFI İKSV BİENAL

2007-2026 SPONSORU

Koç

17. İSTANBUL BİENALİ

17 EYLÜL — 20 KASIM 2022 GİRİŞ ÜCRETSİZ

Bu bienal tatlı, olgun meyvelerle kaplı ulu bir ağaç olmak yerine kuşların uçuşundan, bir zamanların bereketli denizlerinden, yerküreyi yavaşça yenileyen ve besleyen kimyadan bir şeyler öğrenme arayışında. Belki bu bienal büyük bir toplanma ya da tek bir zaman ve mekânda yapılan planlı bir buluşma değil, bir dağılma, gözden uzak bir mayalanmadır. İplikleri bir araya gelir, çoğalır, ayrılır, gürültülü bir zirveye ya da nihai bir düğüme ulaşmadan yer yer kesişir. Bırakın bu bienal de kompost olsun. Vaktinden önce başlayabilsin, bittikten çok sonra da devam edebilsin.

katkılarıyla

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

bienal.iksv.org

iksv kurucu sponsor

havayolu partneri

desteğiyle

BALKANLARDAN MİSAFİR VAR Roman ve Klezmer ezgilerini kendilerine özgün çöşkünü ile yorumlayan Barcelona Gipsy Balkan Orchestra, bu kez Ankara'da dinleyicisiyle buluşuyor. Suzan Kardeş'in konuk olacağı konser, 16 Eylül'de Cermodyn'de.

Efsanevi çiftin son derece adaletsiz aşkı

Disney+ dizisi *Fosse/Verdon*, tarihe geçen müzikallerin yönetmeni Bob Fosse ve ünlü dansçı Gwen Verdon'ın fırtınalı ilişkilerini anlatıyor

Broadway tarihinin en verimli ortaklarından biri olan Bob Fosse/Gwen Verdon bizlere, *Cabaret* ve *Chicago* başta olmak üzere unutulmaz eserler hediye etti. Dizinin bu ikiliyi anlatan ve bir ileri bir geri giden hikayesi,

DEFNE AKMAN

1969'da Fosse'nin ilk filmi *Sweet Charity*'nin gösterime girmesinin ardından başlıyor. O zamanlar Gwen ve Bob ayrılmaz bir ikili şeklinde. Fosse'nin filmi ilgiyle karşılanmış ama kariyeri henüz yerine oturmamış. Diğer yandan ödüllü ve başarılı bir sanatçı olan Verdon'un forsu yerinde. Ardından Fosse'yi kariyer merdivenlerini tırmanmasını, Verdon'un da ona destek olurken giderek sanatından ve kendinden uzaklaşmasını izliyoruz.

Bob Fosse 1972'de *Cabaret* ile Oscar aldı. Aynı yıl iki Tony, üç de Emmy kazandı ve şaha kalktı. 1974'te *Lenny* ve *All That Jazz* de en iyi film dalında aday gösterildi. Üstüne bir de Broadway'de *Chicago*'yu sahneledi. Müthiş bir dahi olduğu apaçık. Diğer yandan tüm bunlar olurken o başarıda en az onun

kadar payı olan Verdon'ın emeği yok sayıldı. Örneğin dizide 1973'te Fosse (Sam Rockwell) *Cabaret* için Oscar alırken, Verdon (Michelle Williams) töreni evde kızları Nicole'la birlikte televizyondan izliyor.

Fosse, toksik bir erkek

Hem Verdon hem de Fosse akıl sağlığını korumak için mücadele eden insanlar. Ancak adalet terazisi bu ilişkide hep Fosse'den yana ağır basıyor. Fosse kadınlara kötü davranan, arkadaşlarını yarı yolda bırakan, bağımlılık sorunları olan bir adam. Ama her seferinde tüm bencilikleri ve rezillikleri hoş görüyor. Verdon ise Fosse fevran ettikçe onu yatıştırır, aldatılmaya tahammül eden bir kadın. Öyle ki kocasının genç dansçı kız arkadaşı Ann Reinking'e (Margaret Qualley) bir diahi desteklemenin böyle bir şey olduğunu öğütüyor. Ve tabii ki Fosse'nin ekibe katılan genç dansçılarla gönül maceraları yaşamaya olağan bir durum...

Verdon olmadan Fosse bir hiç

Michelle Williams ve Sam Rockwell harika dansçılar. Özellikle Sam Rockwell, bir zamanlar Fred Astaire olmayı hayal eden ve hevesi kursağında kalmış koreograf tiplmesinde çok başarılı. Fosse'nin başarılı bir dansçı olmak istediğini, dizide sıklıkla referansta bulunan 1979 tarihli, yönetmenin hayatından esintiler taşıyan *All That Jazz*'in yankılarında da duymak mümkün.

Fosse için durum çok net, onunla sanatı arası-

na hiçbir şeyin girmeyeceği ve kendini bu yola adanmış aşık. Vernon ise kocasını öncelik olarak belirlemiş bu yüzden de hayal kırıklığına uğramış bir oyuncu. Dizi sürekli, attığı her adımda Vernon'a danışan Fosse'nin o olmadan hiçbir şey yapamayacağını bizlere hatırlatıyor. Bunu Bob Fosse de gayet iyi biliyor ama Vernon'a hak ettiği saygıyı göstermiyor. Özellikle müzikal meraklıları ve eski Broadway ihtişamını özleyenler sekiz bölümlük bu diziyi severek izleyecekler. Diğer yandan keşke, Fosse'nin bir başkasının hayatını yaşarken neler kaçırdığını da görebilsedik. •

Michelle Williams ve Sam Rockwell harika dansçılar

Yetişkinler ölümcül sever!

Netflix'teki *Loving Adults*, pozitif çağrışıma karşın suç ve gerilim temalarıyla öne çıkıyor

ÖMÜR TANYEL

Filmin açılışında gergin ve öfkeli bir adam, kırmızı eşofmanıyla koşan bir kadını minibüsün içinden izliyor. Sonrasında ise bu takibin başrollerinde yer alan Christian ve Leonora'ya ve onları bir girdaba çekecek olaylara yakından bakmaya başlıyoruz. Görünüşte çiftimiz her şeye sahiptir ve ideal bir hayat sürmektedirler. Oğullarının şiddetli, uzun süreli bir hastalığı yeni atlatmış olması da onları bir arada tutan bir unsurdur. Lakin Christian'ın (Dar Salim) iş yerinden genç bir kadınla olan ilişkisi ve Leonora'nın (Sonja Richter) buna bir partide şahit olması ile hayatın akışı değişiyor.

Barbara Topse-Rothenborg'un yönettiği *Loving Adults* Anna Ekberg'in *Krighed For Voksne* adlı kitabından uyarlandı. Mutsuz ve

aşksız bir evlilik, takıntılı partnerler ve aldatma gibi mevzular sinema ve dizi dünyasında çokça işlendi. *Loving Adults* kadın-erkek birliğindeki bakış açılarında uzaktan da olsa David Fincher'in *Gone Girl*'üne selam çakıyor. Bu filmde de bazen olaylara Christian'ın gözüyle bakmaya çalışırken, bir anda mağdurun mağrur olması ile hangi tarafa yakın olduğumuza karar veremiyoruz. Filmdeki intikam ve ölümcül aşk temalarına düşündüğümüzde de 1987'deki *Fatal Attraction* / *Öldüren Cazibe*'de Glenn Close'un unutulmaz oyunculuğu akla geliyor.

Loving Adults'ın bir kalite yarışmasına girme amacı yok. Heyecan ve merakla izleniyor. Gösterimden hemen sonra Netflix Türkiye'de uzun süre "en çok izlenen 10 film" listesinde kalan filmde özellikle Sonja Richter'in oyunculuğu da gayet başarılı. •

ÇOCUKLA SİNEMA

bir polisiye hikâyeyle anlatıyor. (Disney+)

Timsah Çocuk Arlo 9+

Gerçek ailesi tarafından daha bebekten terk edilmiş timsah çocuk Arlo, taşrada nehir kenarındaki kulübesinde yalnız yaşayan Edmee adlı bir kadın tarafından büyütülmüştür. Hayat dolu, neşeli ve çok iyi huylu bir çocuk olan Arlo, aslında New York doğumlu olduğunu ve soyadının Beaugard olduğunu öğrenince ertesi gün babasını ve gerçek kimliğini bulmak için tek başına yola çıkar. Yol sırasında toplumun dışına itilmiş ama birbirlerine tutunmuş, birtakım dolandırıcılık işleri de yaparak geçinmeye çalışan bir grup değişik karakterle tanışır. (Netflix)

Mulan (1998) 6+

Çin'in çok sevilen eski halk hikâyelerinden birini konu alan filmde ailesinin gözbebeği olan kız çocuğu Mulan, orduya çağrılan babasının bacağındaki rahatsızlığa rağmen gitmek istemesine karşı çıkar. Ailesinden habersiz saçlarını keser, erkek gibi giyinir, babasının belgelerini alarak Hun istilasına karşı çıkmak için hazırlanan Çin ordusuna katılır. İlk günlerinde çok zorluk çekerse de cesareti, inadı, direnci ve zekasıyla etrafındaki diğer erkeklere ilham kaynağı olur. Erkek egemen bir sisteme karşı dimdik durur; kendi güçlü, cesareti ve zekasıyla zorlukların üstesinden gelir. (Disney+) •

Ayrımcılığa karşı

Çocukların cinsiyet ya da başka bir özellik yüzünden birilerine ayrımcılık yapmanın ne kadar kötü olduğunu anlatan filmlerle büyümesi artık daha önemli

Clifford Büyük Kırmızı Köpek 6+

12 yaşında iyi kalpli bir kız olan Emily ve annesi New York'ta kısıtlı imkanlarla yaşamaya çalışıyorlardır. Emily çok zeki bir kızdır ama okulda hem yeni hem de burslu olması yüzünden bazı kibirli öğrenciler tarafından akran zorbalığına maruz kalır. Bu yüzden çok mutsuzdur. Emily'nin hayatına o günlerde kırmızı bir köpek yavrusu girer: Clifford. Yine zorbalığa maruz kaldığı bir akşam Clifford'la uyuyan Emily sabah büyük bir sürprizle karşılaşır: Clifford dev bir boyuta ulaşmıştır. (beINConnect)

Zootropolis: Hayvanlar Şehri 8+

Tüm ahalisini hayvanların oluşturduğu bir yer Zootropolis. Buradaki minik ve idealist tavşan Judy Hopp, çocukluğundan beri şehirdeki düzeni sağlamayı amaçlayan bir polis memuru olmak istemiştir. Polis akademisinden mezun olup şehre atanınca, gizemli kayıp vakalarını araştırmaya başlar. En büyük yardımcısı, en başta hiç gönüllü olmasa da dolandırıcılıkla geçinen tilki Nick olacaktır. Birilerinin diğerleri üzerine kurduğu ötekileştirmenin, önyargıların oluşturduğu ayrımcılığın iyi niyet ve hoşgörüyle nasıl aşılabileceğini tatlı

BURAK GÖRAL

FILMBOX ORIGINAL

DERTLEŞMEYE BUYRUN Kafası Karışık Kontrtenor ile Nuri Harun Ateş, dinleyenlerini 16 Eylül'de DasDas Smash Paribu Sahnesi'nde şarkılar eşliğinde 'ne olacak bu halimiz' temalı bir dertleşmeye davet ediyor. Biletler mobilet.com'dan temin ediliyor.

Kraliçeyi uğurlarken izlenebilecekler

II. Elizabeth, popüler kültürde epey karşımıza çıkan bir figürdü

Elçin Yahşi Öneriyor

elcinyahisi@gazeteeskijyen.com

Birleşik Krallık'ta resmi tatil ilan edilen 19 Eylül Pazartesi günü Kraliçe'nin tabutu cenaze töreni için Westminster Kilisesi'ne getirilecek. Dünya liderlerinin de katılacağı cenaze töreninden önce Kraliçe'yle ilgili belgeleri derledik. Bir önemli not: Helen Mirren'in Kraliçe'yi canlandırdığı, ve gerçeğe 'çok yakın' olarak değerlendirilen ünlü film *The Queen* halihazırda hiçbir platformda yok.

The Crown

Kraliçe II. Elizabeth'in iktidarı sırasında İngiliz kraliyet ailesinin toplumsal ve özel yaşamlarını konu alan Netflix dizisi *The Crown*'ın dördüncü sezonu Charles ve Diana ile birlikte Thatcher dönemine yoğunlaşmış, senaryo 90'ların başına kadar gelmişti. Daha önce Claire Foy ve Olivia Colman tarafından canlandırılmış olan Kraliçe rolünü, kasım ayında gösterime girecek olan ve

90'ların ortalarına uzanacak beşinci sezonda Imelda Staunton devralıyor. Prenses Diana'yı bu sezon Elizabeth Debicki, Prens Charles'ı da Dominic West oynuyor. Prens Harry ve Prens William'ı da izleyeceğimiz bu sezon, diziyeye imza atan Peter Morgan tarafından son sezon olarak açıklanmıştı. Ancak Morgan daha sonra fikir değiştirdi ve altıncı sezonu da izleyeceğimizi öğrendik.

NETFLIX The Royal House of Windsor

Altı bölümlük belgesel, Birinci Dünya Savaşı'ndan itibaren Windsor Hanedanı'nın tarihini ele alıyor. Kraliçe'yi ve Charles'ı fazlaca övüp Diana'ya haksızlık ettiği söylene de tarihi belge ve bilgiler açısından değerli. 29 Eylül'de platforma veda edecek. (Netflix)

Kraliçe Elizabeth

En çok *Notting Hill* ile tanınan ünlü yönetmen Roger Michell'in ölümünden sonra yayına giren 86 dakikalık bu belgesel, Kraliçe ile ilgili yapımların en son tarihli. Dış ses anlatısına çok az başvurulması, Kraliçe'nin varolan görüntü kayıtlarının yeniden eskiye dinamik kurgusu nedeniyle uzun bir

video klibe benzetiliyor. (TV+)

Royals: Keeping the Crown

Birinci Dünya Savaşı'ndan günümüze, tüm dünyadaki kraliyet ailelerinin yükselişini, düşüşünü ve değişimini ele alan altı bölümlük belgeselin anlatıcısı Derek Jacobi. 1918'de Romanov ailesinin öldürülmesiyle başlayan dizi, 2018'de Prens Harry'nin Meghan Markle ile evlenmesiyle son buluyor. Kraliyet mensuplarının tahtlarını

korumak için neler yaptığı, kimin başarılı kimin başarısız olduğu, yeni tekniklerle renklendirilmiş tarihi görüntüler eşliğinde izleniyor. (TV+)

Prince Philip: An Extraordinary Life

Korfu'da doğan Prens Philip, 1947'de Prenses Elizabeth ile evlendikten sonra Birleşik Krallık'taki tüm siyasi ve sosyal değişimlerin yakından tanığı oldu. 'Doğru zamanda, doğru üniformayla, hep Kraliçe'nin bir adım gerisinde yürüdü.' Kraliyet ailesine en uzun süre hizmet veren eş olan Prens'in gerçekten de olağanüstü yaşamı. 49 dakikalık belgeselde bir tek Kraliçe konuşmuyor. (TV+)

Being the Queen

Kraliçe'nin en yakınlarının o güne dek anlatmadıkları bilgilerle ve tabii çok özel görüntülerle dolu bu 44 dakikalık belgeselin müziği Oscarlı Hans Zimmer'den. (Disney+)

Secrets of the Royals: Inside the Crown

Kraliçenin

Yakışıklı Prens Philip

taht giyme töreninden başlayarak günümüzden birkaç yıl öncesine kadar gelen, saltanatın hiç bilmediğimiz gerçek hikayeleri dört bölümde toplanmış. Tarihçiler, görgü tanıkları ve kraliyet mensupları anlatıyor, Kraliçe'nin hayatındaki önemli anlara dair yeni bilgiler günışığına çıkıyor. (TV+)

The Princess

2022 tarihli bu yapıım da HBO'dan. Oscar adaylığı olan yönetmen Ed Perkins, bir saat 49 dakikalık bu son derece duygusal belgeselde Prenses'in hikayesini dönemin medya arşivini kullanarak mercek altına alırken, halkın monarşiye bakışını da pek güzel anlatıyor. (TV+)

PLATFORMLARDA BU HAFTA BİZİ BEKLEYEN EN YENİ YAPIMLAR

TRT2

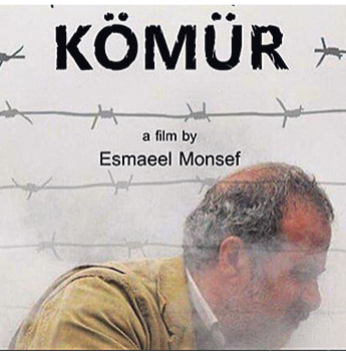
Kültür sanat kanalı TRT2'nin film kuşağından bu haftaki seçimlerimiz...

A Birder's Guide to Everything Gençlik heyecanı, keşfetmenin getirdiği zafer hissi, baba-oğul ilişkisi ve nihayetinde doğada bir macera... Kuş gözlemciliği yapan 15 yaşındaki David'in, hayatının keşfinin peşinden gitme hikayesi. Babasını yeni evliliğinin arifesinde yalnız bırakan David, arkadaşlarıyla "epik" bir yolculuğa çıkıyor. (18 Eylül Pazar)

Mon oncle d'Amérique: Alain Resnais'nin en başarılı filmlerinden biri. Davranış bilimleri profesörü Henri Laborit'nin insanlar ve fareler üzerindeki bir araştırmasında üç insanın hikayesini takip etmesini izliyoruz. İnsanlar ve farelerin aynı sosyolojik davranışları sergilediğini iddia eden Laborit'nin haklı çıkıp çıkmayacağını izlemek çok keyifli. (19 Eylül Pazartesi)

Kömür: Ahlak kavramına bakış açınız bir gün değişebilir mi? Peki ya babanızın ahlak normları değişir mi? İkincisi biraz daha zor. Esmeeel Monsef'in 2019 yapımı filmi, hapis cezası çekmemek için Azerbaycan'a kaçan oğlunun ardından mücadele etmek zorunda kalan bir babanın hikayesini anlatıyor. (20 Eylül Salı)

Yol Kenarı: Yönetmen Tayfun Pirselimoglu'ndan bir kıyamet öyküsü. Açıklanamayan ölümler, gizemli doğa olayları, küçük bir kasaba ve bir Mehdi... Sirtında leke olduğu için Mehdi olduğu sanılan, kasabaya yeni gelen birisi. Başrollerde Tansu Biçer, Nalan Kuruçim, Ercan Kesal, Taner Birsal var. (21 Eylül Çarşamba)

Buñuel en el laberinto de las tortugas: Yönetmen Salvador Simó, animasyon filminde, sürrealist hareketin, Salvador Dali ile birlikte en unutulmaz ismi Luis Buñuel'in hikayesini nefis anlatıyor. İlk filmi çektiikten sonra bir anda işsiz kalan Buñuel'in şans, arkadaşının piyangoyu kazanmasıyla dönüyor. (22 Eylül Perşembe)

MUBI

MUBI kütüphanesine yeni eklenen filmlerden bu hafta seyredebileceğiniz beşini seçtik.

13 Aylık Bir Yıldı: Bir insanın hayatının son beş gününe bakmak trajik olabilir. Üstelik bu insan, sevdiği erkek uğruna kadın olmuş bir trans bireyse. Aşk tek taraflı kalmış, eskiden tanıdığı insanlara sığınmış ama alaylıktan başka bir şeyle karşılaşmamış olması da cabası. Rainer Werner Fassbinder bir insanın ölüme nasıl adım adım gittiğini olağanüstü anlatıyor.

Dostluğun Ölümü: İnsanlığın savaşmamasını, kavga etmemesini savunan bir uzaylı 1970'lerde Ortadoğu'ya inerse ne olur? Kara Eylül olaylarının ortasına inen uzaylımız Friendship'in, kendisini kurtaran bir İngiliz savaş muhabiriyle derin sohbetlerini izlemek gerçekten keyifli. Başrolde muhteşem Tilda Swinton yönetmen koltuğunda da Peter Wollen var.

Destello Bravío: İspanya kırsalında, küçük bir kasabada yaşayan üç kadının hikayesini anlatan film rutinleri değiştirmenin zorluklarını ve güzelliklerini merkezine alıyor. Artık iyice bunaldıkları hayattan çıkıp özgürleştirici deneyimler yaşamak isteyen kadınların hikayesini yönetmen Ainhoa Rodríguez aktarıyor.

Kundun: Martin Scorsese'nin 1997'de çektiği film, yönetmenin klasiklerinden biri. Dalai Lama'nın öyküsünü anlatan film 1937'den 1959'a kadar bir süreci izleyiciye aktarıyor. Tibet'in ruhani lideri, için oldukça sancılı bir süreci anlatıyor. Özellikle dekor, kostüm ve müzikleriyle etkileyici olan film, dört dalda Oscar'a aday olmuştu.

Stiletto: Geceleri taksicilik yapan 45 yaşındaki Hasan'ın, bir gece stiletto giymiş bir kadın gördükten sonra kendisinin, karısının ve çocuklarının değişen hayatını anlatan film 17 Eylül'de MUBI'de. Adını ilk kez duyuran yönetmen Can Merdan Doğan'ın 18 dakikalık filminin başrollerinde Murat Kılıç ve Nihal Yalçın var.

Disney+

Disney+'a yeni eklenen, sezonlarca izleyebileceğiniz eğlenceli dizilerden seçimlerimiz...

Malcolm in the Middle: Basit yaşamak ve gevezelik etmekten hoşlanan küçük bir çocuğu 'aşırı zekiler' sınıfına koyarsanız ne olur? *Malcolm in the Middle* kendine has komedi tarzıyla yıllar boyunca sürdü. Malcolm'un çok yetenekli okul çevresiyle yaşadıkları, bakmak zorunda kaldığı kardeşleriyle mücadelesi ve yavaş yavaş büyümesini izlemek çok keyifliydi.

Fresh off the Boat: Kimilerince *Malcolm in the Middle*'in Asyalı versiyonu olarak anılan bir başka komediyle devam ediyoruz. Amerikan Rüyası'ndan kültür şokuna... 90'lı yıllarda Florida'ya taşınan Uzakdoğulu bir ailenin, ayakta kalma mücadelesini anlatan dizi altı sezon sürdü. İşler açıldı, saçıldı, çocuklar büyüdü ve dizi, çok güldüren bir kültür komedisi olarak sona erdi.

Devious Maids: Latin Amerika yapımı hafta içi her gün izlediğimiz pembe dizileri özlediniz mi? *Desperate Housewives*'a da imza atan Marc Cherry'nin dizisi, birbirine sıkı sıkıya bağlı dört hizmetçinin hikayesini anlatıyor. Türkiye'deki uyarlaması birkaç bölüm süren ve unutulmuş *Devious Maids*, dört sezon boyunca zevkle seyredebilir.

Harrow: Gerilim sevenler için biraz da polisiye. Adli tıpta kimsenin çözemediği vakaları çözen kazımatik patoloji uzmanımız Daniel Harrow'un maceraları üç sezon sürüyor. "CSI: Herhangi Bir Yer" tarzındaki dedektif hikayelerini sevenler için çok iyi. Üstelik başrolde Ioan Gruffudd var.

Mistresses: Karmaşık ilişkiler yaşayan dört yakın kadın arkadaşın hikayesi dört sezon sürüyor. Bir avukat, bir psikiyatrist, bir emlak uzmanı ve bir kafe sahibinden oluşan arkadaş grubu birbirine hayatın her anında destek veriyor. Dizi aynı isimli İngiliz orijinalinden uyarlanmış, hatta aynı hikaye Güney Kore'ye de gitmişti. **DERLEYEN: MEHMET DİNLER**

BİR HALDUN DORMEN PROJESİ Broadway'den İstanbul'a Müzikaller projesi güçlü bir kadroyla yeniden dinleyenler buluşmaya hazırlanıyor. Proje, Haldun Dormen Yönetiyor-Senfonik başlığıyla, 20 Eylül'de Maximum Unıç Açık hava'da.

NETFLIX

Belgeselin müzikleri harika, 'arşiv arkeolojisi' de hiç fena değil.

Fatih Terim'i sevmiyorsanız bile izleniyor

Netflix'in belgeseli *Terim*, Adanalı bir çocuğun hırsla, tutkuyla zirveye tırmanışını anlatıyor

BAĞIŞ ERTEN

Yıl 2009. Fatih Terim tatilde. Başına kor-kunç bir şey geliyor. Teknesinin halatını çözerken eli sıkışıyor ve parmağı kopuyor! Hemen suya dalıyorlar, bulamıyorlar. "Tekrar dalın" diyor Terim. Birkaç saatlik aramadan sonra bulunuyor ama gecikmişler. Parmağını buza koyup hastaneye gidiyor. Tecrübe sahibi herkes tutmaz diyor. Terim "Deneyelim" diyor. Dikiyorlar. İyileşmez diyorlar, yine de ısrarcı. Mucizeyi ite kaka gerçekleştiriyor. Siz hiç inatla yaratılan mucize gördünüz mü?

Netflix'in *Terim* belgeseline nihayet kavuştuk. Yukarıdaki olay belgeselde yer almıyor ama o his her yerine sinmiş. Michael Jordan belgeseli *The Last Dance*'e öykünen akış da çok güzel oturmuş. Zaten iki simgenin tepkileri de benzer. Biri her şeyi kişisel algılayıp hırsını patlatıyor. Diğeri -Taffarel'den aktarırsak- "kaybetmeyi bilmiyor" ve kazanmak için ne gerekiyorsa yapıyor. İzledikçe anlıyorsunuz: Bu bir Terim belgeseli değil, Terim'in belgeseli.

Türkiye futbolunun en hareketli dönemlerini zevkle izliyor, unuttuğunuz şöhretleri gördükçe gülümsüyorsunuz. Arda'sı, Sergen'i, Hagi'si, Rui Costa'sı, Melo'su, Faruk Süren'i tekmi birden orada. (Malum nedenlerle olamayanlar yok tabii.) Müzikler harika. Arşiv arkeolojisi hiç fena değil. Hiç sıkılmadan, futbolu sevmesiniz, hatta Terim'i sevmesiniz de izletiyor. (Belki son bölüm için biraz sünmüş

denebilir.) Açıkçası ekran karşısına geçmeden önce tereddütlüydüm. Kimse samimi konuşmadığı, futbol karakterlerinin insanı kahkaha ya da dehşet duyguları arasında saldıran enteresan öykülerinin hep 'kayıt dışı' kaldığı bir ülke burası. Burada da bilmediğimiz şeyler çok değil, ama en azından seyredilesi güzel bir iş çıkmış ortaya.

Hırçınım, buyum!

Tek bir eksik göze batıyor. Gelişmeye ne kadar açık olduğunu şaşkınlıkla izlediğiniz bu adamın değişmeyen öfkesi. Oysa kızı Buse harika bir şey söylüyor: "Onunla okey oynarken bitmeye korkardım. Kaybedince çok üzülüyor ve tepki veriyor." İnsan üzülünce tepki verir mi? Yoksa öfkeden midir o tepki? Zorluklar içinde büyümüş, Adanalı bir çocuğun akıl almaz hırsı, tutkusu ve başarıları tabii ki başrolde olsun fakat İsviçre maçını, alınan onca cezanın ipuçlarını da görseydik diye insan içinden geçiriyor işte. Belgesele katkı veren Banu'yla (Yelkovan) konuşurken şunu sorduk: Zidane deyince aklımıza ne geliyor? Materazzi'ye kafası mı, muhteşem kariyeri mi? Sorunun cevabı Terim'in şu sözlerinde gizli: "Evet, hırçın

olduğum söylenebilir. İnsanın naturası vardır. Ben buyum." Bu hikayenin gizli öznesi Fulya Terim, teknik direktörlüğe heveslendiğinde boşuna uyarıyor onu (spoiler): "Yapamazsın. Çok çabuk sinirlenirsin, öfkelenirsin, mağlubiyeti kabullenemezsin." Sonra da haksız çıktığını söylüyor Fulya Hanım. O kadar da haksız değil sanki...

Eksiklere takılmayalım. Eğer bir eser size sorular sorduruyor, alternatif kurgular hayal ettiriyorsa başarmış demektir. Karşımızda gerçekten izlemesi çok keyifli bir yapım var.

Her laf duvar yazısı

Anıyla bitireyim: Euro 2008 için Eurosport özel bir program hazırlıyor. Bir tek Türkiye bölümü eksik. Semih, Arda ve Rüştü olsun istiyorlar. Kulüpleri arıyorum. Yok yasak var, yok derbi var... Öfkeyle Fatih Hoca'ya mealen şu mesajı atıyorum, "Her takım olacak ama siz olmayacaksınız." Hemen dönüyor, isimleri alıyor. Beş dakika içinde üç futbolcu da aynı soruyu sorarak arıyor: "Nereye, ne zaman gelelim?" Sonra onun yanına gidiyoruz. Her odada Eurosport açık. Bize tenis sevgisini anlatıyor. Ama bizim Eurosport'çular sadece Fransızca konuşuyor. Hoca bir türlü istediği iletişimi kuramıyor. Birden Türkçe konuşmayı bırakıyor, İtalyanca anlatmaya başlıyor!

Simgesel anlar bunlar. Belgesel de veciz sözler serenatı gibi zaten. Sunuş röportajında Banu'nun söylediği gibi, ağzından çıkan her şey duvar yazısı... •

Not: Yazının uzun versiyonu www.gazeteok-sijen.com sitesinde.

Fatih Terim'in yenilgiyi kabullenemesi hakkında kızı "Okey oynarken bitmeye korkardım" diyor.

MUAMMER BRAV bravmuammer@gmail.com

Birbirinden güzel filmlerle dolu bir 10 günün ardından Venedik'te ödüller dağıtıldı. Julianne Moore başkanlığındaki jüri, 23 film arasından, olabilecek en güzel seçimleri yaptı. Oscar yarışında ve başka ödül törenlerinde bolca konuşulup, ödüllendirilecek izleyici dostu filmleri es geçen jüriye kocaman bir alkış! Bu kez kazanan "has" sinema oldu.

En başından söyleyelim, *The Whale* ile herkesin En İyi Erkek Oyuncu ödülü almasını beklediği Brendan Fraser ve yönetmeni Darren Aronofsky, *Bardo* filmiyle bir çok kişinin "yönetmen ödülü kesin onun" dediği Alejandro G. Inarritu, 10 dakikalık müthiş plan sekansıyla açılıp, izleyenden alkış alan ama gerisini getiremeyen Romain Gavras filmi *Athena*, Marilyn Monroe'yu sadece hayatındaki erkekler üzerinden tanımlayan ve ikonumuza ihanet eden Andrew Dominic filmi *Blonde*; ödüllerden eli boş döndü ve bu satırların yazarını pek sevindirdi. Derdi genel izleyici tavlama olan egosu şişik yönetmenlere ders olsun!

Venedik uzun yıllardan sonra ilk kez bir belgesele Altın Aslan ödülü verdi. *All the Beauty and the Bloodshed*'in ödülü hepimizi şaşırttı! Belgeseli çok beğeneme rağmen, ödül alabileceğini düşünmemiştim. Festivallerde genelde belgeseller yan ödüllerle taçlandırılır veya gözden kaçır. Nan Goldin'i tanıyıp hele de seviyorsanız filmi sevmemek olanaksız zaten. 70'lerin sonunda başladığı fotoğraf kariyerinde kendi

Alkışlar jüriye

Venedik Film Festivali'nde bu yıl çok konuşulacak, izleyici dostu filmler yerine has sinema ödüllendirildi

Nan Goldin'in fotoğraflarından biri.

yakın çevresini, günlük yaşamlarında fotoğraflayan bu müthiş kadının işleri, dünyanın en önemli müzelerinde sergileniyor. Goldin uzun yıllar OxyCodin adlı bir ilacın bağımlısı olup, tedaviyle kurtuluyor ve bu ilacın iptali için çalışmalar yapıyor. Belgesel paralel kurguyla Codin'in hem yaşamını, hem de bu savaşını anlatıyor. *Citizenfour* belgeseliyle Oscar kazanan Laura Poitras'ın yönettiği film umarız bizde de vizyona girer.

Jüri Büyük Ödülü ve Geleceğin Sinemacısı ödülü kazanan Alice Diop, ilk kurmaca filmiyle bu ödüllerin sahibi oldu. MUBI'de izlenebilen *Nous (Biz)* belgeseliyle geçen yıl Berlin'de ödül alan genç yönetmen, belgesel tonunda çektiği *Saint Omer*'le izleyeni şaşkına çeviriyor. Afrika kökenli yazar bir kadın, 15 aylık bebeğini öldüren yine Afrika kökenli bir kadının mahkemesini takip ediyor. Mesafeli yaklaşımı, derinlikli ve incelikli senaryosu ve iki harika kadın oyuncusuyla *Saint Omer* yine çok konuşulacak bir film.

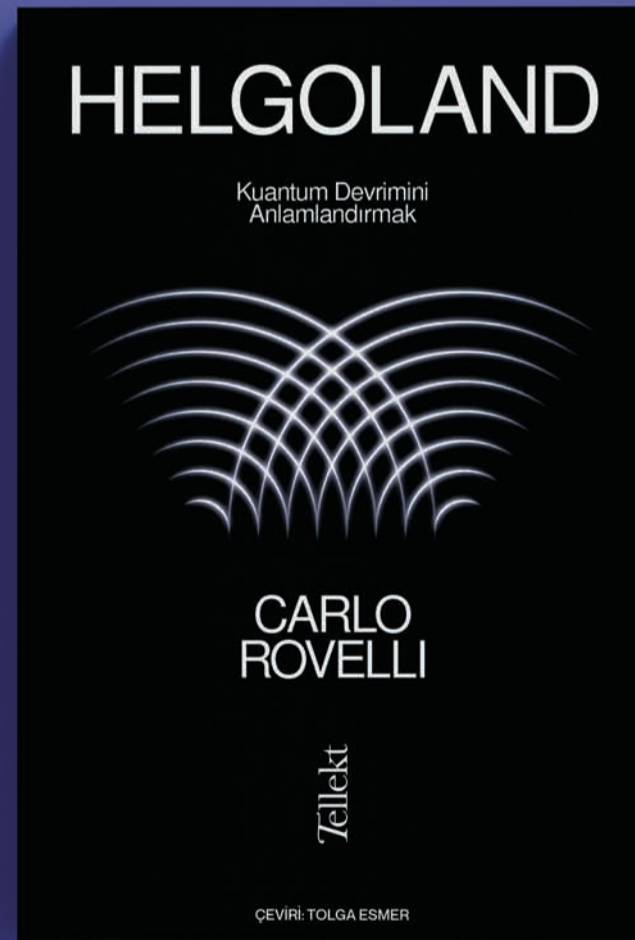
İlk günden, son güne kadar favorimiz olan *Tar*, şaşırtıcı olmayan bir kararla Cate Blanchett'e En İyi Kadın

Oyuncu ödülü getirdi. Todd Field'in 16 yıl aradan sonra Blanchett için yazdığı sıklıkla tekrarladığı film, üzerine uzun uzun konuşmak isteyeceğiniz filmlerden. Filmde Cate B. klasik müzik dünyasının en ünlü şeflerinden birine hayat veriyor ve asla unutamayacağınız bir performansla, yaşayan en büyük oyuncularından olduğunu biz fanilere bir kez daha hatırlatıyor.

2017 yılında Venedik'te *Three Billboards Outside Ebbing, Missouri*'yle En İyi Senaryo ödülü kazanan Martin McDonagh, bu yıl *The Banshees of Inisherin* filmiyle yine aynı ödülün sahibi oldu. Filmin diğer hak edilmiş ödülü başroldeki Colin Farrell'a gitti. 1923 yılında İrlanda taşrasında geçen filmde Farrell ve Brendan Gleeson, birdenbire birbirinden uzaklaşan eski dostları canlandırıyor. İrlanda yakın tarihine göndermelerle dolu, incelikli ve nüktedan senaryosuyla film, festivalin gönüllü oldu.

En İyi Yönetmen ve Genç Oyuncu ödüllerini kazanan *Bones and All*, izleyenleri ikiye böldü. Çok beğenenlerin yanı sıra (ben!), hiç sevmeyeni de oldu. *Call Me by Your Name*'in yönetmeni Luca Guadagnino'nun Timothee Chalamet'yle tekrar birlikte çalıştığı film, bir roman uyarlaması. 18 yaşını doldurduğu gün babası tarafından terk edilen bir genç kızın, kendi gibi yamyamlarla(!) tanışıp, yollara düşmesinin hikayesi. *Call Me by...* filminde başrolü oynayan ve yamyamlık suçlamasıyla tepki toplayan Armie Hammer'ı akla getirmesi de başlıca geayiklerin en başında geliyor. Genç oyuncu Taylor Russell adını da aklınıza yazın, ileride çok konuşacağız! •

Gerçeklik hayal ettiğimizden çok daha farklıdır.

Helgoland
Carlo Rovelli
Çeviri: Tolga Esmer
Tür: Fizik
176 s.

Bilimin gücünün dünyayı yeniden düşünmekten korkmamakta yattığını, gerçekliğin sürekli olarak gitgide daha etkili biçimlerde yeniden tasarlandığını söyleyen Rovelli işte bu gizemin izlerini sürüyor: *Helgoland*, Heisenberg'in düşüncesinin çekirdeğini tasarladığı bu adadan yola çıkarak gerçekliğin kuantum nitelikli yapısının yarattığı, gitgide daha önemli konulara doğru adım adım genişleyen olağanüstü bir keşif serüveni.

Tellekt

f | @ | t | tellekt

tellekt.com

HAYALDEN GERÇEĞE: THE 8 X JEFF KOONS

Dünyaca ünlü sanatçı Jeff Koons'un özel olarak tasarladığı
BMW M850i xDrive Gran Coupé, 17-22 Eylül'de
Contemporary Istanbul'da sergileniyor.

Borusan Otomotiv

